20

A LÉTKÖRFEJTŐ

A

LÉT KÖRFEJTŐJE.

Motto:

1., Ah, élni mily édes, mi szép / Éva/
És urnak lenni mindenek felett / Ádám/

Madách.

2., "Világ, lét hézagosok szerfelett,-
Eh! egy német professzorhoz megyek.
Az össze tudja rakni jól a létet,
Pompás rendszerbe gyurva titkait,
S betörni hálósapka cafatokkal
A világ hézagokat sorra mind"

Heine.

J e l i g e :

" Az anyaszentegyházban inkább akarok öt igét szólani érthetőleg ,hogy másokat is tanitsak , mint tizezer szót idegen nyelven . "

/ Kor. I. 14. 19. /

LÉTKÖRFEJTŐ

vagyis

a

" ~~Szent József Társaság~~ A Világ Rend " munka rendjének bölcseleti igazolására és a tagok lelki gyakorlataira szánt elmélkedések vallásos anyaga .

Irta :

Both Antal tanár .

Balassagyarmat
1920.

I. Fejezet.

Elmélkedés a lét fogalma felett.

Jeligé: "Ego sum, qui sum."

" Sok minden talány marad még, mindig lesznek nyilt kérdések, és emiatt ne nyugtalankodjunk. De egy talány felett, egy kis kérdés felett nem tehetünk napirendre: ez pedig az élet kérdése az élet talánya. Honnan jöttünk, hová megyünk? Mi az élet, mi a különösen életünk célja, ki tarja a kormányrudat kezében?" /

Valóban kimeríthetetlen tárgy a lét fogalma és az embert örökké fogja izgatni a " lét a nem lét" kérdése épp azért, mert titkos az embert ellenállhatatlan erő vonzza a titokzatosságok felé.

S bár meg vagyunk győződve arról, hogy a lét kérdése a maga teljes összefoglalásában, komplexumában, az emberre nézve mi mindörökké megoldhatatlan talány marad, mindazáltal méltó tárgyául szolgál a bölcselő okfejtéseinek már csak azért is, hogy a létre, az életre vonatkozó ezerféle felfogás közül a legvalószinübbet s legtökéletesebbet tudjunk kiválasztani s mint legmegbizhatóbbat embertársainknak elfogadásra és követelésre ajánlani .

" Ego sum, qui sum." Én vagyok, aki vagyok! mondja magáról az örök Létező, ezzerint a lét az istenség lényegének legelső, legfőbb jegye.

Ő maga az örök Lét, vagyis az örök létezés maga az Istenség. Az Ő képére való hasonlatosságnak egyik legfőbb jegye az embernél is az, hogy létezik és pedig öntudatosan létezik, bár a két fölelét között mérhetetlen a különbség.

Mindaz tehát mi a létezést támogatja, biztositja, érvényesiti, magát az Istenséget tiszteli; ezerint igazság mindaz, mi ezt a létet biztositja, táplálja, igazságtalanság pedig mind az, mi a létezést gyengiti. Ime a lét az igazság, az istenség fogalmai egymással szoros, benső összefüggésben vannak annyira, hogy ez a három fogalom szinte egy és ugyanazon lénynek látszik lenni. Ezt mondja magáról a második isteni személy is, a Fiu: " Én vagyok az ut, az igazság, az élet." Vagyis az Ő személyében egyesül az Igazság és az Élet és az Istenség. E kettő tehát, vagyis az élet és az igazság Ő benne egy és ugyanazon a lény.

Wiszell Ágoston Kapisány-ról.

És a magyarázata annak a szólásmondásnak, mit a magyar x még a legynagyobb s leggazdagabb emberre, a királyra is alkalmaz, hogy " szegény ember"- ha meghalt, mert ezzel elvesztette földi látható létét, mi legfőbb vagyona volt.

A lét az embernek legfőbb kincse, azért minden munkára kapható, hogy nyomorusága létét x eltengethesse, viszont tehetségeinek összes erőit képes megfesziteni, hogy azt minél szebbé, jobbá, fényesebbé tehesse.

Fenséges fogalom a lét. Fenséget nyujt neki az életerő, mely olykor tobzódva fut végig a létező alanyon s magával tud ragadni mást is. Az életerő tobzódása nyilvánult meg a világháboru első harcosaiban, zászlóaljaiban, mikor az első menetek felvirágozva, dalolva, táncolva indultak a harctérre, siettek, alig várták a pillanatot, hogy mielöbb találkozhassanak az ellenséggel s leszámoljanak vele. Ez az erő dühöng a hiuzban, mikor naphosszat képes meglapulva elüldögélni a fán, ha zsákmányra éhezik. vagy mikor a tüzes mén két lábon ágaskodva, nyeritve jön ki az istállóból s ugrándozva vágtat el árkon, bokron keresztül.

Ennek a létnek szól a költő s a pacsirta dala s ebből következik, hogy a fajtalan költészet és müvészet csak olyan muzsikamint a macskák nyávogása a háztetőn.

A lét fenségét legjobban szemléltetik a háboru izgalmai midőn az ember élete nem számit semmit, csak a tömeg érvényesülj jön, midőn ezrek hullanak el, csakhogy egy a célhoz jusson. A fenséget a lét és nem lét eshetőségeinek gyors váltakozásai idézik elő, mikor a sziv dobog, tüzel; az ugy forrong, a kebel zihál s minden indulat fel van korbácsolva, sárban, vérben fetreng a test: fenséges a lét tobzódása.

Meg kell jegyeznünk továbbá azt, hogy a Szentirásban találjuk a létre vonatkozó legfőbb gondolatokat. Nincs az az ó- vagy középkori, vagy modern bölcselő, kinek müvében megnyugtatóbb feleletet kaphatnánk a lét kérdéseire nézve, mint épen a Bibliában. Szinte bizonyitani látszik ez a ténykörülmény azt, hogy a nagy Létezőnek sugallatai- mert hisz ezek nyomán iratott a Ht. Irás - egyuttal az örök lét lényegének előizét engedik sejtetni az emberrel.

Semmiféle tudós elmélet nem tudta oly egyszerü fenséges

./.

erővel megállapitani az "élet szerzőjét"- mint ~~azt~~ a szt Irás / Ap Csel. 3. 15./ A bölcselet tapogatózik a lét végokai után, az Irás, az Apostolok, az egyszerű halászok pedig egyszerűen rámutatnak a lét öntudatos, mindenható szerzőjére Krisztusra, ki ből származik, minden élet, ki teremtője minden létnek és feltétlen öntudatos, szuverén uralkodója minden élőnek, földön, a fő föld alatt és menyben.-

Ebből következik továbbá, hogy a lét kérdéseit theologia, isteni kinyilatkoztatás nélkül nem lehet megérteni és megfejteni- és aki enélkül nyul hozzá a létkérdéshez, feltétlenül elvész annak szakadékaiban, örvényeiben a r. kath. anyaszentegyház mint egyedül autentikus Irás támitó és magyarázó utmutatása halavzolása nélkül.

Mert hiaz a lét nemcsak a földi létre terjed ki, hanem a fizika törvényei szerint is folytatódik tovább a halál után is, felöleli nemcsak a józan ész által megismerhető igazságokat, ha nem megkivánja a hit által szemlélhető boldogságokat is; már pedig ezeket egy felelős intézmény nélkül megnyugtató módon megismerni lehetetlen, minthogy a józan ész még a tapasztalati ismeretekben is igen gyakran tévedett s legtöbb esetben pedig kénytelen feltevésekkel, hipothesisekkel dolgozni.

Az emberi véges elme bölcselkedő ereje a grög filosofusoknál a lét forrásaiul a tüzet, vizet, szeretet, civódást s más effé léket gondolt ki, ámde a lét lényegébe még sem tudtuk bevilágitani, mert bölcselkedésük kiindulási pontjául mindig csak a Lét valamely jelenségét, részletét, kihatását vettek fel alapul, s bár mindenkiknek felszinre valami igazat, de az még sem volt az Igazság maga.

A szent Irás ezzel szemben a létre s Létezőre vonatkozólag kinyilatkoztatja a lét lényegét; mint hogy azonban ennek felfogása, szemlélete meghaladja véges eszünk felfogó képességét: a lét lényegét csupán hitünkkel zárhatjuk keblünkbe s igy inkább csak érzelmi világunkra hat éltetőleg, mint bölcselkedésünkre felvilágositólag.

Mindezekből pedig egyet mégis okszerűen következtethetünk t.i. azt, hogy ha a létről elmélkedünk, végső következtétésünket mindenkor a Szent Irás kijelentéseivel, mint feltétlenül meg-

./.

bizható és megingathatatlan igazságokkal kell összehasonlitanunk s csak akkor győződhetünk meg bölcselkedésünk helyességéről ha az a szent rással nem kerül ellentmondásba; különben okoskodásaink bármily plausibiliseknek látszódjanak is máskülönben, mindig megbizhatlanok és megdönthetők lesznek.

Nem szabad itt elhallgatnunk a jelenséget sem, hogy minden létezőnek számtalan ellensége van, melyek i jesztő módon támadnak mindenre, mi a földön, föld alatt és föld felett létezik, ennélfogva ugy a szerves, mint a szervetlen világban, nemkülönben az emberi társadalomban és az eszmék érzelmek regiójiban is egy állandó és pillanatig sem szünetelő vásár, mozgás, tolongás, versengés, tülekedés, harc, küzdelem szemlélhető, amelynek akarva, nem akarva előbb, vagy utóbb, de biztosan sokszor része seivé s egyszer áldozataivá kell válnunk. Hogy ez a lét körül fl folytatott viadal idő, hely s körülmények szerint számtalan szinben ésmegnevezésben tünik fel, meg ne tévesszen bennünket, mert végelemzésben mindig csak egy és ugyanazon gázokból indul ki s ugyanazon nyugvópontokra tér vissza.

Igen találoan fejezi ki e gondolatot Jókai ezen szavakkal: " Ti folyvást szaporitjátok az idők tanuságait, ti boldog családok, szaporodó, felnövekvő tagokkal; ifju leány, délceg legény megkezdik a regényt, boldog anya, boldog apa folytatják azt gyermekek megnőnek nagyra, az élet ujra kezdődik velök, csoda változataival és ennek soha nincs vége / Régi jó táblabirók 403/

Ezek után áttérünk a lét fogalom belső magjának, lényegjegyének kutatásához.

2. Fejezet.

A lét lényegének kutatása.

Az ujkor vezérfilosofusának állitása és meghatározása szerint a lét alapja a gondolkodás, melyet az a hires mondás fejez ki: " Cogito ergo sum!" vagyis gondolkodom, tehát létezem. Ezt a tételt azonban a lét legfőbb principiumának elfogadni nem lehet, mert ha ez igaz volna, akkor igaznak kellene lennie e tétel forditottjának, vagy tagadásának is, vagyis igaznak kellene lennie annak a tételnek is: " Non cogito, ergo non sum" azaz nem gondolkozom, tehát nem létezem. Pedig van az ember életében számtalan időpont, midőn nem gondolkodik, midőn nincs öntudatánál s mégis létezik. Fogantatásától öntudatra ébredéséig csak: nem két teljes év múlik el, mély öntudatlanságban s az öntudatos gondolkodásig még hosszabb idő múlik el. Alvásban, ájulásban részegségben, őrülésben szintén szünetel a gondolkodás, de az ember léte nem.

Ha tekintjük az ember alatt levő világokat, melyeknek egyedei az emberi gondolkodás erejét nélkülözik, ezeket szintén ki kellene zárnunk a lét biztositásából, pedig nem kevésbbé részesei a létnek, mint az ember.

Más alapját kell tehát keresnünk a létnek, mely biztosabb legyen a gondolkodásnál s tovább kisérhető legyen figyelemmel, mint az öntudat. Olyannak kell lennie ennek az elvnek, mely az öntudatos gondolkodás létének is magyarázatát képes legyen megadni, mert a Descartes-féle elvben meghatározásban a gondolgodás csak feltevés hypothezis és nincs megmagyarázva általa magának az öntudatnak, a gondolkodásnak léte sem.

A lét magyarázásának sokkal biztosabb alapjául tünik fel a " mozgás" mert ebből, mint végső forrásból, minden lét és lét tező természetesen levezethető. A gondolkodás pedig csupán eszköze a lét megismerésének, mert hisz világos, hogy nem csak azok a lények léteznek, melyeket emberi leglátszemmel megismerhetünk, hanem azonkivül a létező világok milliárdjai is léteznek, miknek létéről sejtelmünk sincs s nem is lehet.

A mozgás ellenben oly nélkülözhetetlen jegye a létnek s a létezőknek, hogy attól elvonatkoztatva egyetlen létező sem létezhet olyannyira, hogy magának a gondolkodásnak s az öntudatnak felébredése is a mozgást nélkülözhetetlenné teszi abban az érte-

./.

lemben is, hogy maga a gondolkodás fogalmak, képzetek kapcsolódásából, szétválasztásából s így egy szbtilis" mozgásból" áll.

És vajjon lehet-e, van -e ember életének csak egy pillanata is, mely hiányával lenne a legbonyolultabb mozgásoknak a szervezetben belül ésszerek egész tömegével együtt?

Fogantatásának első pillanatától kezdve az embert utolsó lehelletéig mozgás kiséri nyomon, jobban mondva csak addig létezik mig mozoghat s mihelyt megszünik mozgása, meszünt egyuttal földi léte is. S nem mozognakos a hegyek, a folyók s az épitmények is? Midőn tengerek száradnak ki és helyökbe virule mezők lépnek, midőn a földnek egy borzongász vávozokat dönt romba s az emberek nyüzsgő raja ujból palotákat varázsol a romokból, hogy hocka mogint mindenestül a tüzhányó hamuja, vagy az ezredévek engészete boritsa el? S nem mozog-e őrült iramban maga a Föld a nya is örökké, pihenés nélkül? A költő így fejezi ki e gondolatot:

" Alattam ~~meg~~ ing a föld,
Amit szilárdnak és alaktalannak
Tartottam eddig, forrongó anyag lőn,
Ellenálhatatlan, mely alak után tör,
Életre küzd. Amerre mint jegecz,
Emerre mint rügy.. Madách. E.Tr. 23.

Ugy látszik tehát, hogy a mozgás sokkal bensőbb lényege a létnek, mint a gondolkodás s azért Deskartes elvét így kell átalakitanunk: " Movcor, ergo sum." vagyis mozgok, tehát létezem. És ennek a tételnek igaz lét forditottja, ellentéte is, " Nem mozgok, tehát nem létezem." Az élet minden helyzetében igaz mondás ez, melynek végső konkluziója csak az lehet, hogy a lét csak a teljes megszemisülésben szünhet meg, vagyis csak az nem mozog, mi nem létezik.

Ezek alapján a másik nagy bölcselőnek, Aristotelesnek azon elve, hogy " forma dat esse rei" /az alak a dolog lényege/ és a lét és mozgás közti benső kapcsolatnál fogva azon elvvé alakitandó át, illetve helyesbitendő: Motus dat esse rei" / a mozgás a dolgok lényege/

A " motus dat esse rei" tétel igazságát az ambari negfi-

./.

gyelések szerint az anyag mozgási igazoljak legérzékelhetőbben. Az anyagot u.i. tömegbeli teljes egyformaság jellemzi. Pl. a sár, a víz az arany stb. a legtisztább részletében is ugyan azt a lényegbeli tulajdonságot tünteti fel, mint nagyobb tömegeiben, nevezzük ezt a jelenséget " anyagszerüségnek. Ép ezen anyagszerüségnél fogva az illető anyag csak is a saját természetének körében alakul át, vagyis mozog, tehát csakis saját lényegének körébe tartozó mozgásokat végezheti bármi sokféle formában és sohasem képes a sár az arany átalakulásaira és viszont. Más szóval a sár nem alakulhat aranyá, sem arany vízzé, sem a víz aranyá s így tovább.

Ilyen egyformaság jellemzi az emberi tetteket is, az összes lény mozgásait, az étkezést, rundzukodást a bűnt stb. Ezeknek nyilvánulásait, melyek végig kísérhetők a különféle korokban és területeken s szinte kínos egyformaságban zajlanak le egy-egy élet folyamata alatt.

Ezért állíthatjuk, hogy megvan minden egyes rétegnek és viszonylatnak a maga törvényszerü ismétlődése az ember tetteit illetőleg épen ugy, mint a méredekelt ég meteorlogiai jelenségeinek. Innen ered az a közmondás, hogy " nx nihil novi sub sole" Ezt nevezhetjük viszont az emberi mozgások anyagszerüségének, ellentétben az anyagok mozgásszerüségével.

A mozgások anyagszerüségét jellemzi az a másik anyagi vonás is, hogy a mozgató erő, a parancs szavának hatásának közvetlenül ép ugy engedelmeskednek az emberi mozgások, cselekedetek is, mint a hogy feltétlenül és nyomban feltünteti az anyag is a rája ható megfelelő erő hatásait. " Ha ugy akarja a király, Hanyady akkor félre áll" mondja az ősz bajnok, ni prégnansan kifejezi ható erő hatását az emberi tettekben/ mozgásokban/ épen ugy, mintsem mint a hogy a tiszta tükör a léghör nedvességét, mely ez csapadékjával elhomályositja annak ragyogó fényét. Ime tehát a mozgásszerüség lényegesebben kifejezi az anyag lényegét s azt közelebbről határozza meg, mint annak formája, mert a formák számtalan változatban az illető anyag átalakulás és átalakitkatási, azaz mozgási képessége egy és ugyanaz marad, mint maga a lényeg.

./.

Ha tehát ez igaz, ugy igaznak kell lennie annak is, hogy a lét s a mozgás volta kép egy és ugyanaz a fogalom s igy minél tö-tökéletesebb a mozgás, annál tökéletesebb a lét; a legfőbb létező pedig a legfőbb mozgással egyenlő, a legfőbb mozgás pedig a tiszta, minden mástól elvonatkoztatott, önmagában levő mozgató erő. Ezen elméletnél fogva a mozgó mindig alacsonyabb rendü valami, mint a mozgató; igy a legvégső, egyuttal legtökéletesebb mozgató s igy az önmagában a teljes nyugalom, de hatásaiban, rendeleteiben, akaratában az összes mozgások kutfeje. Ilyen pedig csak az lehet, ki önmagával el meri mondani: " Ego sum, qui sum.".

Ilyennek a létét elismeri,*) mert enélkül a végtelen mindenség mozgása meg nem magyarázható. Földi létünk vonatkozásaiban pedig azokban t.i. melyeknek megismerésére a tapasztalat rávezet, számtalan mozgató erőre bukkanunk, ezek közül azonban egy sincs, mely önmagában volna a mozgató, mert ebbeli erejét mindig mástól meriti s ereje alkalmilag feltétlenül átváltozik, megszünik.

*) a tiszta gondolkodás, kényszerit

3. Fejezet.

A

A mozgások tulajdonságai a lét viszonylataiban.

A lét s a mozgás között fennálló szoros kapcsolatot bizonyitja azon arány egyenessége, mely a két fogalom között észlelhető s mely szerint minél kisebbszerü a mozgás, annál alacsonyabb rendü maga a lét is, viszont minél nagyobb, minél magasabb rendü mozgásokat tudunk előidézni, annál tökéletesebb létünk is. Ezt a tételt látjuk érvényesülni ~~szemelőtt~~ nemcsak az egyén, hanem a társadalmak életváltozásaiban is, mert minél nagyobb tömegekben minél könnyebb mozgását, mozgékonyságát birjuk előidézni, annál biztosabban tudunk érvényesülni. Kétségtelenebb annak léte, ki egy ellen százat tud előszólitani; elénivni s még biztosabb annak győzelme, ki százat egy ügyes mozdulattal képes megsemmisiteni. Igy igázták le a gépkocsik az az igás szekerek ket, a gőzösök a vitorlásokat, a gyorstüzelők az ijjászokat. Létünk gátló körülményei felett tehát csak a tökéletesebb mozgások által tudunk hatalmaskodni és pedig annál biztosabban, minél egyszerübbek, finomabbak a mozgások. Más szóval az erőnek a hatalomnak s igy a müveltségnek is ez a mozgásbeli tökély az egyedüli és legfőbb feltétele.

Ime ilyen kapcsolatban van a mozgással a lét s maga a müveltség is, melynek csalhatatlan fokmérője a mozgások minősége s igy földi és mennyei létünk tökéletesedése Nehéz ezredéveknek kelltt leperegniök, mig az ember mozgásait a mai fokra tudta tökéletesiteni és igy megállapithatjuk azt is, hogy minden további müveltségbeli előhaladás mozgásaink finomodásával könnyebbé tételével emelkedő,- nehézkességével pedig sülyedő irányt fog felmutatni.

Fontos összefüggést tapasztalhatunk továbbá az idő s a mozgás között. AZ időmulása u.i csak látszólagos, mert tulajdonkép a mi mulásunkat rákenjük az időre. Voltaképp az ember maga halad, mozog, növekszik, fogy, szóval lelt és mulik/seznnek a mulásnak, ennek a mozgásnak érzete az idő. A mozgás ,és pedig az emberi mozgás kelti bennünk az "idő" mulásának a képét, látszatát. A viszony épen az, mint a Föld forgása és a nap látszólagos mozgása között. E hasonlatban a Föld az ember

./.

és az idő a Nap. Látszólag az idő forog, mozog, múlik, pedig
az áll mozdulatlanul és változatlanul; helyette s körülötte
és valóságban mi fogunk magunk.

/3/ Hasonlóképp tanultuk összehasonlítani a fizikai s szelle-
mi mozgások között, mikor azt fejtegettük, hogy a két féle mozgás
bizonyos egy és ugyanaz; vagyis fel fedezhetők az utánzást és a
ragadozást. Ha utazik az ember, sok szép vidéket lát, ha
olvas az ember, sok szép történetet ismer meg. De valamint az uta
zásnál valóságos mindenütt csak a vidék szépségében, a történet
ben gyönyörködünk, úgy az olvasásnál mindenütt csakis a cselek-
vésben magában találjuk, s ezen cselekvések által egy a földet, mint a cselekvések jó-
tevőségük által egy a költőt halhatatlanokká. Sírjukban nagyszerűek. Lehet utazni puszta szórakozásból, élvezés-
ből, ismeretszerzés, tanulmány céljából, és így olvasunk szóra-
kozásból, ismeretszerzés, tanulmány céljából. Nem utazhat sen-
ki sem tudásból kinek vagyona, készpénz pénze nincs, és egy sem
szórakozhat olvasással az, kinek magának jellemi tulajdonai nincsenek,
Ép ezért csörtetnek az emberek örök mozgásban, úgy az anyagi,
mint szellemi javak után, hogy azok után, hogy azok hiánya sze
rint javítsák létük körülményeit.

Könyv vagdos tehát úgy a fizikai, mint szellemi tevékenysé-
gének a mozgásokban való gyönyörködés, mi szórakozást hoz létre
re itt is, ott is egyaránt. Még feltűnőbb tesz e tétel igaz-
sága az a megfigyelés, hogy nem szórakoztat a mérhetetlen si-
vatag egyhangúsága, egyhangúsága, szóval az a terület, melyen sem
mi változatosság azon sem a növényeknek sem állatoknak, sem a
földlakóknak kellemes mozgások érzését előidéző hullám-
zás nem remélhető. Ez a kép egy kihalt területet, a holdi ország
gokat, a nem léteket, a megszemélyesülésnek benyomását teszi e tényt
nélkül minden élő lény, ép úgy unalmas, kínos hatást gyakorol
az olvasóra, melyből hiányoznak az új gondolatok, a vegyes
érzelmek, cselekvések egymásra torlódásai. Az ilyen elbeszélésben a
kedvelő sohasem fedezi fel azt, mert nem találta fel benne a cse-
lekvésekben, történetekben jelentkező mozgások igézően hatóan
altató, áltatók rezgéseit.

Mindezeknek a hatásoknak az az eredménye, hogy míg a gyö-
nyörködéssel járó mozgások az ember megkülönböztetni törekszik

addig a tehe kinos mozgásoktól minden áron megszabadulni igyekszik, de mindkét esetben jelentkező törekvés eredménye ugyancsak mozgás lesz, mely így szövődik a lények mindenségében egy végtelen örök és szakadatlan láncolatté.

Innét van, hogy a közlekedéspál, mint terhes mozgásnál, ösztönszerüleg a legrövidebb utat keresi az ember; azért vág gyalogösvényeket még a vetésben is, azért dönt ki tilalomfákat s vágat drótkerítéseket. Ezért jár az ember a megszokott vagy a legrövidebb utakon ösztönszerüleg és anélkül, hogy gondolna arra, hogy merre halad s ezért lehet az emberek forgalmi mozgásait, mint a viz folyását szabályozni; ezt gátakkal és zsilipekkel, az utasitásokkal, mi a mozgások anyagszerüségére engedet ismét következtetni.

/4/ Pá kell mutatnunk tovább arra a szoros összefüggésre is mely a mozgás és az emberi értékek között felbonthatatlanul fennáll és fennállott minden időben. Valamint a szerves és szervetlen világ anyagának mozgása hőt fejleszt villamosságot delejességet árasztt, fényt sugároz s vegyelemzésben életet fakaszt minden rétegben: azonképen az emberi mozgások állandó, szükségszerü velejárója az értékek keletkezése.

Minden érték tehát, legyen az bármiféle jellegü, végelemzésben a mozgásból fakad. Ha pedig az emberi mozgást munkának nevezzük, akkor a munka a legbiztosabb értékmérő müszer. Vagyi minden munka értéket képvisel olyannyira, hogy a mely emberi tevékenységnek, mozgásnak nincs értéke, nem is nevezhető munkának.

A munka tárgyiasultsága s az értékek nagysága egymáshoz viszonyitva egyenes arányban állanak, viszont minden tárgy, mialatt emberek szemében értéknek tünik fel, legyen az arany, ezüst, drágakő, pénz, vagy lány annak olyan értéket képvisel, mint amennyiben munkát ábrázolt fel, illetve amire munkára, vagy mozgásra képesit.

Egy öcska, rezdülés hiszen többet ér a tiszta brilliansnál, mert ez vonzó erejénél fogva mozgásra birja a legkivánatosabb, gyengéd nemet is, mig az öcska vas még sok munkát ábrázolt fel, mig használható állapotba hozható. Az egyed és a nép értéke tehát

/:

attól a mozgáserőtől, munka teljesítménytől függ, melyet az ki vánatra, vagy önelhatározásra kifejtenix képes, más szóval azon anyagkészlettől függ, mely felett rendelkezik s mely másokra nézve mozgató erőnek számítható be.

Mint az eddigiekből is kitünik a mozgásnál mindenütt három tényezővel találkozunk u.m. egyik a mozgó alany, vagy lény, má sik a mozgás maga, harmadik a mozgató erő. Természetesen e külö lönválasztás csak elméletben indokolt, mert a valóságban mindig és kivétel nélkül felbonthatatlan egységben kell szerepelniök. Mozgó alany lehet a természet hármas világának minden egyede és porcikája, sőt annak kell fel vennünk a lelki, a szellemi vi- lág minden tüneményét az érzelmek, gondolatok, képzetek, érzet tek számtalan részecskéit is. Fel kell vennünk ezeket már csak azért is, mert az anyag világ sok mozgását csak az elvont fo- galmak befolyásolják detemináljak mozgássá s igy a látható érzékelhető mozgások a láthatatlan erők, tényezők mozgásait fel tételezik, mert az egyetemes nagy mozdulatban erő, mely a vi- lágegyetem összes mozgásának kiinduló és végződő kutfeje, csak egyetlen egy lehet s igy minden más mozgató erőnek, mi ezen egyeduralkodó mozgató erőn kivül létezik, egyuttal mozgó lényn nek is kell lennie.

A mozgató erőben két lényeges megkülönböztetés tehető, t.i. kell lennie egy, de csak egyetlen egy mozgató, ható erőnek, mely önmagában foglalja az elgondolható erők elvont lényegét s ig minden más erők elvont lényegét s igy minden más erők felett létezik, mindezektől független. A mozgókhoz való viszonyát ön maga szabályozza, határozza és szünteti meg. Ennek az erőnek a legfőbb személyiségének kell lennie minden kigondolható lények között. Minthogy pedig csak egyetlen egy ilyen erő létezhetik s szükségszerüen léteznie is kell: ennélfogva minden más mozgató erő csak viszonylagos erő lehet. Ez utóbbinak t.i. a viszony- lagos mozgató erők egy részről ható erők, más részről maguk is más erőktől mozgatottak. Az előbbi, az absolut, a végső ős erő ezonban csak mozgató és semmi más erőtől nem mozgatott és nem mozgathatóan.

A viszonylagos mozgató erők egy más fontos és általános jellemvonása az, hogy csakis bizonyos vonatkozásokban mozgató

erők, más vonatkozásokban pedig magul is mozgatottak, vagyis más erők behatásai alatt állanak. De minél jobban távolodnak az erők az anyagtól, illetve minél inkább közelednek az abstrakció felé, annál önállóbbak a sarki csillagokhoz. Ép ezért az emberi cselekvések rugóit s egyszerűbben szólva azok fix pontjait a tiszta fogalmak körében kell keresnünk s csak is ott találhatók fel, ha egyáltalában léteznek.

Ezek alapján mondhatjuk, azt is, hogy az absolut mozgató és erőn kivül, mely minden más erőn kivül és felett létezik, az emberi értelemben keringő fogalmak, képzetek s eszmék között kellkeresnünk és feltalálnunk azokat az álló, mozgató erőket, melyeken tul csak metafizikai eszmélődések utján következtethetünk létező erőkre. Ép ezért ezeket a fizikei értelmű sar ember fogalmai között keresendő önálló, ható erőket csak másodrendű álló erőknek kell tekintenünk.

Jelen tanulmányunkban megelégszünk azzal, ha ezeket a másodrendű erőket - legfőbb fogalmakat biztosan kitudjuk választani, fel birjuk találni s tulajdonságaik legfontosabb követelményeit meg birjuk határozni.

Olyanoknak kell lenniök e ható erőknek, hogy önmagukban, legalább a többi alacsonyabb rendű erőkhöz, fogalmakhoz viszonyitva, mozdithatatlanok legyenek, az állandóság jegyét a többiek felett birtokolják, mint ezt az absolut mozgató erő tulajdonságából is következtethetjük. Vagyis minél szilárdabbak, állandóbb természetűek, mozdithatatlanabbak azon fogalmak, melyeket ható erők gyanánt akarunk felvenni, annál közelebb jutottunk a sarkpont okhoz azaz a mozgató erők benső lényegéhez.

Minthogy pedig csak egy fogalmat vettünk fel elsőrendű absolut ható erőnek, melynek a tiszta hatások összfoglalatának s így az absolutnyugalomnak kell lennie, azért e másodrendű ható erők szintén csak mozgások lehetnek s az ő állandóságuk csakis a kevésbbé biztos alapokon nyugvó fogalmakhoz viszonyitva nevezhető annak, t.i. önállóságnak.

E ható erők más nevezetes vonása a titokzatosság, mi felettébb megnehezíti pontos meghatározásunkat, ezrt tapasztalható a világnézetek sokfélesége s egy-egy dologra nézve a vélemények eltérése. Az emberi mozgások eredetei kivétel nélkül

./.

titokzatosek, mi azt mutatja, hogy a mozgató erők rendszerint a sötét háttérben lapulnak meg. Ezen tünetnél fogva is alkalmasan hasonlithatók a csillagokhoz, melyek nappal épen nem, a sötét éjszakában pedig sokféleségük és távolságuk miatt csak hosszu gyakorlat[illegible] és rendszeres megfigyelések kutatások utján különböztethetők meg. Hasonlóképp ha egy város külső életét megfigyeljük, azon lépten nyomon egy eleven mozgás lükteté érverése ötlik szemünkbe. De ha azt kérdezzük: ki? miért? honá? meddig? micélra mozog? felelettel minden adás marad. Ime tehát a szemlélő előtt csak a mozgás durva küldöttséget jelentkeznek, a lárma, a zaj, a tülekedés, futkosás, a mozgás nyers anyaga, melynek benső tartalmát kihámozni a legnagyobb müvészetek egyike. Ezt fejezi Maddon következő szavaival: " a gép for eg, az alkotó pihen!"

Mennyi fejtörést, utánjárást, genialitást követel egy közönséges egyszerü naponkin ismétlődő kuntett keletkezésének, eredetének deritése még abban az esetben is, ha a gazok már kézrekerültek. Mindez igazolja a mozgató, hajtó erők, vagyis a mozgások erédetének titokzatosságát. Erről egyébként az által is meggyőződhetünk, hogyha valaki nem elég óvatos szándékainak, terveinknek leplezésében mindenkor és biztosan azok sikerét teszi kockára, mi viszont azt bizonyitja, hogy az erédő mozgások titokzatosságát a természet maga is megkövteli.

Mozgató erők megitélésében a hétköznapi életben is jelentékenyen megoszlik az emberek véleménye s ezek szerint alakulnak ki a különféle és mindig " szent" meggyőződések. A böleszet a filoszófia történetében pedig ez a véleményeltérés, mely a ható erők kutatásában és osztályozásában nyilvánult a sokféle bölcsészeti iskola alapját vetette meg aszerint, mint az ókor félébb tényezőket vették fel a lét magyarázatául, illetve mozgató erőkül. Egyesek az erényt / steikusok/ mások a boldogságot a gyönyört/ epikurensok/, majd a kétkedést / skeptikusok/ vagy a vallást/ patrisztika, skolasztika/ tekintik legfőbb mozgató erőknek. Hasonlóképp fejlődnek ki azután egyéb elméletek mint a nominalismus, realismus, humanizmus, empirizmus, panteizmus, modern rationalismus, melyekhez a mai böleselet szántalan, fantasztikus zavaros világnézeteken keresztül eljutott.

Ebből úgy látszik, hogy szinte lehetetlen a finomabb mozgásoknak rendszerbe foglalása, melyen a legnagyobb elmék hiába fáradoztak, mert mindenik elméletnek az lett a sorsa, hogy egy ujabb rendszer halomra döntötte az előbb keletkezett elméleteket, mig az élet forgásában egyiket sem követik az emberek, hanem olyan törvény szerint mozognak, mely nem elméletbe, könyvbe, hanem husba és vérbe van beleirva.

Hogyan fogjunk hát bele az ember cselekvései titokzatos rejtelmeinek feltárásába, mikor a fizikusok a kézzel fogható anyagvilág növény plazmáinak rezgéseit sem képesek kétségen kivül megmagyarázni, midőn azt sem tudják eldönteni végérvényenyesen növény, vagy állat legyen-e az illető mikroba.

Az eddigiekben foglalkoztunk a mozgó alannyal s a mozgató erőkkel, most röviden meg kell határoznunk a " mozgást magát", vagy a mozgást önmagában véve. Ezt legegyszerübben helyváltozásnak szokták felfogni s ez a felfogás minden bizonnyal igaz a hl helyben kiterjedő alanyokra vonatkoztatva, de nem kielégitő magyarázat azokra a lényegekre nézve, melyeknek nincs térbeli kiterjedésük, minők pl. a fogalmak. Ezeknél tehát a mozgás inkább hatásváltozásnak fogható fel. A Mozgásnak ez a meghatározása azért is tökéletesebbnek látszik, az előbbinél, mert ez elvezet bennünket a mozgás keletkezésének titkaihoz is.

Az anyagvilág megfigyeléséből s már a fentiekből is kitetszik, hogy a mozgás két önálló tényezőtől feltételez, melyekhez harmadikul járul az, hogy azok egymással okvetlenül valami viszonyba kerüljenek, e viszony pedig a vonzás és taszitásból fakad. Ilyen viszonyba közönségesen s csakis az ellentétek kerülnek, mint pl. a + és - villamosság, mely a viszony tetőpontját a szikrakisülésével jelzi. Ugyanez a jelenség észlelhető a különféle ellentétes nemeknél is s ennek az esetnek kellállania az ellentétes fogalmaknál is, minők a képzelet s a valóság; a szellem s az anyag ; a kéj s a fájdalom. A Vonzás után következik a taszitás s ennek az érintkezésnek állandó mozgás az eredménye, mely a nagy természetben egy pillanatra sem szünetelhet s mely folyvást ujabb jelenségeknek, tényeknek ad származást.

Minden koron és viszony körön belül tehát állandó vonzás,

-ség tagozódás a mozgás eredménye, a mozgás van folyamatban úgy az anyagi, mint szellemi világban s az emberek között is egyaránt, mi a társadalmak keletkezésének alapját.

Az emberek között e világ minden összetevőjének a vonzásán úgy, mint a tagozódások megvonásán keresztül, melyek a vonzás mozgásirányait egyaránt befolyásolták fel, illetve megszabták, hogyan változtatják meg azokat. A vonzás, igaz, hogy különböző, hol erős, hol gyenge, nem mutatkozik, vagy nem érvényesül, hanem inkább jelenik. A vonzás irányában történik végül a változás, mely minden törvénynél tovább él, mert ez hozza létre a törvényeket, de a törvények nem hozzák magukkal mindig az egyetértést. Ez a törvény érvényesül nem csak az egyének, hanem a társadalom magasabb egységében, a népben a fajban, nemzetben is, mert az egyik faj akaratereje kiegyenlíti a másikat a befolyásolja annak fejlődését, elpusztítja. A fajok kiépítése s ahhoz való igazodás az emberi tevékenységben, tettekben Isten rendelése / Mózes 1-2 könyv./ Azért amelyik faj hozzá hív, az fogyni kezdett és elpusztul, az Isten velük van, de amely nagy fajfertőzést idegenekkel való keveredésre hajlamos, azzal bajt nincs a természetben az Isten, az állandóan valami alak fejlődése alatt áll. A fajok vonzásai tehát a fajtisztaság, vagy fajfertőzés végkifejletének fajai.

Kutatásunk tárgyában azonban csak az egyének mozgásait s azok hatását vizsgáljuk szorosabb értelemben, mert ezek határozzák meg az emberi lét magyarázatával foglalkozásunk lényegét a társadalmi élet kutatásában akarunk mélyebb betekintést szerezni. Azzal az élettel akarunk közelebbről megismerkedni, mely bennünk is akarva nem akarva működik, azzal az erővel tudni végre azt vajon a sors csalóka játéka-e. Az emberi mozgás tehát csak akkor válik érthetővé, ha a fizikai világ mozgási erőit s az e mozgási erőknek pontos meghatározását a bölcselet legnehezebb feladatának ismerjük, mert ezen felismerés megoldásától függ a helyes világnézet kialakítása, mely semmi esetre sem lehet biztos és következetes gyümölcsöző, ha a mozgási erők fix pontjait elhibázzuk. Jelentőssége pedig annak a körülménynek ad, hogy ezen fordul meg nem csak az egyének, hanem a nemzetek jó vagy balsorsa is.

4. Fejezet.

A mozgások gyújtó pontjai, vagy ducai.

1. Mától Az első duca a nemes.

"Hallá garmt alti, tu jóltá Zsuzsi nábo" mondja az egykori szállóige a boldog ország népéről, mit nek illnek más tanúi valóra, mint a lakodalmasok.

Vegyünk írja a Szent Írás a zsidókról, akkor az Úrról, midőn pénz nélkül vándorolták a pusztában hosszú éveken át, hogy alkalmasnak találja a gondviselő Isten az ígéret országára. Egy alkalommal megjelennek a szövetségen, ezekről mondja róluk történetírójuk: "És lőtte a nép ami és tani, azután felkelének játszódni" / Mózes II 32 6./ "játszódni" pedig más hely szerint: erőszakoskodva gyönyörködni / jegyzem e szavakat tanulságul. A görög mitológia telve van Afrodite dicsőítésével, ki más a hatalmas Olympusnak egyik istennője a legfinomabb szállásokat is. Minden idők, minden helyen, milyen különféle módon volna az emberek a szépség és szerelem istennőjének, Vénusnak áldozni, Templomok hol, minden szentélyeiket ma szerelem jegyei a legszebb példányaikban vésték, festették el, milyen eltérő módon ábrázolták a terméketlen nőt a hálátlyosabb a mai kor képviselőjét. Az örök nagyságban vonaldúljuk a tudásnak gerjedhet e a tenger fenek lét a lények képtelen változatában hűségét szándékait ugyanabban. A növények és szervetlen lények világában mindenütt felfedezni fogjuk azt a hatalmas rongáló erőt, mely a régi idejére felgyűrt új és új lényeket hoz a világra a létbe, "pótolva a szerelmet nek új virágot hozva létre," ahogy Tompa Lyra énekel lantról írt szép regében.

S nagyszerű hármat e nagy mozgató erőt, mikor mi vizsgálódásunk szerelmek, termelések, eneg- nemét a sat. vesszük alá tárgyaihoz ilyen hármas: vérelszívásban nem egyéb az életnek, mint a lét keretébe való belépés, mint új lét kialakulásának 9 mozzanata, vagy röviden ujra képzése számára ezt. alakulás és és kiadás nélkül a nemzést, szülést, létrehozást, változást lát a vendégek csatakeresése, harcai szállongása, kiválása hozzátartozó felkelő napot az új nap reggelén szándékos tökéletesen fogja elszakítani, kik az új lét fokozásánál segédkezhetnek, asszisztálhatnak. S az a boldogító lelki hangulat

meglepi nemcsak a nemi ösztönök durva akcióit, hanem mindazokat a pillanatokat, melyekben egy új gondolat, vagy érzelem fogant tatik. Ki tudná leírni a feltalálók, felfedezők örömét, midőn ezek valami új elemet, törvényt, vagy földrészt fedeztek fel.

Ettől a hangulattól ittasodva szaladgált az utcán Archimedes ismert Eurékáját kiabálva, a mások hitetlen előtt álmodott Pytagoras az istenek 100 ökrét. Kitudja étherrel Kolumbus Kristóf átszellemült lelkiállapotát, mely elfogta a nagy utazót, midőn annyi kénuutazás után egy új part körvonalait pillantotta meg? Ugyanez az extatikus lelki állapot lepi meg az embert, ha új gondolatokat képes létrehozni, mert a szellemi alkotás ép oly nagy lelki erőfeszítést és örömökkel jár, mint új emberi lények nemzése.

A genezis, a nemzés mozgató ereje az állatok világában a nemi viszonyban élt élőlény testet s az embernél a testiség durva jelenségeitől a szellem legtisztább szerelmig finomodhatok. A közönséges földi szerelem, a testi élvezetek vágya a legnagyobb s egy másfrendű erővel hozza, vonza az embert a sárga, bőr pénz, ágyasságot, időt rabul s tart lekötve bennük a legveszedelmesebb megfeszt minden nemesebb gondolattól, érzéstől. Ebben az értelemben mondja Jékai: "A szerelem, mint tudjuk, a legerősebb bűnök szülőanyja" lejt. 292.

Ellenben a föld salakjától megtisztult szerelem, a család, a törzs, a faj s azok által a szellem szerelme az ember, magasabb regiókba emel s a földön a legmagasabb boldogság kútforrása lesz. Ennek az érzésnek jelenlétét biztosan ismerteti az a körülmény, hogy a kivel egyszer megegyeztél azzal élned, fajod, vagyonod lelked, tested szaporodásán kitartóan kell dolgoznod addig életedben át minden megpróbáltatások közben jó és balsorsban egymásért.

Ebben az értelemben megegyező felek "szerelmi egyed"-ekké alakulnak át s kölcsönösen hűséget követelnek egymástól s ebben a viszonyban a viszonyban egy férfinek csak egy nő felelhet meg igazán és viszont. S ha ehhez a jogához szinte szerződésszerűleg alatt ragaszkodik az ember s a szerelmi együttlét ágyán tartama azt követelik egymástól a felek: ettől ennek a követelménynek fenn kell állnia és ki kell hatnia a szerelmi együttlét megelőző korára is, mely idő mintegy előszobája az ivaréretségnek. S tényleg az alsóbb kultúrfokok mélyén a falak emlékeiben, vagy a

./.

generativ erőben csalódnak, gyorsan felbomlanak, vagy mi még feltübőbb egymás csalásának jegyében folytatódnak.

S hogyten leg a nemzést magát kell a legfőbb mozgató erőnek elfogadnunk, nem pedig annak kisérő mellékzöngéit, a szerelmet, a kéjt az élvezeteket, a boldogságot s más efféléket, mint azt a különféle bölcseleti iskolák tették igazolják az is, hogy egyedül és kizárólag a nemzés, a létrehozás, az alkotás jutalma a legtisztább s legtökéletesebb boldogság és rokon fogalmai, mihelyt pedig az ember bármi utón, módon / a természetes generatió esetében pl. óvszerek, magzatelhajtás stb. által / a nemzést, az uj lények létrehozását megakadályozni iparkodik, ez a machinátió egyuttal a boldogság és mellékkörülményeinek rovására megy. Viszont a természetes rend betartása e téren eredményezi jutalomkép a " hosszu életet" mint az IstenIV ik parancsából következik.

Mig a nemzés ellen elkövetett bünök, vagyis a nemzés zavartalan folyamatának megakadályozása, kerülése kéjhajhászássá fajul.

A bünös u.i. a boldogságban való károsodást kéjelgéssel igyekszik s véli pótolni ezt követi a szervezetnek, a testnek és szellemnek gyors hanyatlása, becsület s erények elhomályosodása, cédaság, de generatió, a kiélés. Innét van, hogy egyes 20-25 éves emberek kiélt roncsai a férfiasságnak, mig az önmegtartóztatók, a szüzek, a természetesek 80 éves korukban is élénkek s üdék, kik t.i. nem adták át magukat a generátió korszakában az élvezeteknek, hanem megmaradtak mozgásaikakat az alkotás , a nnemzés jegyében.

A nemzés főszerepének igazolására felhozhatjuk végül azt, hogy vallásunk szentséggé emelte a házasságot, vagyis méltónak találta arra, hogy a a létszaporitás, uj lények étrehozása, alkotása a vallás áldásaiban, szertartásaiban, kegyelmeiben részesitessék. Ezért az igazi szerelem csakis a házasságban fejlődhet ki a maga tiszta szépségeiben s igy a házasságelötti viszonyban nem is lehet tulajdonkép szerelemről beszélni, ezért van, hogy számtalan szerelmi házasság" válással végződik.

Ha pedig felvesszük, hogy az emberi létben 25-50 év közé esik a nemzés virágkora s hogy a lét érdeke a nemzésban uj lények létrehozása s minden két évre egy szaporulatot veszünk

./.

fel: vagy a családban a természetes egészségi állapotok felté
telezése mellett ezen idő alatt 10-12 gyermeknek kell születnie
s felnevelkednie. S a tapasztalat igazolja, hogy a hol ez
ilyen arány megvan, azok a családok a legszebbek, legboldogab-
bak s legvirágzóbbak anyagilag és erkölcsileg egyaránt.

Viszont jól nem nevezhetők a szerelmi egyedek, hanem az együtt
élésbe más szempontokat visznek be és érvényesítenek, ott az
egyén, a családok a törzs, a faj a nép rossz utra térnek s a st
atisztika kíméletlen szavai szerint a nemzet decadentiába jutott.
Ilyen népek vezetői azután mindenféle jutalmakkal serkentik
a nőket, hogy szüljenek és gyermekeiket szoptassák, de már ilyen
különlegek csak végső erőlködések, melyek sohasem pótolhatják
a lyentán feltűnő generativ erőt. E célból alakultak a szeretet-
ápolás, gyermekmentő s anyavédő egyesületek, ligák, melyeket az
államhatalom mindenütt a legmesszebb menő támogatásokban részesít.

Ime itt elértünk arhoz a ponthoz, hol a nemzés a faj életé-
be is belenyúlik, mi világosan igazolja a nemzés hatásainak
kiterjedését a legmagasabb régiókba is, hol az egyedekre való
visszahatásaiban még fontosabb tényező, mint alant. Sajnos jó
öreg politikusaink a nemzésnek nem tulajdonították azt a figyel
met a jelentőségénél fogva megkövetelt s azt vélték, hogy azt
egyszerű vegyítéssel vagyis különféle nációk összeházasításá-
val el lehet intézni s így aztán a párkeverésből helyett te-
lepülési kavarodás jött ki, állott elő a felületesen s
kellő bölcselet nélkül megalapozott magyar politikából, amely-
nek tarthatatlan következményeit most kijavítani annyi társa
dalmi alakulás, szövetkezés, egyesülés, áldozás megfeszített
erőkkel törekszik.

S az az áthatő erő, melyet az emberek házasságában érzékel-
hetünk, megvan mindenütt az ember alatt és felett létező világ-
okban egyaránt. A madárka a fán, a fecske az eresz alatt rakott
kisdarfészkében épp oly boldog az ő kis csipogó fiaival, mint
a teljhatalmu cár fényes palotájában élő családjával. Az élmény
világ elemei, vegyületei, megfelelő feltételek /-szerelem/
mellett összekeverednek e uj vegyületek nemnek létre, miközben
pezsgést, forrást, szinváltozást tüntetnek fel: ki tudja nem
örömének, boldogságuknak akarnak-e kifejezést ezzel adni.

./.

S nem igy szólt e az Ur, midőn alkotó s megteremtő a világot: " És minek utána megtekintette volna Isten, v la it teremtett vala, ime igen jó vala" / Mózes I. 1. 31/

Ugyanez a nemzési erő hat az ember szellemi, lelki világá ban is, mely ép oly felemelő tudattal, boldogsággal kapcsolódik bele akárcsak legkivánatosabb szerelmi ölelkezés. Ehhe nézve f feletébb tanulmányozak korunk egyik legkiválóbb filozófusának Böhm Károlynak sorai, melyeket barátaihoz intézett, Történetirójuk ezeket jegyezte fel róla: " Ha dolgozott, ha alkotott, ha ujat hozott létre, akkor a megelégedés mindent elfeledtető, mindent megbocsátó és kiegyenlitő boldogság érzése lett urrá szivén és lelkén". Ha ezekkel foglalkozom- irja önmagáról, akkor nincs azaz ember, kivel cserélhetnék, mert épen magam folytonos consekvenciában / kapcsolatban, vagyok azon sejtelmes őslétezővel, melyből kifakadnak ezen uj virágok s ezen boldogságot csak érezni, de leirni nem lehet. Böhm I 168/

Ebből a tényből magyarázható meg az a jelenség, hogy a szép= irodalomnak ugyszólván egyetlen éltető eleme a szerelem és az ő változatainak ecsetelése s mit sem ér az a mü, az a regény, mely nem tudja méltóan felfogni és megmagyarázni a fenséges mozgató erőt. Ebből magyarázható meg továbbá az emberek széttagoló ódása a különféle foglalkozások százrétü messzeire, mert erre determinálják az embert azok a vágyak, hajlamok, gondolatok, melyek az illetőkben kelatkeznek " születnek", nemződnak az ember különféle koraiban. A szerzetes szerelmes a maga eszméibe s áldozatul hozza ezekért a világi örömöket. A kötéltáncosnőre csábitó varázzsal hatnak a közönség tapsai s életének folyton változó ingerei s ezeknek áldozatul esnek az eszmék a magasabb rendü kialakulásai.

A nemzés mozgató erejé ek hatása alatt keletkeznek a mindenségben előre megállapitott program szerint a földnek különböző korai, eltünt növényvilágokból szénrétegek; a temetők mellett uj nemzedékek és elhasznált elméletekben uj tudományok. Míg a lények tehát változnak a létben felbukkanak és abból eltünők, addig a nemzés maga a keletkezés állandó erők, és változhatatlan. De megmarad a hüség s szerelem. Sőt általad lett örök élete" Mondja Tompa.

Ime tehát a nemzést ugy kell tekintenünk, mint az első leg

./.

főbb s legáltalánosabb anyagi erőt, mint a tiszta mozgást, mely kéjes rezgésével átfolyja az utolsó porszemecskétől kezdve a legmagasabb szellemi élet képviselőjéig az összes teremtett lényeket, őt magát a mindenség Urát a Teremtőt magát, minek igazolására felhozhatjuk a próféta szavait " Vajjon én, ki másokat szülőkké teszek, magam nem szülök-e? úgymond az Úr, én ki gyermeknemzést adok, magtalan leszek-e? ugymond a te Urad Istened." Izaiás 66.9.

2. Tétel. A második élet.

Ha az előbbi tételben a nemzést említe, ténykedésének ismertük el, melynek főnye fogalmunk szellemtudományi rezgései szintaval különös valamenttával tér alá, még nem lehet azt az egyetlennek, mely kívül más hasonló erejű hatások figyelembe nem jöhetnének. Mert ha csak egyéni életünk viszonylatait tekintjük, egy rögtön észrevesszük, hogy a nemzés, alkotás, termelés, tevékenységünk által erőinket, időnket, önmagunkat s a nekünk nagy jelentőségű fontos mozzanatok / mozgások/ vesznek igénybe. Ezek a mozgások szervek t.i. csak de okszerű összefüggésben vannak a nemzés produktumaival, mert az alkotások bármely területhez, osztályhoz tartoznak is, létfeltételeikben bizonyos körülményekhez vannak kötve s a nemzők, alkotók, termelők részéről mindaddig előidézésben, gondozásban, figyelemben részesítendők, míg természetükhöz illő önállóságra el nem jutottak, illetve míg nem értékesítettek.

Így vagyunk pl. összetalálkozások s kevenségek után bizonyos ideig vannak, pezsegnek, savanyúak, miglen megtisztulva a megnyugvásra az új ligniom ragyogó képét, mindt nem az üvegszál ki. A madárka tápolálja kicsinyeit, míg magok is szárnyra nem kelhetnek s míg táplálékukat magukat szerezhetik.

Sok ember még 25 éves korában is szüleinek gyámolításra szorul s a feltalálók gyakran évekig kínlódnak, fáradnak, éjjeleznek, nyomorognak, hitrel, míg az új eszmét megtestesíthetik s világtetszést szívfáradalmaért sokat kell költeni de csalódást tapasztalni, míg visszhangra talál a szívekben.

Mindezek mellett fejezhetjük ki a természeti törvényt, hogy az alkotó termelő emlő mozgatott termelvényeit, alkotásait gyámolítani törekszik tartozik, ha csak azt nem akarja, hogy szerelmes indulattal hitvesnél törekve ne maradjanak. Mindezek közül szebben fejezi ki a törvényt a szt evangélium, midőn arra a

. .

a jóságos Teremtőre mutat, ki az erdők madarait táplálja, s a mandulafát illatosító olyan pazar szépségével ruházza. S így nincs az a gyarló teremtmény, akire nem volna gondja a mindenség Urának, Teremtőjének.

Ámde a nagy alkotó gondoskodott arról is, hogy minden nőstényből kisebb alkotó, szülő, nemző, termelő nyerőre annyi gond és kötelesség szakadjon, amennyit az általa létrehozott lények gondozatának fenntartásához szükséges eszközök, anyagok, viszonyok beszerzéséhez képest elegendő. Mert minél jobban vannak ellátva az új lények a nekik megfelelő táplálékokkal, annál jobban megérnek, annál képesebbek lesznek magok is megint teremtményeket, magukhoz hasonlókat, nyílhúsúakat teremteni. De a szerzés kötelessége edzi, nagy erre a kérdésre felelni: miért? mi célból?

Ezek szerint az ember munkáját is teljesen lehetővé gyermekeinek felnevelésükhöz szükséges anyagok, helyzetek előállítása, beszerzése.

S vajjon annak nagyszámú gondjai, kinek nincsenek gyermekei? Kérdésem! Feltéve hogy ennek szükségletei, igényei a gyermektelenekéi is, melyek szintén a nemző, termelő erő kielégítését igen nagy, mint a gyermekek s így azokat az igényeket, ters mulvén azoknak szükségleteit is folyton ki kell elégíteni s így egy szakadatlan mozgás keletkezik az ember életében is, mely kényszer erejével üt hajt mindenkit kivétel nélkül, ezek a mozgások pedig a munka fogyában zuhannak le.

Kidomborodik tehát előttünk egy új hajtó, mozgató erő, mely lényegében különbözik a munkától s egészen más célt tűz ki magának s e más fajta célát, más eszközökkel, más utakon igyekszik megközelíteni. S mi lehet a szerzés célja? Mi lehet célja ennek az ösztönnek, mely ép oly régi, hatalmas és általános, mint a munka ösztöne, támogató ereje? Úgy látszik, hogy szükségletek kielégítése. Úgy az egyénnek, mint a hozzája és reá utalt személyeknek meg vannak minden kort, tőst jellemző új szükségletei, melyeket ki kell elégíteni e szükségszerűségnek terjedelmes skálája keretében. A nélkül, hogy behatóbban beszélgetnénk az emberek ezen viszonylatait, melyeknek kielégítése és kapcsolatba lép fel az emberrel szemben, úgy tetszik, hogy elsősorban az általa létrehozott lények létfeltételeinek meg-

./.

megszerzése sulyosódik legnagyobb felelősséggel az emberre. Ő I pedig követkszik, hogy ezen alapon a szerzés legközelebbi viszo szonyba jut a nemzéssel. Erre vonatkozólag ismét c. Ak Böhm levi leveleiből idézhetek egy klassikus helyet " Fatalis ember vagyok- irja Petrovicshoz intézett levelében - kit c ak egy gondolat, a munka gondolata éltet, ami, ha eleget tett ezen gondol latnak, csak akkor élvezheti nyugodtan a megérdemlett boldogságot. A munka Lujza szerelmének árn. Az egyik a másiktól nem független. / Böhm élete I. 199 / Igy olvad a munka és a szerelem egy harmonikus viszonyba Böhm életében. Ime tehát világosan látható, hogy a kozgás két iránya ügyik, a szerint, mint egyiknek végpontjában a szerelem / nemzés, termelés, alkotás/ a másiknak pedig a munka, vagyis a szükségletei, a szerelem a szerelem szükségleteinek előállitása, megszerzése, tehát a szerzés van a áll.Ami itt Böhm kifejtett a bölcselő fogalmazásával az egy általános természeti törvény, mely szerint az emberi élet mozgásainak egyik tömege, sorozata a szerelemnek, a nemzésnek szól addig a másik sorozat a munkában, a szerzésben teljes él. Más szóval szerelem, alkotás nélkül üres az élet, unalmas sivár, mert a munkaeszmény fogva tartja, mozgatja az embert s végelemzésben nem tudja, hogy miért,- addig munka, szerzés, gyüjtés nélkül elpusztul, elhervad, a szerelem szép virága. Ami ott, hol a kettő arányos váltakozásban szépen együtt halad: ott van a boldogság a megelégedés. Hogy pedig magukban e fogalmakban eszmékban s ezek helyes megvalósitásában kell keresnünk az élet nagyalmának szigoru felfogásunk titkát, igazolja az, hogy a szerzés eredményeinek nagysága, nem a nagy kincsben, vagyonban van az igazi élettörténi, hanem ott, hol a nemzés s a szerzés a beléjük helyezett munka arányában gyümölcsöznek is.

Fontos megjegyezzünk azt a jelenségot is, mint oszlanak meg a fogalmak és érzések, mint gyülekeznek és feloldnak helyet a nemzés és szerzés szempontjaiban. A nemzésben vannak és nem eredtek a nosoly a remény, a szerelem, a könnyü munka, az élvezet, a kéj az öröm, a minor s ezekhez rokonai. A szerzésben a gond, a terhes munka, a durvaság a küzdés, a tulélődés, a hadhoru.

De azért nem gyengébb e duc hajtóereje, mint a nemzésé.

Érdekes példája volt ennek az öreg G.ur, egy szomszédfalubeli
feldbirtokos, ki mint szegény ember kezdte pályafutását s ne-
hány év alatt bikebeli milliomos lett. De még akkor is, vénségében, ~~öss~~
összetört testtel járt, kelt, utazott, hányódott vonaton, éjjel
nappal vásárban, hogy többet és többet szerezzen, vette a mar-
hákat nyakra, főre és vesződött, miglen összetörv a P. szanató-
riumba vették gondozás alá, mely épüét szintén saját tulajdona
volt. S amit megtett az öreg G ur, azt kénytelen tenni minden
ember: küzd, dolgozik, vesződik egész életén át, de nem mindegy-
gyiknek sikerül milliókat gyűjtenie, mert kevés tekint oly ~~xxx~~
kitartóan a szerzés csillagzatára, mint az az öreg G. ur tette.
Mert a legtöbb embernek kificamitott életfelfogása miatt a saját
kárán, veszteségén kell tanulnia s egy tudományt megszereznie,
melynek csak egy fejezete van s ez a Szerzés művészetéről szól.
De mire a saját kárán tanuló megtanulja ezt a fejezetet az élet-
ből, akkorára már leáldozóba hanyatlik a szerzés csillagzata, a
vagyonszerzésének alkalmai eltüntek s megmaradt késő vénségre
a nyomor, melyben elpusztul a halandó.

Világitsa meg e tételünket egy más megfigyelés is. Porno-
grafikus képek, iratok csodás gyorsasággal terjednek s tünnek
el ugy, hogy ez ügyet állandóan rendőri megfigyelélés s beavat-
kozás alatt kell tartania a hatóságnak. Épen igy van az ember
a pénzzel is. Mutogassuk egyiket, vagy másikat bár, egyforma
gyorsasággal lába kél minegyiknek, mihelyt hozzáx fér az ember.

Ezért tartják sulyos zárok alatt a pénzt, a kincseket, s
ezért van, hogy feltétlenül kifosztogatják a sebesülteket, halot-
takat, foglyokat a hercztéreken. Ez tehát csak azt jelenti,
hogy a nemzés és szerzés eszközei, ábrái, jelképei után az ember
ép oly mohósággal kapkod, mint a halacska a maszlag után, más
szóval, hogy e fogalmak mozgásainknak legnatalmasabb és ellen-
állhatatlan ösztönzői. S ezen ösztön miatt, ha azt egy egészsé-
ges életbölcselet jótékony hatása át nem várázsolja, hanem az
ember tul közel merészkedik a gyujtópontokhoz, akkor megperzse-
li a lélek szárnyait ~~xxx~~ s az ilyenek az uzsorások és liliom-
tiprók, vagy testkereskedők hurokjára kerülnek.

A szerzés tartalmi, vagy tárgyi célja, mely e kérdésre felel?
Mit?, többféle, sőt számtalan lehet és tényleg, ha az ember ott-
honába, raktáraiba lelki szemeinkkel bepillantunk, ott fel-

./.

nalnevezve látnivalók a világon minden élőlény ergyat, az utolsó madárgyomhoz kezdve a legyőzhetetlenben írtott drágyongyökig, porszem szerint, hogy ennek élt vissza élében dolgozzanak.

Végig az ember szerzési ösztönének anyagi oldalon főszempont körül csoportosítható, szerint, amint az részben a szépség, részben az igazság, részben a világnyelvhez tartozik.

Végeredményben a.i. az ember összes törekvéseit a három alapvágyban, kitörjedésben megegyeznek csupán: ezeken kívül nincs más mozgatóm. A szépség, vagy tárgyon fogalmat keljen mindaz, mi kézzel fogható, érzékelhető, ami vonzást, tetszést, mindaz, mi emlékezetet, vagy előrelátásra nézve a megélhetés, sőt a kényelmesség.

Az anyagi szerzés tárgyait ismét két fő csoportba osztottuk: ezek ingóságok, mások ingatlanok, mint föld, ház, tenger, levegő, mindezek nagy, sulyos, sőt mozdíthatatlanok s így dűltünk, vagy is ezek szerzése által az ember helyhez kötöttsége is nő, mert minél többet szeret az ember, annál nehezebben mozdulhat elhatározásával, vigyázni az a fényképezés művészete tulajdonképp, mi a nemzés módjait is szolgálja, mert csak ott növekednek biztonságban a kicsinyek, ahol az erőszak nyugalomban megmaradhatnak. Egy férfi Al. kinek tizenöt szarvasra szerzete meg magának a földet, bizonyára sokkal nagyobb erőt, mintsem számítsuk a családot, a nagyvonalú, a hatalmi, egyéb tényezőket képes létrehozni, mint az, ennek a földi létben egyelőre csak kényes oldalban sikerült megoldania.

Ezek szerint a szerzés oly, hatalmas erő, mint a nemzés, ezért ezt látnak, mozgásukat ezek irányítsuk, e illúziójának kell tekintenünk. Ennek tudatában fűzése lesz: *Sz.

Vadon költészetében költői kifejezést ad azon tételeknek, mely szerint élőlények cselekvésének két determinánsa van, i. a nemzés és szerzés, mindkettőt a családdal, a tulajdonnal fűlve így ír:

Vaskos ni nagy szavak
Mondottatnak ki. A család és tulajdon
Lett a világnak kettős mozgatója.
Mely által minden kéj s kín szülemi fog

./.

Ha a két szama ni maja valtalan
Amig helole hon lett és ipar
Szulője minden hagyuk és nemeenek
Ha felfaloja ünön gyermekének. M.E.Cr.

---

3 tétel. A harmadik csillagkép a védelem.

A 151 irányával ellentétben áll a nap 151° irányato, an állítása l a tagadás, a jénnyel az arány, ezával minden létnek meg van a maga ellentett megdása s minden létezőnek a maga állapota. Ebből az ellentétből kiindulva szemlélik, hogyan a gyengébb az erőset is utóléri végülis a így lassan, de biztosan minden, ami keletkezett, lett, született, létrejött: el is vész, elpusztul, megváltozik, jobbá, tökéletesebbé, vagy ellenjobbá alakul át. A pusztulás és pusztítás művészetét bemutatta a világháború, mely elsőszer a mindenki, ostán a hatalmat, végül a létfeltételeit rombolta le u.m. 1, a pusztítást és tönkretételt, barbárságot távoli országokkal, 2, de egyben a közeli rokonsággal szemben is, ennek legyőzése után hovatovább a lakosság kifosztása, kiraulása, falvak felperzselésével.

Ha a pusztítás a védekezés szerepét kezdte betölteni, a lövedékeket, drótakadályokat, árkokat, erődítéseket, a gázfelhőket, az ellenség pozícióit kiszámítani, hogy olyan erős ott, hol szúrás elodje végrehajtását találta.

Egy járvány, százados, gyilkos tűzhány kitörése ezrek és milliók életét pusztítja el, semmisíti meg évszázak. A védelemben, a harcban a katona a földdel, sárral kezdi egybe, elmulnak fájdalmai, nem érez éppen vagy alig sebesülésekor, a lövés által ejtett sebeket is csak akkor látja, érzi, ha vérzik, nem gondolkozik a régi tudásban s nem emlékszik a pozíciós pillanatokra. Megelevenednek az előéletek, ki nem jön ki a nagy tadadra a borzalmak mintegy ki van szemelve, ez nem is fél. A félelmet pedig el is érzi a baj. Ekkor az látszanak jelenni, hogy itt a harcban az ember egy láthatalan működő tényező entudatlan sejtjévé változott át. A védelem az indulatok zajgása, jegyzése az érzelmeknek és akaratoknak.

A védelem, a nemzet védelmének az ilk fruppá kifejezője a király parancsolatának szentartása, ki [illegible] szakával fogadja, hogy a hazát, a törvényeket az [illegible] gés lehetőségével szemben minden erővel meg fogja védelmezni.

---

1) elbukik, de előbb, vagy utóbb

A védelem szempontjából a természet minden lényét, teremtményét bizonyos különleges védő szervekkel látta el s még az utolsó féreg is tiltakozik, védekezik, ha megtámadják. A hangyáknak pl. nemcsak egyedenkint vannak védő, támadó fegyverei, hanem éjtszakára a hangyaboly körül kiállitják katonáikat, őreiket és koronkint rendezett hadjáratokat inditanak egymás ellen.

A nyul védőfegyvere a szinalkalmazkodás, a meglapulás, másokor a gyors futás a vadász fegyvere elöl. A vadász köszvénye elöl meleg fürdőkbe menekül s a fürdőtulajdonos a részvétlenséget és a szezon kivüli pangást hangzatos reklámokkal igyekszik elháritani. Szóval nincs ember, nincs állat, nincs növény, nincs fogalom, melynek nem volna ellenlábasa, melynek kellemetlen viszonyát nem kellene éreznie, sinylenie s ellene védekeznie. Aki, ami pedig nem védekezik, vagy rosszul védekezik, részben, vagy egészben, de feltétlenül vesztes, kárvallott maradlát létezésében megcsonkittatik, esetleg azt teljesenel is veszthe ti: Ebből pedig ezükségszerüleg következik, hogy a védelem, v vagy védtelenség természeténél és rendeltetésénél fogva ép oly erővel belenyul a lét legkényesebb kérdéseibe, mint a nemzés illetőleg a szerzés focusa.

Mintnogy pedig minket fejtegetéseink keretében első sorban az ember és egységei érdekelnek: azért csak ezek viszonyaiban akarunk biztos fényt szórni kutató tekintetünk számára. Az emberi egységek az egyénen épülnek fel, aszerint, amint belőle a család, a törzs, a faj a nemzet, a társadalom alakulnak ki, melyek mindegyikének megvannak a maga sajátszerü mozgásai, működési körei, melyek szintén a nemzés és szerzés ducai köré csopportosulnak s igy e magasabb egységek létkérdéseiből sem lehet pillanatra sem kikapcsolni a védelmi szempontokat, különben az egységek existentiája is válságokba került. Egy rosszul vezetett, vagy helytelenül átgondolt s kitervezett védelem csak a mohipusztához, Mohácshoz, a majtényi sikhoz, az aradi vértanusághoz, a trianoni békéhez és más hasonló dicsőségekhez vezet, melyeknek vége feltétlen biztonsággal az elnyomatás, sarc és becstelenség.

Hogy pedig mennyire hiányos volt minden tekintetben a magyar faj védelem, kiválóan illusztrálta a világháboru, melyben a nép koplalt és lerongyolódott s a mérhetetlen drágaság egész osztályokat végső züllésbe süllyesztett. Egy jó megfigyelésü

egri ur 1918 ban elöttem találóan jellemezte a közállapotokat mondván: „Uram csak abból élünk, a mit el tudunk lopni." Nem szólok arról, hogy a magyar az utóbbi 700 év alatt egy lépést sem tett arra nézve, hogy a természet alkotta kárpáti bércekben emelt várakkal s erődítményekkel az ország határait bevehetetlenné tette volna. Mindez pedig azért, mert a magyar nem lett kinevelve a védelemre, annál kevésbbé az ekszerü szerzésre, innét eredtek a sulyos vereségek, melyeket a harczmezőn, politikai és gazdasági tereken szenvedett,. Helyesebben szólva, azért mert nevelése olyan irányu volt, mely mesterségesen jelölhe ki kolta elötte a nemzés, szerzés és védelem csillagképeit, mely első rendü szempontok háttérbe lettek szoritva, mig más haszontalan jelentőségü célok lettek előterbe taszitva.

Élénk tanulságokat szolgáltatnak a védelem tanulmányozásában az orosz társadalom legutobbi eseményei, melyek a polgárháboru, kommunizmus, bolsevizmus jegyében zajlottak le s ez elméletek áldozatul követelték milliók létét, kényelmét, existenciáját. S mindez miért ? Csak azért, hogy egyes elméletek tévhatatlanságáról meggyőződjenek? hogy a végén a főnökök nagyképüen kijelentsék, hogy a marxizmus gyakorlati absurdum? Ezt a létkörfejtő elmélatével is ki lehet mutatni anélkül, hogy egy muzsiknak a hajaszála meggörbülne!

A védelem s védtelenség jellemvonásaira kis világot vet az egyén életében Böhm esete az akadémiai nagy jutalom pályázatán Midőn t.i. egyik nagy munkájával az " Ember és Világ" cimüvel pályázott, ezt a kiváló filozófiai munkát elutasitották, hogy más nyerhesse el a dijat s a babért / Böhm élete I 251/ A klikk védelme alatt tehát elbukott a tehetségesek egyedül élő tudás, mert egyedül a saját maga becsületes munkájában bizott és nem kereste müve s érvényesülés érdekében azoknak a tényezőknek összeköttetéseit, melyek az ő érdekeit még tudták volna védeni.

Jellemző ez a magyar életre, hol minden natió keres, talál és szerez magának védelmet, egyedül a magyar nem, ki csupán a saját maga önálló becsületes munkájában bizik. Ámde ez magában véve, mint látszik nem elegendő a véleckedésre, mert annak sok más követelménye van. Kivülön alkalmas bizonyitják ez a létkörfejtő.

./.

és szóval az azt jelenti: ha az élet megadásának egy részét a természetnek, másik részét a szerzőnek szánjuk, vagy a harmadik részét feltétlenül a véletlennek kell dicsőítenünk... Minden egyes részletmegoldásnál tehát arra a kérdésre kell világos feleletet kapnunk, vajon részletmegoldásainkkal, összefoglalásainkkal a létalkotás egységeihez, gyökereihez jutunk-e, vagy sem. Ezért ha munkánk a természethez, szerződéshez, illetve összefoglaláshoz vezet, akkor összefoglalásunk jó, helyes, igaz, ha nem, úgy munkánk hiábavaló céltalan, hasztalan. Ez a "primum esse finem" parancsa összefoglalásunk biztos ismérve, mi a "res ipsa finem" parancsa összefoglalásunk csak arra vonatkoznak, mert, hogy mi a végső valóságnak célja sem tudjuk, de azt mindig meg lehet állapítani már előre is, hogy munkánk az említett, fejlegetett elvek szerint készült, fejlik és fejlődik-e ha, öntelen, esztelen az, ki önigazán célszerűen és szabadságra a végtelenség s a szeretet s hogy attól mégis a természet is intőjelt mutatja az ész lelki tisztaság, lelkiismeret, kötelességérzés, nem ugyanez önzőtlenség, mely az erkölcsiségeket rejtelmén kísérti.

Sőt ai több az ember lelki működésénél elsőrendű, szellemek s a telepatiának nevezte megnyilvánulásai legyen meg s az első sikerülések után az imbrédat bizonyos lelki csengő sei kísérik nyomon, melyek figyelmeztetnek a siker, vagy sikertelenség valószínűségeire. Ezért az ész rögtön akkor dolgozik, el ugrik visszalép attól a munkától, vissza attól, mely nem biztat a siker, a nemzés, a győzelem biztos sikerével, vagyis a termékenységgel, a szerzéssel, jövedelemmel s győzelemmel, melyeknek állítsa a meddőség, terméketlenség, a pusztulás, tékozlás s a vereség.

Ezek után kutatnunk kell, miben áll a helyes védelem lényege?

Concordia res parvae crescunt, discordia dilabuntur!" mondja egy régi kipróbált tapasztalat. Ebben rejlik a hőlcsönös megegyezésben van a létfejlődés titka, míg a szakadás, terjeszkedés irányában jár a romlás minden tekintetben. Ez az elv egyúttal azt is mondja, hogy minden focus egyúttal bizonyos viszonyokat feltételez/ conditio sine qua non/, mintegy pedig a viszonyokat az egyének akaratnyilvánulásai befolyásolják tehát úgy látszik, hogy a védelem lényege az akaratunk rendjében áll. Az akarat rendje pedig az egyének alá és felé rendeltség

...ét fogalja magában, az pedig a feltétlen kötelességet és felelősséget. Azt utóbbit úgy is fogalmazhatjuk, hogy a helyes védelemnek a feltétlen engedelmesség a biztos ismérve. Mihelyt az bonyolulni kezd, vagy megszűnik, ott rögtön megszűnik az egyénnek, és magasabb egységeinek védelme úgy a gazdasági, kulturális, mint katonai tekintetben is. Az engedelmesség megszűnése elevenségét a védelmi erő elkorcsosulása követi egyenes arányban is.

Tévedés volna azt hinni, hogy ezen kívül van biztosabb alapja a védelemnek pl. az indulatok heve, a nagyhangú beszédek, — harcászatok stb. Jól mondja erre nézve Shakespeare: "A dühöng nem védte jól magát" / Antonius és Kleopatra 4 felv. 1 szín/

Nagy szoros kapcsolatot kell látnunk aközött az összefüggések közt, mely a védelmet a másik két focusnak fogja, t.i. azt, hogy mily a nemzés és szerzés a létfejlesztésére, addig a védelem a lét fenntartására vonatkozik.

Mindezekből kitűnik, hogy a védekezés egy oly fontos tényezője a létnek, mint a nemzés és szerzés, mert ahol nem működik közre a védelem ép úgy elpusztul a lét, mint ott, hol a nemzés, vagy szerzés focusa kihűlt. A tételt tehát úgy lehet legmegfelelőbben körvonalazni, ha azt mondjuk, hogy csak ott tökéletes a lét, hol a nemzés, szerzés és védekezés kifogástalanul szövetkezetten működnek, hol állandóan e tényezők megszűntek, ott megszűnt működni a lét is. A lét és a focusok működése tehát egyenes arányban áll. Vagyis abban a pillanatban kezd hanyatlani a lét, mely pillanatban megszűnik a védelem hatása, mert a nemzés tulajdonképen csak a másik kettőnek mintegy reflexe gyanánt fogható fel. Lehet, hogy bizonyos nem tömegen valakik ezért a hanyatlás időszakát, de ezzel kell számolni, mert míg védekezni tudnak, addig tehát létfenntartásukat is szövetkezetten végezhetik ettől az állapottól függ a lét tökéletessége.

Ez a három gondolat tehát a legfőbb jó a létre nézve t.i. a focusoknak megfelelően 1/ a lélek és test tisztasága, 2. a vagyon / anyagi és szellemi/ 3. a gyakorlat. S a három egy, mert ki egyet veszített - mindent elveszített, mert elveszette létét, hogy kiegészítő is a létnek egy része. Érdekesen egyeznek az elmondottal az egyik találós dalok, melyben kevesebb azt mondja: " Megállok itt, e nélkül estén..." Általános

szerelem látom innét. Tünödőm dicstelen el estén. És érte sirok most és mindég." / Lányi Sarolta Tünődések negyén/ Élet 1913 ápr. 20./

Ezek alapján a védekezést a harmadik önálló egyeduralkodó hatalomnak s így mozgató erőnek kell nyilvánítanuk és elfogadnunk a nemzés és szerzés mellett.

Az előbbiekhez hasonlóan a védekezést is egy pontocskával jelezzük s a melléje irt v betűvel következőkép: „V"

5. Fejezet.

A mozgató ducok egymáshoz való viszonya.

Kétségen és vitán kívül áll ezek után, hogy az emberi mozgások irányításában e három csillagzat állandóan s kivétel nélkül döntő hatásokat fejt ki, szükséges tehát már most vizsgálnunk e mozgató erők tulajdonságait és egymáshoz való viszonyát.

Ez erőknek az emberre gyakorolt hatását a következő ábra jelképezhett:

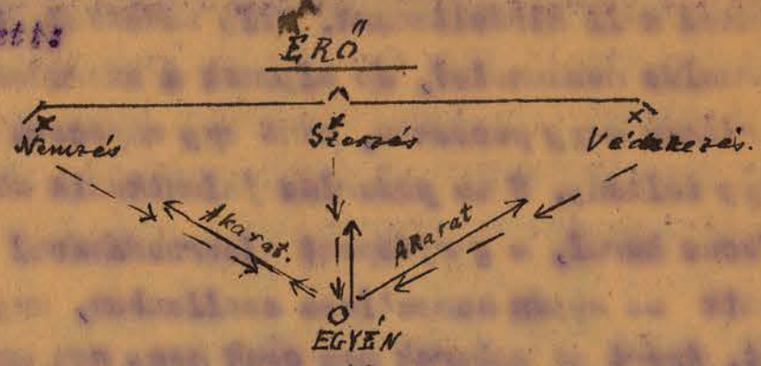

Az egyént e fogalmi erőkhöz az akarat kapcsolja, melyet a feltörekvő nyíl iránya ábrázol s ez a szellemi, cselekvési, mozgási világ nehézkedési ereje, melynél fogva az ember úgy törekszik ellenálhatatlanul a csillagképbe foglalt dúcokba, gyűjtőpontokba, mint a fizikai világban bármely a test a föld középpontja felé.

Szembeszökő első pillanatra, hogy e determinans mozgatók maguk is mozgások s így az emberi részletmozgásokkal egy lényegüek lévén, alkalmasabbak azok befolyásolására, mint egyes élettelen, vagy élő tárgyak, minők pl. egy nyakék, egy fetis, vagy bábu, birlok. De bármennyire önállóak legyenek is e fétényezők, mégis felfedezhetünk rajtok bizonyos közös vonásokat.

a. Első sorban is kielégítésök nagymérvű lelki elégültséget idéz elő. Megkapóan fejezi ki ezt az ős, régi mondás, mely szerint három édes van a világon u.m. a szerető csókja /=a nemzés/; az anya teje /=szerzés/; és az ellenség vére /=a védekezés/. A legnagyobb fokú kéjérzettel s a legnagyobb gyönyörűséggel árasztja el az embert e hármas csillagkép fénye. Eszerint egy húron pendül mind a három s ezen szempontból kifolyólag egy húron, vagy egy tangalyen helyezendő el mind a három a következő ábra szerint:

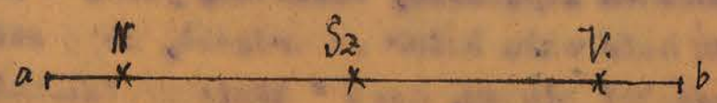

Ezen ábrában az "a b" egyenes azt a viszonyt jelképezi, melybe e három duc egységes érdeksférába lép s így a fogalmak csillagtáborában nem mint céltalanul bolyongó planéták, mint üstökösök, hanem mint a szilárd sarki csillagok, úgy jelennek meg.

b, E ducoknak másik közös vonása a titokzatosság. A mozgások általános jellemzésénél mondottakat még a következő megfigyelésekkel kell kivővitenünk. Amily védettek, titkosak a nemzés, termelés mozzanatai, ép olyanok a szerzéséi is. Egy fillér ép oly ritkán megy pocsékba, mint egy magocska és petécske, hvagy egy töltény. S ha pazarlás jelentkezik akár egyik, akár másik focus körül, a gyujtópont elsorvadásával szükségszerűen következik az egyén hanyatlása szellemben, anyagban, testben egyaránt. Azért az emberek nem csak hogy nem mutogatják a duccoktól eredő első mozgásokat, hanem annál gondosabban leplezik titkolják e tüneményeket, azért ducaink joggal "titkoknak" is nevezhetők. A tudás fája, vagy vágya okozta ezt, mint ez a szt. Irás ide vonatkozó helyéből kitünik: " Akkor minda kettőnek megnyilatkozásának szemei és megismerék, hogy mezitelenek volnának és fügefának leveleit fonván egybe, csinálának magoknak körülkötöket/ Mózes I. 3.7 / S az ember azóta leplezi testi mezitelenségét s ép úgy titkolja szándékait, gondolatait is. Később pedig kérdi az ur: Kicsoda monda meg tenéked, hogy mezitelen volnál? " / -11/ Tehát a bünbeesés előtt a mezitelenséget, nyiltságot közvetlenséget leplezte az ártatlanság, a bünbeesés után pedig a nemezést leplezi az éj homálya, a magány csendje, a szerzést a becsületesség köntöse, a védekezést pedig a parancsnokságok titkos pecsétjei: a szellemet az ő látha tatlansága, az anyagot az ember tudatlansága s korlátolt megismerő képessége. Innét magyarázható meg az a különös jelenség, mikor a rablásszerü, erőszakos szerzést " kultúrmunkának" tüntetik fel az emberek s egy nép javait apró válveregetésekkel közjogi formulákkal, igéretekkel s egyéb hasonlatosságokkal csenik ki az ártatlan kamrájából.

Mi célja volna mindezeknek, ha csak nem az igazi, elsőrendű szándékok leplezése, tetszetős formába való öltöztetése?

Idegen határokba betör az erősebb, hogy ott " rendet csináljon" másokat elnyom, hogy " közigazgatásának áldásaiban részesitsen"; a legyőzöttet kifosztja, hogy kulturájuk tevékeny munkása legyen." elveszi a gyengébbtől a javakat," hogy mint

jóltevője s mentője jelenjen meg". S amikor évtizedekig célirányosan gondolkozik gyilkoló szerszámok előállitásán, ezek alkalmazásánál " sajnálkozását fejezi ki és siránkozik a vérontáson, melyeket e gépek okozni fognak" / Vimos császár beszédéből vett idézetek, melyeket a nagy francia offensiva előtt mondott. 1918,III hónapban/ Ime az ember!

Mind a három ducnál tehát mint fő-fő tulajdonságot kell tekintenünk a leplezést, titokzatosságot, mely a nemzésnél mint szemérmetesség jelentkezik s ki ezeket bármelyik focusnál is figyelmen kivül hagyja, e ducok hanyatlását, hatóerejük gyengülését, illetve teljes kiveszését idézheti elő.

A szerzésben ép annyi szemérem érzetnek kell lénnie, mint a nemzésben; s a magyart ez a szerzésbeli szerénység, szégyenlőség különbözteti meg azoktól, kik arcátlanul összeharácsolva mindent a magyarság nyakára nőnek s őt javaiból kiforgatják.

Erre nézve elég lesz egy közgazdasági irónknak megfigyelését közölnöm? " Már is nyilvánvaló, hogy mennyire fogy az önálló exisztentiák száma, mennyire elhatalmasodik a nagytőke s milyen acélvára épül ujra annak a gazdasági zsarnokságnak, mely társadalomra, sajtóra, szinházra, közgondolkozásra hamarosan ujból rátészi a kezét/ Serényi Gusztáv Magyarság 1921 dec 25 szám 14 old /

Nem egyéb ez, mint a szerzésbeli erő s ösztön minden tekintet nélkül való kielégitése. Ugyanezen irány követői szenyezték be a magyarság erkölcseit, midőn e tiszta keblü nép nővilágábólszázezer számra szedik a lánykereskedelem áldozatait.

A szerzés gocpontja körül elkövetett hibák, annak helyes értelmezésének elmulasztása idézi elő a magyarság kereskedelmi tevékenységének fejletlenségét.

És a védelemben nem állanak-e az emberi szenvedélynek utjában a különféle nemzetközi konvenciók, melyek az ember harcának élét a vadságból lehetőleg emberségessé igyekszenek tompitani.

E gócok a kényszer erejével hatnak az emberre, azért az ellenük elkövetett vétkek és hibák, mulasztások, feltétlenül megboszulják magukat.

- gócok ellen elkövetett vétkek a paráznaság, a pazarlás az árulás lényegében egy és ugyanaz a dolog t.i. az illető ducok éltető elemeinek, eszközeinek t.i. a magnak, pénznek fegyvernek, tölténynek okszerüllen, eredménytelen elhasználása

[illegible] jellegét öltik, hogy a [illegible] elsorvadnak, következőleg az ember mozgásai a lassan [illegible] az ember alváltozik, elromlik [illegible] mintegy a mozgás, mint szemléleti kép [illegible] szervezetben épen működik, a mozgásbeli zavarok [illegible] pál visszatetszést, undort, nem egyszer [illegible] kiváltanak fel.

c) A mozgató ducoknak más nevezetes jellegük az S változatlanságuk. Az ember körmözete, minden pillanatban változik ép azért mert az ember az osztönök kielégítése végett különböző helyekről kénytelen összehordani kívánságának tárgyait. Csak X tíz év leforrása alatt minden városa, [illegible] képe [illegible] megváltozik, hogy az ember ellátásra rá annak [illegible] előbbi lakásra. A változásban csak a gyümölcsök [illegible] maradnak meg változatlanul, mely a mozgásban, szerzésben e vándorlásban változatlanul ellátásul szolgálnak minden helyen a keresőnek.

Innét van az, hogy a jelenség, hogy ott, hol dicsértek [illegible] egy óra alatt nem találsz senkit, ki ismerné nevedet s annak a társaságnak ajtaja bemutathatod tudományodat, művészetedet, ha tapsokat akarsz. Viszont kik előtt most szégyenkezel, egy óra alatt [illegible] s mások gyűlnek köréd, kik csodálni fogják szellemességedet, vagy comme nyakkendődet, rangos elpellőidet.

Az pedig, ki állandóan uj ismeretet tud terjeszteni, akit ki gyakorlatával egyre szaporítani tudja vagyonát s uj kincseket szerez s ki ellenére [illegible] fölött diadal aszkodik: Az ember csatlan elismerését, hódolatát, imádatát nyári csatolgyrészül.

d) Meg kell azok után jegyeznünk, hogy a három erőnek nincsenek külső tulajdonságai közösek, mely pedig fogva egy közös alapra feltehetnők, hanem még egy belső lényegbeli kapcsolat is összekötni őket egymással oly értelemben, hogy az egyiknek mozgási köre, mint akarat és mint cél fogalom összeomlása [illegible] a mozgás a u.i. létéhez uj lényeket, akkor [illegible] uj lényeket érdekében a fentartása céljából működik, míg [illegible] védelem a mozgás szolgálatai s a mozgás szervezményei felett [illegible] amint kitűrésnek szükségét. A szeretés viszont nincsen a fentartás céljából működik, hanem akarat, uj nemzésé, vagy [illegible] pótlásra utasítja tenni, hogy az elavultak tönkrejött fiatalabb erők felváltassanak, ámde vagy a szeretés, mint a mozgás kedvével csak a védelmezés csendes működésében fejlődhetnek [illegible]

E gócpontok között létező belső lényegbeli összefüggést, a egymáshoz való vonatkozásukat jelzi az a körülmény, hogy a gazdasági fejlődés és erő jegyében vonul fel az egész világ politikája, mely magának a hadviselésnek is döntő tényezőjét képezi Montecuculinak azon nevezetes mondása szerint, a háborúhoz három kellék szükséges : 1, pénz, 2, pénz, 3, pénz.

Attól függ tehát a mi mindenkori jövőnk is, hogy képesek leszünk gazdasági fejlődésünket s ebben rejlő erőket a szerzés jegyében kifejleszteni s harmonikus munkaerőinket oly mozgási irányokba terelni, hogy minden gazdasági tevékenységünknek, vagyis alkotó, szerző, védekező munkánknak döntő tényezőjét, a jövedelmezőséget, minden körülmények között biztositsuk a magunk számára.

Ime tehát e három erő oly szoorosan összefügg egymással, mint ha ikertestvérek volnának, de minden esetre egy bizonyos tervszerüség közös jegyében szinte egységgé, egy személybe olvadnak össze, hárman ők a nagy mozgató erők. Ezt az elvont tételt megszemélyesiti pl. egy nagy hadvezér alakja, ki nemcsak arra gondol, hogy csapatainak hadi mozdulatait kijelölje, hanem arra is, hogy vitézei részére az élelem és védelem eszközeit megszerezze s hogy a veszteségek után pótlásról is gondoskodjék / ujoncozás/; igy alkotja a sikeres védekezés feltételeit a nemzés / ujoncozás/ s a szerzés.

Hogy a nemzés, védekezés és szerzés ducai mily benső összefüggésben vannak egymással klasszikus példában szemlélhető, t.i. Jókai Tépelaszti Ali jában.

Ez a regényes megtestesitője a kürfejtő vezérgondolatának. A jánicsárok végnapjaikon Eminak a fejezeten mesterien irja le a nagy regényiró, mint szerzi a nagy létfuto a kincseket, hogy azokat szerelmének Eminának lábaihoz hordja s mint dobja piaczra kincselt, hogy megvédje magát Janina várában, melyeta lángész leleményességével s előrelátásával nélt magának.

És Klytaemnesztra e szavakkal fogadja 10 év után visszatérő férjét, Agamemnont: "Mert a gyülölettel nevelt nálunk lelkünk is. Izzó nap ellen hüvös árnyékát vető.... Hűs favalon, vagy a-házban már akkor is, ki megtérsz teljesiteni házadnak javát."

Vagyis a szerés nagy munkáját folytatni és védeni a szerzeményeket . Aytelyes Agamemnon 62 old.

Hátra van most e hármas erők sorrendjének megállapitása. A

./.

alapbenaiekből kiviláglik, hogy e hármas ducoknál sorrend tulajdonképpen nem létezik, mert tekintve az ő lényegőket nem időkozonkint, egymásutánban, hanem csak hatásaik váltakozásában hatnak. Önmagukra nézve tehát egyszerre ható, megváltoztató, létező erők ezek, melyek oly benső lényegbeli összeforradásban élnek, hogy egyik a másik nélkül ugyszólván nem is létezhetik. Nem is működhetik. Önmagukban egységek ezek, azaz e három együtt egy egység s csak hatásaikban ágaznak szét a hármas tagoltságba.

Az emberre vonatkozott hatásaikban e mozgató erők már elkülönülten jelennek meg, de ezt csak az ember felfogása teszi, ki épen időbeli érdekeltségénél fogva ilyen egyllényegű s mégis háromjegyű egységeket egyetemlegesen szemlélni képtelen.

Ha tehát sorrendet akarunk megállapitani e három focus korál, akkor ezt csak azon tekintetből tehetjük, amint ezek az ember életfolyásában jelentkeznek, másodszor pedig jelentőségüket véve alapul.

Időrendben természetszerint első a nemzés focusa, mert az uj léng csak akkor kezdhet már szerezni, ha előbb létrejott s csak akkor bir védekezni, ha bizonyos erőkre tett szert. Ezek szerint első a nemzés, második a szerzés, harmadik a védekezés.

Tekintve azonban, hogy az ember életfejlődésében is ugy a nemzés, mint a szerzés bizonyos védett korálmányokat feltételek, azért a védelemnek a második helyet kell kijelölnünk, mert az ugy az egyik, mint a másik ható erőnek mintegy szakályozója, feltétele.

Ezért a továbbiekben a jelentőségre való tekintetből e ducoknak következő rendjét állapitjuk meg:

C. Fejezet.

Időnkívüli dolgok.

1. Fejezet. A hármasságok.

Az előbbiekben tárgyalt három főmozgató erő abszolut hatalma olyan szemléletes, hogy azokat alkalmunk a mindennapi tapasztalat körében is megfigyelni. Az ő hatalmuk nagy erejükön kívül vannak más kisebb erejű hatások is, melyek azoknak középpontjaikban, vagy ducolnak rávonatkoznak. Ezek ha nem is oly általánosak, mint az előbbiek, mégis sok észlelett részlet magyarázatul szolgálnak megfigyelésünkben. És az minden esetben nem is alkalmas azokat pontosan megállapítanunk, azt az egyet mégis megállapíthatjuk, hogy azok sem egyetlen tényezőktől erednek magukban, hanem a dolgoknak mindenkor olyan féle hármas egységét, viszonyát kell feltételezniük, mint a minőt a mozgásban, alakulásban és változásban észleltünk. Alap törvény tehát az, hogy minden legkevesebb három fogalomnak egymásra való hatásából keletkeznek. Vagyis ha / két/ három fogalom valamely viszonylatból fogva az A B egyenes irányában elhelyezkedtek: létrejönnek az új mozgás, működésben is.

Ezt a törvényt másként úgy is kifejezhetjük, hogy minden hármas fogalom, mely egymással szuvereu egyedüralkodói erő kapcsán összefüggésben van, adju mozgásainak hasonnemü tagjait. Ilyenek például: út, igazság, élet;- érzelem, akarat, tudást,- tér, viszony, idő,- Atya, Fiu, Szentlélek stb.

Bármely különfélék legyenek azonban a hármas ducok, egy közös jellemző vonásaik, szempontjaik kell lenniök, különben nem lépnének viszonyba egymással, emiélfogva mozgást sem idézhetnek elő, nem lehetnek egy tengely gyujtópontjai.

A mozgás, szerzés, védekezésnél az előbbi fejezetben láttuk mi tészi e három fogalom lényegbeli egységét, amely az általuk előidézett mozgás összességében a teljességében, vagyis magában a létezésben foglaltatik. Mert a szerető csókja, az anya tejje s az ellenség vére egy képen létezésben dokumentuma és feltétele, mely nélkül elveszett létnek is. Tehát a mozgás, szerzés, védekezés hármas hatásának egyetlen célja: A lét.

Hasonlóképp a hosszuság, magasság, mélység fogalmainak kölcsönös jellemző térbeli kiterjedés, mely csak e hármas fogalom egyuttes felmutatásában szemléltethetik meg. Ha bármelyik a fentebb tárgyalt hiányzik, nem létezhetik, nem jöhet létre a térbeli dimenzió.

./.

Egy két példánál nevezetes megkülönböztetéseket tehetünk még. A nanzés, védekezés, szerzés fogalmaiban magát a cselekvést láthatjuk kifejezve, mel jek első rendű mozgató erők lévén, eredményül első rendű mozgást adnak ki, míg az utóbbiakban felhozott fogalmak tulajdonságot fejeznek ki s igy önmagukban nem képviselnek mozgást, az ő viszonylatukból előálló eredmény még közelebb van a mozgáshoz, cselekvéshez, mint a tulajdonsághoz, mint az igéből, mint cselekvésből való származása is feltünteti, mert a kiterjedés a kiterjeszt, kiterjed igéből származik.

Az ilyen nem tiszta cselekvéseket másodrendű mozgásoknak nevezhetjük.

Az emlitetteken kivül felsorolunk még néhányat, melyeknél a mozgási viszonyokat a hasonló alapokon lehet megvizsgálni.

A hit, remény, szeretet pl. erény elvonatkoztatásaihoz vezet. a mult, jelen jövő az idő fogalmát adja ki, az ásvány, növény, állat az anyagvilágot egyesiti magában; a függőleges, vizszintes, ferde a vonal, vagy egyenes helyzetét határozza meg a síkban; a szép, jó, igaz az emberi cselekvések minőségére vetnek fényt; a föld, értelem, pénz a mezőgazdasági termelés használ meghatározó hármas tényező.

Végül, hogy a legmagasabb fogalmakhoz jussunk, az Atya, Fi Szentlélek személyeli háromsága az Istenség egységét testesiti meg.

Erre vonatkozólag tanulságosak a következő szavak: "Magáról az Istenről pedig ezeket tanitja Besant: "Az isteni erő " a világrendszerben nyilatkozik meg és pedig háromféle módon, " azaz három személyben, mint terentő, fenntartó és kormányzó Ez a három nód a keresztény vallásban megjelenő Szentlélek, Fiu és Atya a hinduknál: Brahma, Visnu és Siva, a kabbalistáknál Chechmach, Binach és Kether, a teozofusoknál pedig a harmadik a második és az első logos."

/ Wolkenberg Alajos : Teozófia, Antrozofia. Bpest Szt. István trs. 1923/ 38 old/

Besntra nem mint tekintélyre hivatkozom, hanem csak annak igazolására, hogy a tévedések is e hármas ducokban fogantatnak, mert hiszen minden tévedés, mi a kinyilatkoztatott igazságoktól eltérően adatik elő. És ha ezeket az ember puszta ésszel is megbirta volna fejteni, akkor semmi értelme nem lett volna a kinyilatkoztatásnak, már pedig értelmetlen dolgot végtelen Bölcsesség nem cselekedett soha.

./.

Képzeteink fogalmaink tarka seregében az egyes fogalmak önmagukban véve hatástalan lények, ható tényezőkké csak akkor válnak, ha kettő közülök viszonyba lép s ezáltal mozgást, változást tudnak előidézni, a mozgás pedig, mint az előbbiekből kitünt csak a nemzés, szerzés és védekezés jegyében haladhat, értvén mozgások alatt a szellemi és anyagi világ bármily hely, vagy hatásváltozását.

A hármas ducok általános erőforrások lévén s mint a mozgások cselekvések irányitói csak megtárgyzott számban fordulnak elő s egy-egy fogalom körfejtéséhez csak is két gyujtópont-fogalom és egy központi fogalom tartozhat. Hasonlókép az életnek, mint létmozgásnak csakis egyfajta gyujtópontjai lehetnek, melyeket az eddigiek szerint a N. és Sz fogalmai képviseltek. A kiterjedés képletére nézve szintén csak három ilyen fogalom létezhet, u.m. a szélesség, hosszuság, magasság, melyek közül kettőnek gyujtópontnak, vagy focusnak, egynek pedig a kiterjedés körfejtőjére nézve középpontnak kell lennie.

Minket azonban csak az emberi élővilágban előforduló anyagi és szellemi mozgások érdekelnek, tanulmányunk keretében is csakis ezeket a mozgásokat irányitó gyujtópontokat tanulmányozzuk. Ezek ható erejét annyira általánosnak jelentjük ki, hogy nincs ker, nincs hely, melyben e három ducon kivül más vonzási körét fedezhetnők fel az élet képzeteinek. Ami tehát az életre vonatkozik, szülessék az bár prózában, vagy versben, mind az csak e hármas pont körül való mozgás variatiója lehet. E gócpontok közül az ember cselekvéseire egyszer az egyik hat döntőleg, máskor a másik, illetve egyszer egyik felé fordul az ember akaratával, máskor a másik felé, ezért ugy tünik fel, mintha az ember cselekvései különállók lennének az időben és helyen; voltaképen pedig azok egy önálló egység kiegészitő részei s ezen egység szempontjából egyetlen egy magasabb gondolatban olvadnak össze.

A továbbiakban azután minden attól függ, hogy milyen tárgyakat helyezhetünk a gyujtópontok szögeibe akaratunk céljául s ez adja meg a munkák eredményének jellegét és cimét.

Ami a legszebb ideálok, a legnemesebb eszmék sem hoznak teljes megelégedést és boldogságot lelkünkbe itt e földön, még ha a legteljesebb mértékben el is értük azokat. Ez a körül-

mány pedig azt kizenjitja, hogy a létkörfejtő fócusainak innő gol ól elérhetetlen magasságban lebegnek horizontunk felett.

Ezt a gondolatát szépen fejezi ki Mucden kavatkes 3 lirai versével:

"A népszabadság eszmén képe volt Zord áltatókban a vezérfonál.

Azért tűrtek s a sir küszöbén szakadt az el.....

Ott láttátok, hogy élemép csak az, mért szenvedtetek oly sokáig"/ (Mária testvérem emlékezete.)

A létkörfejtő ducainak hármas egységét az ujonnan fedezett megoldáshoz kéjesen allegorizálva, midőn "Könyek" cimü költeményében leirja a könyek képzelethelyi elváltozását, mely a leány szivében " uj nemzedék a nemzője ", " az edzett férfi kebelében" jégvirággá, míg " ujdonsó nagyfi szivében a honszerelem gyönyörré lett."

Ez a három csepp, melyet Isten égből a szegény világra küldött, allegorizálja a létkörfejtő három ducait, t.i. a teremtést, a nemzést a leány kelengyéi mélyében, a szerzést a férfi jellem szilárd erejében s a védelmet a nemzők szervezettségében és önfeláldozásában 1/ Mária testvérem emlékezete/

2. Tétel. Kettős fócusok

Fogalmaink sokasságának nagyobb számával van dolgunk, melyek kizárólag csak kettős fokkal vagy egymásnak, vagy valamely általános normájukat nyilvánító karakterünk hasonlóit, illetve nem igen tudunk elképzelni. Azért ezeket kettős fócusoknak, vagy páros tényezőknek nevezhetjük ami is inkább, mert azokat hasonló lényegbeli összetartozandóság fűzi egybe, mint andrius fecskéket.

Mielőtt a mozgásokra való jelentőségünket kifejtenők, előbb természetrajzukat kell közelebbről megfigyelnünk. Az élet tanulmányozásával járnak számtalan ilyen páros fogalom, mert meg kell jegyeznünk, hogy minden képzetnek a minden fogalomnak vagy az anyagban, vagy a cselekvésben, vagy végül a viszonyban egy-egy reálitás felel meg, mit leginkább igazol a megismerés elmélete, mely szerint képzeteinket fogalmainkat érzékeink útján alkotjuk meg.

Ilyen locsközönségesebb s de állban folytonosan mutatkozó páros fócus pl. a nim s a nő fogalma, elyek a szerves világ állandó megújhodásának alapját s feltételét szolgáltatják.

./.

Hasonló ehhez a szervetlen világban pl. az elemek között az oxigén és hidrogén, melyeknek egyesüléséből a víz származik.

A számos páros csúcskozul felsorolunk e helyütt még néhányat, hogy lássuk, miképp e páros pontok behatózzák az anyagi, szellemi, gondolati, lelki világ összes terét. Ilyen páros pontok például: a kideg, melegy; a nap, az éjjel; a szellem, az anyag; az ég, a föld; az erény, a bűn; a szeretet, a gyűlölet; a barátság, az ellenségeskedés; a tőke, a hitel; az élet, a halál; a mozgás, a nyugvás; az állítás, a tagadás; igen, nem; késén, korán stb. Ide vonatkoznak Madách szavai:

" Jöszte kedves ifju szellem
Változó világgömböddel,
A gyászt és fénypalástot
Zöld s fehér mezt váltogatsz fel.
A nagy ég áldása rajtad.
Csak előre szüggedetlen,
Kis határodon nagy eszmék
Fognak lenni küzdelemben,
S bar s szép s rút, a mocsoly s könny,
Mint tavasz s tél, kört vesz rajta,
Fenye árnya lésszen együtt:
Az Úr kedve és haragja." M.F. Tr.

És másutt:

„Ki az örökké változandót, s változatlant egyesited, végtelent és időt alkotva, egyeneket és nemzedéket: Hozunna néked Erő!" És

Te anyagot szültél, én tért nyerek
Az élet mellett ott van a halál
A boldogságnál a a lehangolás,
A fénynél árnyák, kétség és remény. »

E kettes csúcsok folytonos ingadozásban tarják az amber mozgásait, elhatározásait aszerint, hogy hol az egyikhez, hol a másikhoz csatlakozik a kivitel; ezért e kettes csúcsokat másként mérleg fogalmaknak is nevezhetnők helyesen.

Ezek azonban nem annyira mozgató erők, mint inkább csak a mozgás kiterjedésének, kilengéseinek szabályozói; végletek csak, melyek között a hármas ducokból kiindulé s azok által táplált mozgások lejátszódhatnak.

Ezekből kifolyólag ki kell amalnunk e csúcsoknak abbeli jellem-

vonását, hogy egymással szemben ellentétes irányuak, egy közös pontból két merőben ellenkező irányba haladó, törekvő tehát divergáló tényezők, azért azokat két szétágazó nyílvesszővel ábrázolhatjuk.

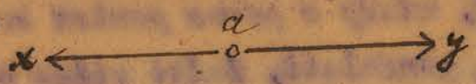

Azon természetükből kifolyólag pedig, hogy nem mozgató erők, hanem csak mozgásszabályozók, viszonyítva a mozgató erők tengelyéhez, nem feküdhetnek sem ezen a tengelyen, vagy hu ron, sem pedig azzal párhuzamosan, hanem azokra merőlegesen kell állniok s igy a hármas ducok vonalának haránt tengelyeit fogják alkotni, a következő ábra szerint:

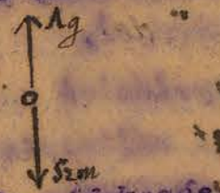

Ha a nemzés, szerzés és védekezés létfeltételeinek megállapítható haránt tengelyt keressük, úgy ezek végpontjaiban egy részt az anyagnak / A/ másrészt a szellemnek / Sz/ kell helyet foglalni azon egyszerű elvből fogva, mert a lét fogalmának kiterjedését az e kettős duc teljesen kimeriti, másszóval az összes létezők csak e két régióba a szellem és anyag világában foglaltatnak helyet, vagy mi egyenlő erejü itélet, hogy nincs lét az anyag és szellem fogalmain kivül.

Ha már most összefüggésbe hozzuk a haránttengelyt a mozgások vizszintes tengelyével a következő ábrát kapjuk:

Ezen ábra szerint a haránt tengely a mozgató erők tengelyének, vagy hurjának középpontján, tehát a védelem ducán keresztül halad át, mert hisz a hármas ducoknak a kettes ducok minden pontjától egyenlő távolságra kell esniök, másszóval a haránt tengely a mozgató erők vonalának geometriai helye:

A mozgásoknak eddig tárgyalt létfeltételei szerint minden más hosszanti tengelyhez kell tehát tartoznia valamely harántengely két végpontjának / x-nek és y-nak/ melyek a mozgásokat körülhatárolják, mig a mozgató erők a mozgásokat determinálják.

A haránttengelyek végpontjaira kerülnetnek a kettes ducok párosa, egymásnak megfelelő pontjai, fogalmai, mig a vizszintes tengelyen helyezkednek el a hármas ducpontok fogalmi ideái.

./.

A bölcselet feladata, a tiszta szemlélet mintája az adott fogalmakhoz az ismeretlen dolgokat kikeresni. Micsoda tehát, mennyi ezek: még felderitendő titok a a bölcselkedésnek nyilt kérdése.

Az előbbi táblában felhozott példák közül kereshetjük a múlt jelen, jövő, hit, remény, szeretet, szép, jó, igaz, a hasonló viszonyításokat a megfelelő hármas tengelyeket s csak ha ezeket megtaláltuk, tárgyalhatunk az illető mozgató fogalmakról minden kétséget kizáróan s igy, hogy ezekre nézve megállapitásaink megdönthetetlen igazságok legyenek. Vagy ami ezzel egyértelmü a hármas tengelyekre vonatkozó fejtegetéseink bizonyitékait a c csupán hármas tengelyek által elhatott eszményi kép szolgáltatja minden kétséget kizáróan és viszont.

A most mondottakat a következő ábrával érzékelhetjük:

Lehet arra abc. és keresendő X y.
" " xby és " " a c.
" " abx " " cy. stb.

Ha pedig igaz a mozgások ilyen származtatása, úgy a mozgások tengelyrendszere sok világosságot fog deriteni a tévedésekre s utat jelöl a rejtélyekbe.

Tekintve azt, hogy nemcsak a csalódásokat, hanem a tulajdonságok viszonyok s maga az anyag és mozgásokra vezethető vissza, ennélfogva kivétel nélkül minden kérdésben érvényesülnie kell ezen ideális eszmei, fogalmi tengelyrendszernek.

Miután a mozgások tengelyeit ilyenképen sikerült megtalálnunk, minden különösebb nehézség nélkül szemléletessé tehetjük a mozgások által befutható területet is. Az ilyen mozgások t.i. az illető tengelyekhez tartozó görbe vonal határain tul semmi szin alatt sem kalandozhatnak. Igy pl. ha az eddig fejtegetett három főmozgató erőt az anyag és szellem világában működésében képzeljük hatni, úgy az általuk végrehajtott és végrehajtható mozgások végső határai egy korfejtő vagy ellipsi alakjával fognak kidomborodni amennyiben e mozgató erők hatásai és határai csak az anyag és szellem világ szélsőségei között

./.

játszódhatnak le csupán s így azon tul nem kalandozhatnak l
mozgás sehová. Ezt a gondolatot a következő ábrába lehet tömö
ni:

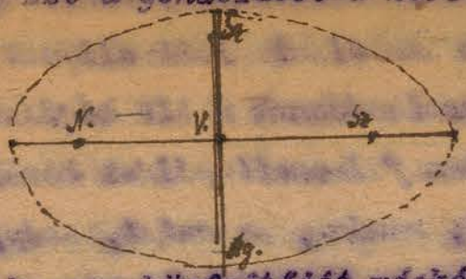

A mozgások ezen körfejtését másként létkörfejtőnek is nevezhetjük ezen tételünk alapján, hogy mozgás tulajdonképen lét, illetve, hogy a lét és a mozgás látszó lag egy és ugyanazon fogalom testvérpár.

Ezen kettes fogalmaknak költői kifejezésére példákat találhatunk az íróknál feles számban, ezuttal csak néhányat idézzek. Jókai egyik regényhősét jellemezve így ir: " Álderfay olyan volt..... Olyan volt, mint a hadkérés / Álderfay / Kit egyszerre vonz a csillag és a föld s jár e kettő hatalom dítol vezetve szédítő meredélyek párkányain. Jókai. Enyém Tied, övé. 88 oldalon.

Azalatt folyvást a képzelet uralgott rajtam, mely egy perez alatt a rémület jégpólusától a káj forró trepikusáig benyargalta velem az egész világot. Jókai Szerelem bolondjai 17.

Lukács evang. 22 rész 21 veresz irt magyarázat : " Judás tehát azt vacsorában együtt részesült. Mi mélységes az Ur megalázódik! Amily kevéssé mérhetjük meg az Ur fölségét, ép oly kevéssé az ő megalázódását s önmegsemmisitését is."

6. Fejezet.

A léthörfejtő tengelyrendszere.

A lét, vagy a mozgás kezdetein egy vonalban elhelyezkedett, vagy vagy viszonyba került nemzésy védekezés, szerzés hajté erői pihennek. Ezen hosszanti vonalon / a b / szunnyadnak a haránttengely / e,d/ karjai is, melyeket alábbi ábránkon V és V f betűkkel jelölünk; ezek a kerek ninosenek össze forrva a h sszanti tengellyel, hanem a V ben vannak megerősitve, mert n mint előbb láttuk a haránttengely központja érintkezik a hossz ti tengely középpontjával.

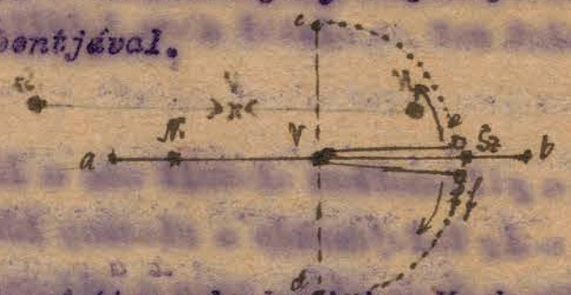

Eszerint a haránttengely karjai a V- ben szét is nyilhatnak a nyilak irányában egész a merőleges / e,d. / helyzetig, viszont a mozgások folyamán be is csukódhatnak s igy a vizszintes vonal irányában vissza juthatnak oda, hol a mozgás megindulása előtt voltak. Gondoljuk e képzeleti gépecskéhez még azt, hogy a M x és Sz x. focusok átszármaztatott, öröklött, vagy ujonnan teremtett melege, az érzelmek egymást heviteni kezdik addig, mig az " h ab" tengelyt önmaga körüli irányban megmozditjuk. Hogy két pont egymást ilyenféleképp mozgásba hozhatja, a gyakorlati életből vett példával megvilágitjuk. Mindennap milliószor megismétlődő eset,, hogy két ellentétes focus, egy férfi s egy nő, kik azelőtt sohasem látták egymást, bármilyen körülmények között / utazás alkalmával vasuton, bálban, korzón/ szembe kerülnek, megpillantják egymást, nézegetik egymást, a nézés majd megrögződik.: benső mozgás, az indulatok hevesebb keringése megindul s aztán vagy szerelem, vagy veszekedés lesz az ügyből. Szóval két ellentétes pont / fogalom/ rögzitett szembehelyezkedéséből a benső és küldő mozgások végtelen sorozatai keletkeznek és jelenetei játszódnak le.

Vagy mondjunk egy más esetet. Valamely szénakereskedő megpillant egy szénakazlat, megtetszik neki, érintkezésbe lép a tulajdonossal, tárgyalások indulnak meg a megvételre vonatkozólag, megalkudnak, majd bonyodalmak állanak elő, hónapokig tartó huza- vona, pereskedés következik, mig végre az

úgy alsimul valamiképp s az eset lezáródik s kezdődik más.

Szint azon szerint van az eset a M x és Sz x ellentétes / és - / fecusainál is. Azért nem csalódunk, ha állitjuk, hogy a pontok rögzitett szambeli elhelyezkedéséből kifolyólag az " a b " tengely orsószerü forgásának kell megindulnia. A két focus rögzödésének közvetlen eredménye tehát, hogy a tengely önmaga körül megmozdul. És a megmozdulás pillanatában a M x és Sz x focusok ellentétes hatásainak találkozási pontjánál a középen helyezkedik el a védekezés, mi a következő mozgások középpontja lesz, mint ezt az alábbi ábra jelöli:

Ebben a pillanatban alakult még a létkörfejtő vizszintes tengelye, mely tulajdonkép a viszony létrejöttének kifejezője. Ugy látszik ezek szerint, hogy a védekezés tulajdonképen nem is igazi, önálló focus gyujtópont, ugy mint a másik kettő, csupán ezek rögzödésének eredménye már, vagyis az a határpont, mi-ben a N x hatásai találkoznak. Mi azonban egyenrangu tényezőt ismerjük el a M x és Sz x el együtt a védekezést is , mert ható ereje azokával vetekedik, bár jelentősége és belső lényege azoktól eltérő s amint látjuk származásának születésének mikéntje is.

A pillanatban alatt sebesében a villámnál kellett végig cikázni gondolatunknak a kacsáé, környelmü tünemények a hideg mesterségé alakig. És azután a felszivott gyönyörtől a lelkiismeret nyugtalanitó utálatig és azután ismét vissza ez az alaktól, ki kegyetlenül lemajtani végük minden izen, vissza azon másikhoz, mely a kacsáés közepett elszeneredva mondja, hogy nem azaz élet egy pohár vizet és azután ismét ide, az ellenfélhez, mig végre a a közöny nyugalmában egyensulyra találok. Fasl 252.

Ha már most az ab tengely forgása fekeződik e forgás kiindulási arajénál fogva a V e és V f harántengely karjai a V középpontból a nyilak irányában ezét tágulnak és a forgás legnagyobb sebességénél, mit a két focus ható ereje kifejtésel, a két harántengelyek a hosszanti tengelyre derékszöget nyitnak. A forgás hosszabbodásával a harántengely karjai is visszaereszkednek az " ab" vonalra. És igy az ember életének létkörülményei szerint szabályos, vagy kevésbbé szabályos tojásdad alakot mutat e forgás képzeleti képe. Ha ezt a gondolati ábrát

./.

önmagunkra alkalmazni akarjuk következőleg szólhatunk: ha jól megy a sorsunk, ha jól érezzük magunkat, ez csak azt jelenti, hogy létünk mozgásainak haránttengelyei egész a derékszögig kinyiltak, hogy létünk körfejtője a leggyorsabb forgásban van. Visszont a forgás a környezés agadásával fog megfogyatkozni a tehetség, a kedély lehangolódik rosszabbra fordul sorsunk, mert harántengely szárnyai összébb csukódik s egészen a vízszintes tengelyre nyomatkoztak és többé már ki nem nyílhatnak, akkor kétségtelenül szólva egyszerűen meghaltunk, megszűntünk létezni. Jókai: „Mind tünemények fejlődnek ki ebből a fényből" „Mert én ősi szeretem! gyűnöltem csupa fényből, csupa varázslatból. Az ember egyszerre megistenülve. V.A. 271.

Így lettek a földiekből Emberek, rossz szellemekből, jó szellemek, majd pedig ismét a bűnnek átkától tajtékzó összeomló istenné.

Legtökéletesebb látformájában a tengelyek végpontjait összekötő görbe vonal egy szabályos ellipszist adna ki, vinthogy azonban az emberi végtelen létben, vagy mozgásokban ilyen tökély nincs

, azért minden egyén mozgatóinak körfejtője tojásdad képzeleti képet fog kiadni az alábbi minta szerint:

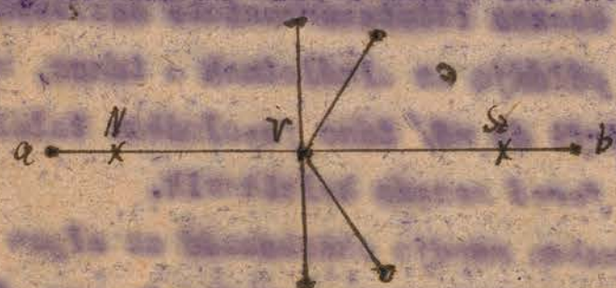

A haránttengelyek végén lévő nehézkek pedig, melyek azoknak a nehézkedési súlyt megadják, a kettős kúpokból kerülnek elő. Mi eddigi fejtegetéseink során a kettős kúpok közül a körfejtőhöz tartozó fogalmak egyikét az anyagot és szabályt vettük fel s azért a haránttengelyek végein csupán ezekre a fogalmakat kell helyeznünk. Egy felől van tehát az Isten fogalom / I/ vagy másként a lélek, a terentő, az alkotó, a nagyépítőmester, a mindenható eszménye; a másikon végletén pedig a a Hatalom / H/ vagy más elnevezések alatt más felfogásban a föld, az anyag, a test, a mindenség, a világ ideája.

Ha már most a fölsorolt fogalmak között combinációjában az " ab" tengely körül és azzal együtt el kezdenek forogni, mel-

mely mozgást a Nx és Sz x focusainak egymásba való tüzelése indit meg és fokoz: és minél erősebb tempóban, bolondabb módon kergetik, üzik, taszitják, huzzák egymást, azaz minél gyorsabb a haladás, a müveltesége, a fejlődés, a jólét, annál szemmel láthatóbb érzékelhatóbb a képzeleti kép. Ám forgásuk közben soha utól nem érhetik egymást e fogalmak egybe lényegükben s igy adódik ki, igy keletkezik a körfejtő vonalán, görbéjén a mozgások sztlárá, ellenálló burka, mely sem befelé, sem kifelé nem enged meg mozgásokat s igy ez a mozgás az egyéni létnek önálló jellegét kölcsönöz, Hasonló jelenség akhoz az eljáráshoz, ha egy körlapot saját tengelye körül nagy gyorsasággal forgatunk, akkor e körvonal a látszatban egy gömb képét fogja feltüntetni.

A mozgások kezdetén, mikor a röperő a haránttengely karjait csak I_2 és H_2'' bizta gemelni, az a I_2-ben által meghatározott kis körfejtő keletkezett. Ime ez a kép mutatja a lét mozgató erőinek és a mozgás területének rendszerét. E körfejtőn belül helyezkednek el azután a számlálhatatlan formáju és számu mozgások csoportjai. Ennek a képzeleti létébrának a realitását és helyességét igazolni látszik az a körülmény, hogy minden létcsira ilyen ellipszis, tojásdad alaku herékből, vagy magokból indul ki. A nagy természet tojás formákba szokta legáltalánosabban tömöriteni a magokat és az összes létátszármaztató eszközöket.

Jellemző példája ez elméletnek a táncz, midőn két ellentétes focus / férfi és nő/ tánc fogalmában találkozik: defactó formális forgás, forgó mozgás keletkezik.

Ez értelemben mondja aközbeszéd az olyan emberről, ki szerez, halad, munkájával sikereket ér el: hogy " ügyesen forgólódik" És a dolognak ez a szemlélete meg volt a latin szellemvilágban is, midőn a tanult, okos értelmes emberről azt mondták, hogy " bene vertatus " verser - mozog, forog.

A haránttengelyek szárainak kitágulása a különféle szögekben más más jelenségeket idéz elő, ennek szemlélhetővé tételére alakitsuk a következő ábrát:

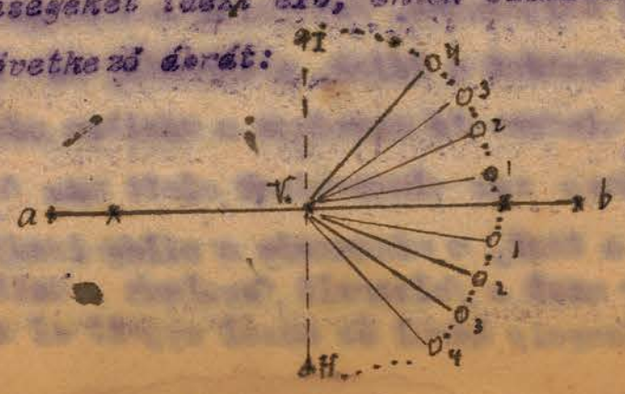

Ezen ábra szerint midőn a haránttengelyek az " ab" egyenesen fekszenek V ben a szellemi és anyagi életnek csak merő képessége van meg, a csecsemő korban.

Ha ellenben a haránttengely szárai a V I és V H helyzetbe jutnak, ez jelzi, képviseli a tiszta szellemi és anyagi életet, melyet az ember pl. az egyetemi tanárság, vagy a szerzetesi élet szentségében, vagy a nagykereskedői életben elémet. E kettő között vannak az átmenetek sokféle változásai.

A V_1" mondhatnám az ember müveltségének azt a fokát ábrázolja, mely a cerimoniákban, illetve a durva anyagi munkákban, a nehéz földmivelésben merül ki.

A V-3: Az ember fejlődésének ipari foka és a szellemi erőnek puszta anyagbeszerzésére forditott iparkodása.

V 4: a kereskedlmi fok, melynek lelkiek terén a nittérités felel meg.

V 5: Az a fok, melyet a tudomány gond nélkül kultiválása képvisel, lelkiekben a theológia.

V 6: a tiszta, elméleti, filózófiai gondolkodás foka, melyet a lelkiek terén a szentségélet képvisel. Amint tehát a vizszintes tengely egyik oldalán fokról-fokra eljuthatunk az átszellemülés extatikus állapotaiba, ugy jutnatunk el a másik oldalon az anyag felé a merő elanyagiaskodás állapotáig különféle lépcsőkön át.

Amint u.i. a szellemi irányzatnál és az ember végelemzésben az anyagról mintegy teljesen elfeledkezik s azt mint alárendelt tényezőt legutolsó sorba állitja, vagy megveti, s egy szellemi világ anyagába, leplébe burkolózva él, ugy a materialista irányu fejlődésnél az ember a szellemet, a lelket s a lelki-életet teljesen háttérbe szoritani hajlandó s az anyagnak, mint legfőbbprincipiumnak tiszteletе képes a szellem, a lélek extentiéját s önállóságát egyszerüen tagadásba venni. Az előbbiekre felfogom Plátó idealismusát, ki az anyagot csupán az ideák reflexének fogja fel, az utóbbi irányzatra vonatkozólag pedig felemlitem, a materialistáknak, atheisták, pantheisták gondolkodását, kik viszont a lelket csak az anyag működésének tekintik.

Ilyenféleképen az ember szelleme elanyagiaskodhatik, ha

./.

t.i. az anyagra fordítja tevékenységének összes erőit, vagy pedig ellenkezőleg az anyag átszellemülését, ha tisztán a lelki élet ténykedéseibe merül el? Röviden kifejezve tehát tételünket azt mondhatjuk, hogy az anyag átszellemül, vagy a szellem elanyagiasodik. Mi azonban ide jut az ember gondolkodása, természetesen itt tálik el a különféle fokokon át vergődik az egyénitesen is, mely fokozatokat következőkép lehetne összeállítani a narrénttenely szárainak nyilása szerint, amint t.i. az anyag vége felé törekszenek:

V 1 : az anyagi élet merő képessége
V 2: az anyag vegetativ életének kezdetek.
V 3: az anyag termelési képességének nyilása / földmivelés/
V 4: az anyag feldolgozási képességének szöge / ipari fok/
V 5: az anyag értékesitési képességének szöge/ kereskfok/
V 6: az anyag elméletének szöge / iskolák, tanulmányok/
V 7: az anyag kulturának szöge / vallási fok/

Hogy pedig ez nem puszta feltevés s merő elmélet, hanem valóság, mutatja a mindennapi tapasztalat, s az életnek ezen tudnak szerint való berendezkedése s az, hogy ezeket az átalakulásokat figyelheti meg ön magán minden ember, másutt is. E szerint az az elméleti s érzületi s gyakorlati átalakulás érvényes nemcsak az egyes emberre, hanem az ember magasabb egységeire, a családra s végeredményben az egész fajra és társadalomra is. Így az egyednél az átalakulási fokokat a különféle az illető fokoknak megfelelő cselekvései munkaképességek jelzik, addig a társadalomban már e fokoknak megfelelő csoportok, osztályok és jogi személyek töltik be, úgy hogy a társadalomban ez átalakulások szerint a létfeltételek osztódás rendszere, hierarchiája alakul ki. E szerint az I- ben sorakoznak fel és képesítettnek a papok bármily foglalkozáshoz tartozzanak is. S amint a történelem igazolja minden korban a legfőbb helyeket a papság tartotta s tartja megszállva. II-ben állanak széles az emberiség legfőbb képviselői a papok elleneségei, a materialisták, a szabadkőművesek s mindazok foglalnak helyet, kik az anyagi kultuszát hirdetik. S ezeknek tábora és ereje nem kisebb, mint amazoké, jóllehet a kétféle principium erői nem egy lépegnek!/

V- ben helyezkednek el a szlonák

N- ben a párok, a termelők.

Sz- ben az életemberek, illetve az ember gondolkodásának

anyeti része, képessége.

Ime így oldod ki a létkörfejtésből a finn mondák világtojá
sa, melyből a szerint a világ keletkezik. Beszorítha
tod tehát az egész nagy világot egy kis tojásba, csak gon
dolatban kisseb itsd meg elmédben a dolgokat, vizsgáld a leg picinyebb
tojásból kiboltosított az egész nagy világot, csak legyen meg
benned a lét gnujtópontjainak melege.

Nincs kizárva, hogy itt találjuk meg Léda tojása által
az ősmagyar szumir és indogermán művelődés között a kapcsolatot
az összekötő hidat, melyen át a lét fogalma és neve a körfej-
tőkeli tulajdonságaival együtt, a hosszú messze idők ravaszai által
egyszer Léda / - lét, létl, létk, léta, léda/ tojásává, máskor
meg a Léthe / létk, láte, feledés/ vízzé változott át.

Léda! talán valami szumir kis lány voltál s így magyar
rokonságba keveredtél, mintha nevedben csengene a magyar lét
fogalma s talán ugy hangzott neved Léda, mint Létá mint
Katá, Kaca.

Nemzetes különbség mindenesetre a görög és finn regék
között az, hogy mig ezek csak az ember létét származtatják Léda
tojásából, addig a finnek az egész világot ki tudják az ő szent
testecskéből költeni.

Vagyis természetes turáni bölcseletnek, világszemléletnek
már az őskorban megkellett alkotnia a létnek körfejtészerű
magyarázatát, mely azután a költészet szárnyain elszállt a nagy
világ különféle tájaira s ott az őrségi bölcseletre emlékeztető
nyomokat hagyott ki nálole.

A művészet őskortól fogva kerüli a tojást ékítményeken
alkalmazva s a hol a természet megújhodását kellett szemléltet-
niosztönszerűen folyamodott ezen elemhez alkotásaiban a művészet.
Van a francia karrikatura rajzolásban egy minta, melyben
Liszt Ferencz kalján tart egy tojást, mig jobbjában levő pál-
cikával feltört a tojást ne lyből Vagner Richard feje tolakod-
dik elő s mig jobbra-balra apró tojáshajszálak hullanak alá
a nagy zeneszerző feje felett egy gentilitásnak képe egy kis
lánygyermeke szérja szét fényét.

8. Fejezet.

A létkörfejtő s az ember.

A cúgok, és focusok ismertetett elmélete szerint N = a a nemzés ösztöne, hajtó ereje; Sz = a szerzés gyupontja, és Ut = a védekezés székhelye. Sz e = a szellem világ, A = az anyagvilág végső határvonalai. Az egyén elméleti korhatárául 1-100 évet vesztünk fel, mi nem az átlagot jelenti, hanem azt, hogy vannak emberek, kik ezt a kort is megérik. S ha a 100 évet vesszük fel az emberi élet korhatárának akkor megállapithatjuk azokat a forduló pontokat, melyeken minden embernek keresztül kell haladnia s melyeknek főbb változatait a következő ábrával jelölhet: jük:

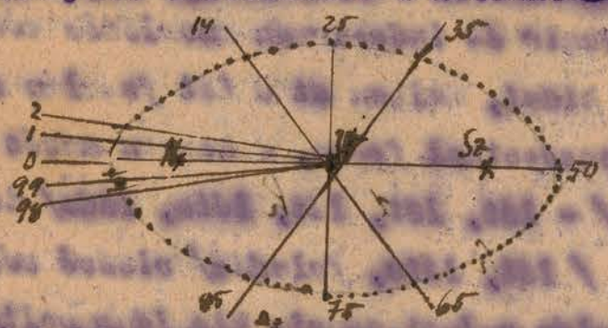

Az egyéni lét körfejtőjének ábrája. Ezen képlet szerint

0 - 1 évig csecsemő kor összesen 1 év
1 - 2 " karonülő " " 1 év
2 - 12 " gyermekkor " 10 év
12- 23 " ifjukor " 11 év
24 - 65 " férfikor " 42 év
65 - 76 " nyugalmi kor " 11 év
76-86 " hanyatlókor " 10 év
86 98 " aggastyán kor " 12 év vagy második gyermekség kora.

98 - 99 évig második csecsemőkor összesen 1 évig
99 - 100 évig lassu haldoklás kora összesen 1 évig.

Amint tehát a fenti ábrából s időrendi táblázatból kitünik, az ember életkorának legmagasabb erőkifejtési ideje a szerzés focusa körül siklik el, kezdődik a 25 életévnél s tart a 75 ik életévig. Ezentul a hanyatló és második gyermekkor ujra a nemzés gyujtópontja felé tér vissza, ahol ujra jelentkeznek az aggokri másodvirágzás t.netei, minők az öregeknek a fiatalokkal való házassága stb.

A védelem időszaka 15-30 életévek közé esik, midőn az ember szervezete legjobban birja a védelemmel, küzdelemmel, háboruval s harccal járó fáradalmakat. A 65-85 évek között pedig a t

a teljesitett védelmi munkák emlékezete a legélénkebb s telve van a mult dicsőségének, győzelmeinek emlegetéseivel, nagyitásaival, mit az unokák oly szent áhitattal tudnak elhallgatni.

A fenti ábrából elvashatjuk le azokat a tapasztalati tényeket, hogy a gyermekkor a nemi gondolatok ébredésával kezdődik, ez motoszkál a gyaermekek fejében, ez a legtöbb csintalanságnak kutforrása s nyújtja. Már 5 - 6 éves kortól kezdve élénken foglalkoztatják ilyen irányu gondolatok a mindkét nembeli gyermekeket, ugy hogy a szülök lelkiismeretes éberségére van szükség, hogy a tulkapásoknak gátat vessenek. Az ifjutvilág fájdalmi érzések be ringatja az "ideális szerelem" s nemsokára köttetnek szerelmi házasságok. Lassan áthajlik a gondolatvilág a "Szerzés" vonta körébe s már a szerelmet, a házasságot is más szeüvegen keresztütül nézi az érettebb kor s a férfit egészen hatalmukba keritik az anyagi s erkölcsi beszerzések, vagyis a szerzés gondjai.

Hogy e focusok valóságos hőforrások s tényleg perzselnek égetnek, pusztitanak, ha nagyon közelükbe jut az ember, mutatja az, hogy pl. a szerelmet "örök tüz" nak nevezi egyik irónk s minden poéta. Aki pedig elhagyja a létkörfejtőnek vonalát s nem tartja meg a focusoktól való kellő távolságot, hanem a szenvedély gyujtópontjához tul-közel merészkedik: feltétlenül elpusztul a perverzitásokban, mert e ducek tüze csak a hosszanti tengelyek keresztávolságából hatnak éltetőleg. Épen ilyen tüz a szerzés focusa is s a ki ebbe néz mereven vagy elhagyja a körfejtő határvonalát, megvakitja a kincs, az arany fénye s eltikkasztja a vele járó hatalom és gazdaság szomja. Zsugoriságban tolvajlásban, rablás, uzsora, siberolás és hasonló perverzitásokban fog elmerülni s az ő létének körfejtője elromlik.

Hasonlóképp vagyunk a védelem pontjával, mint azonban nem gyujtópontnak, mint inkább helyesebben a létkörfejtő középpontjának kell felfognunk. S már térbeli elhelyezkedése is mutatja azt, hogy a védekezésnek, más természete van, mint a focusoknak, enneél fogva más a rendeltetése is. Következik továbbá ebből az is, hogy minden létmozgási körfejtőnek csak is két focusa lehet, a két ellentétes erő / + - / képviselője, melyből egy mozgás ered, egy hosszanti tengelyen tehát nem

./.

lehet kettőnél azaz egy párnál több gyujtópontot elhelyezni. Ezen elv alkalmazása pl. az emberi primitiv viszonyokra vonatkoztatva azt jelenti, hogy sem a polygámia, sem a polyandria, s sem a szabad szerelem nem tiszta létmozgási körfejtő alkotója, ezért a természet előbb utóbb ki is irtja, megsemmisiti az ilyen fajta törekvéseket, ha valahol jelentkeznek, mert természet csa tiszta létkörfejtőnek az megfelelő alakulásokat türi meg, mert az ilyesfélék már zavart, rendeltlen mozgási eredményeket szülnek s ezek nem lesznek oly szépek s tökéletesek, mint a Léda t tojásai.

Tegyünk most kisérletet az eddig ismertetett Léda féle tojással, leheljünk bele lelket, állitsuk a lábra, adjunk neki kezeket és fejet: és akkor kész lesz az ember! Ime. A létkörfejtő tőjét függőleges helyzetbe hozzuk ugy, hogy a szerzés focusa alulra jusson. Alakitsuk első ábránkat az eszményi körfejtőből. A körfejtő vállaiból bocsátkoznak ki az életfenntartás a s szerzés karjai:b- vel a gyoraktól, termény feldolgozásból szerezve a létfeltételekett S amint a két kar szerzett, a munkaeredmény a közvetités utján / d/ vagyis az üzlet, a csere utján az "A" ba, más szóvl val a léttudatba, az " Igazságba" fut fel. Az ff- ek a körfejtőt lábra állitják és neki a helyváltozást a szabad mozgást lehetővé teszik. A valóságban a fenti kör f ejtő a két focus szerint kétféle alakulatot vesz fel aszerint, amint vagy az egyik, vagy a másik jobban megerősödik. Ha az " Sz" focus domborodik ki jobban előáll a férfi tipus, ha pedig az " SZ" rovására az N+ gyupontja erősödik meg jobban, keletkezik a női tipus.

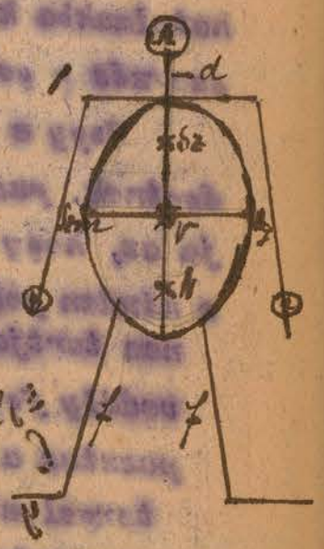

A férfi tipusánál a szerzés gyupontja körül a csont és izomrendszer jobban kifejlődve, küzdelemre, harczra vérontásra van az ő körfejtője berendezve + képviselő a fizikai és lelki erőt. Karjait a szerzés kényszere s vágya hozza mozgásba.

Ezzel szemben lényeges eltéréseket mutat a női tipus, melynél a csont és izomrendszer inkább a N+ gyupontja körül van erősebben kifejlődve a felsőtest rovására. Az izmok a kellem, a báj megval

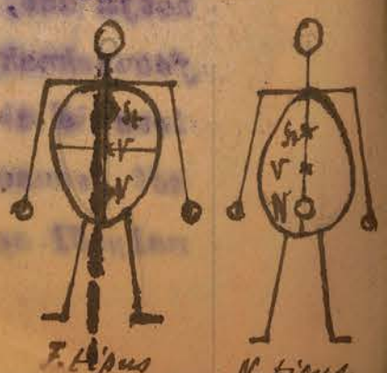

F. tipus N. tipus.

lésitásaira dolgoznak, az erő háttérbe szorul, a kedélyvilág, az érzelgősség túlsúlyba kerül. A vérzések nem a vérontás, nem az erőszakos vérengzés jegyében ismétlődnek, mint a férfitipusnál.

Amint tehát ezen ábrából látszik, a szerzés székhelye a mellkas középpontjában van. Ezért a vívót a pástenon, a katonának a háborúban egymásnak szegzik fegyverüket és egymást mellbe szúrni igyekszik. Így pusztítják elsősorban a szerzés focusát így támadja egyik szerző fél a másik szerzőt, férfi a férfit megsemmisíteni igyekszik. Persze sem a baka, sem a tanítója nem gondol arra, hogy mikora vívást gyakoroltatja, hogy a mellbe szúrkál a szerzés ágya, melynek tönkretétele érdekében van az egész katonai berendezkedés. Azért hova tovább oda kell fejlődnie a háborúnak is, hogy egyik nép a másikat szerzéseiben legyőzze fegyverek nélkül.

A nők nem vívnak, nem szurják egymást agyon ugy, mint a férfiak, ez is azt mutatja, hogy őket nem érdeklik annyira a szerzés kérdései, hogy az ő szerzési focusok el van satnyulva. Azért sem viselnek hadjáratot a nők, mert az ő izom és csontrendszerük a nemzés duca körül van megizmosodva s így inkább a nemzést illető cselekvések, mozgások végrehajtásának hódolnak, minők az uj lényet létrehozása, azok táplálása, gyámolitása és e téren ők féredhatatlanok. S jellemző, ha a nők páros viadalra kelnek, tartozunak bármilyen müveltségi fokhoz, egymást a nemzés focusában sértik meg s közönségesen " ringyónak" szidják egymást.

És közöttük minden harcra a féltékenység szolgáltat okot, mely indulat szintén a N ♀ focusából fakad.

S amily tökéletesen fedi a a létkörfejtő az egyéni erőnyilvánulások területét, époly tervszerüség látszik az összes társadalmi berendezések területén is, melyek hasonlókép ugyanilyen létkörfejtő alakulatai szerint létezzenek mozogni.

Az emberek rajzása következetesen ezen focusok körül történik. A pápaság pl. megszemélyesitője a szellemi, vagy lelki világnak. "A" ban a császárság testesiti meg az anyagot. SZ az erény a lélek A - a bün, a gonoszság, a világ középpontja

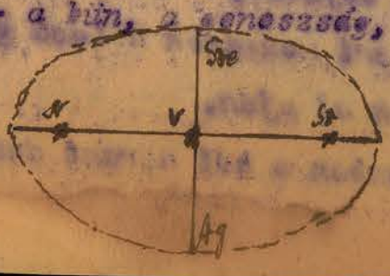

Im az az eszmék elvont kereteinek a képe, mert a valóságban az egyének, ha papok is kellenek, a lélek és szellem szempontjából a vándorélnünk az ellenkező középpontba és az " A" tartalmakban tartózkodnatnak, mert nincs is lehetnek bűnösök, viszont az ítéltek, a bűvény által elítélt bacteriumok a tiszta szellem gyermekei lehetnek, mint volt Krisztus urunk maga s vele együtt a martirok, a szentek s a kereszténység első századainak csaknem összes vértanui. Ez értelemben mondja az irás: hogy boldogok a szegények és hogy nehéz a a gazdagnak menybe jutnia, megdicsőülni: Petőfi szerint pedig a papnak menybe jutnia, megdicsőülni: Petőfi szerint pedig a papnak fele papokkal van tele. E külső látható világ berendezésében a szellemi látkörfejtőnéz tartozó egyéneket nem áll módjában a különbözőnek megkülönböztetnie, de a látható szemléletre vonatkozólag is a papság és katonaság, valamint a többi társadalmi rendje világosan mutatja e különtagozaltságok féle tejes eszményi tengelyét. Ettől viszont az is következik, hogy a cselekvéseknek kétféle körfejtője létezik, egy mely az érzéki világ, megítélése alá tartozik, s amaz, mely az érzéki világtól független s egy felsőbb hatalom elbirálása alá tartozik.

A valóságban, a gyakorlatban a fent ismertetett körfejtő elvek nem valósulnak meg annak eszményi tökéletességében, hanem egymásnak látkörfejtő tökéletlenségeivel, elterzuldsaival találkoznak, azaz az életben látható elváltozásoknak magyarázatával szolgálnak, de kiderítik ezeknek főbb jelenségeit is.

Az szellemes ducai. Ezek is ezek fogalmainak hatása abban jelentkezik a többi ducokra, vagy alkotrészekre nézve, hogy e fő, azaz mérlegfogalmak a nesszanti tengelyt egyenes irányban tartják, mint ezt az alábbi ábra mutatja:

Ez az egészséges, tökéletes állapot az eszményi elrendezése a fogalmainknak a lét körfejtőjében; ez adja ki a léda tökéletes, egészséges tejüsét, mely egy kettős kúpot tészett az imént, s mely alakulat az emberi nemzedék tudása szerint áll elő a tapasztalás erősítvitelek alapján.

Mihelyt azonban a két narant duc egyensúlyozó hatása bár-

./.

mi módon megfogyatkozik: a hosszanti tengely kijön a vízszintes egyenes helyzetből s görbe vonalat fog feltüntetni.

Ha pl. az anyag / a / fogalmak köre tultengésbe jut, akkor magával rántja a szellem fogalmak elcsenevészesedett ducát előáll a hosszanti tengely horpadását lefelé az A góc sulypontja felé / 2 ábra/

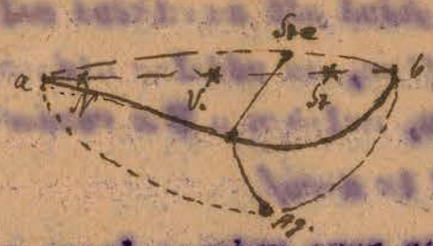

Lehetséges ezzel szemben azaz eset / 3 ábra/, hogy a szellem, a létek, fogalmak köré csoportosulnak a cselekvések nagyobb számban s így elhanyagoltatnak az anyag érdekeltségének szálai, akkor a szellem felé vergáló cselekvések maguk után rántják az anyag sulypontját s így a hosszanti tengelynek a Sze felé való horpadását idézik elő.

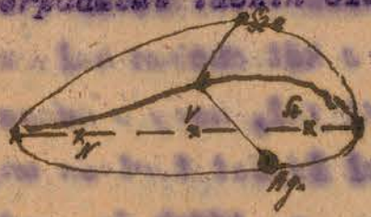

Ezt az állapitot tenteti fel általában a magyar szellemi munkások léte, kik az állam részéről nem részesülhetnek az illő fizetésben, maguk pdig képtelenek önálló jövedelmi forrásokat nyitni, így létök bizonyos nyomoruságos tünetekben szenv ed

Más rendellenességek az által jönnek létre, ha a hosszanti, vagy haránt tengelyek ducai hiányosak, vagy a kellő arány nyokat nélkülözik. Előfordul pl. sokszor az az eset a, hogy a V. gyujtópont hiányzik / 4 ábra/

Ennek az a következménye, hogy a nemzés és és a fogalom körök, a védelem által széjjel nem tartatván, egymással össze zavarodnak és a szerzés és nemzés szolgálatába süllyed. E a prostutició.

b, Hiányozhatik az N x focusa s ennek róvárása megnagyobbodhatnak a Vx és Sz focusai, a lét az egyéniségben megszünik minden további létátszármaztatás nélkül.

Ez a gyarmaktalan házasságok mintája, vagy azoké a létezés-ké, melyek semminemű termelést alkotást nem képesek felmutatni. Ezekben a nemzés egykévé sőt semmikévé változik át.

c, Abban az esetben, ha védelem hiányzik elő áll a létkörfejtő olyan alakmása, melyben a V x rovására, a másik két focus megerősödik. / 6 ik ábra/

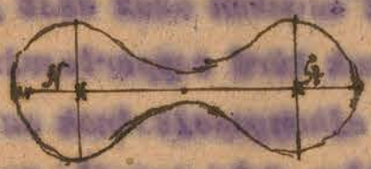

Ezen ábrában a haránttengelyek a középről a két gyűjtőpontba váltak széjjel s e két ducban helyezkedtek el s ez azt a következményt tünteti fel, hogy a házasságok termelések s alkotó minkák bőségével lépést tart az anyagi gyors előrenaladás s ezt az esetet a nagy családok és gazdag házak tüntetik fel. Ez az élet felfogás az őszövetségi nép világnézetét jellemzi, melynek követője a zsidóság. Ezért tőlük eltüntek az alkotmány realitásunak a hazának védelmi igényei.

d, hiányzik a szerzés és védelem focusa, akkor e ducok körül ecsenevészedtek a megkívánt mozgástömegek és erők s így ez is egy deformálódott tojás alakját fogja feltüntetni.

Ez a ábra jellemzi a cigányokat és a cultura alacsony fokálevő emberek felfogását, ez a szolgaság bélyege. Az emberi cselekvések tehát csupán a vegetativ élet szükségleteinek kielégítése céljából fogamatositatnak s ez a felfogás így az állavilághoz legközelebb vezeti az embert.

Mindezen ábrák és eltorzulások még nem meritik ki teljesen a létkörfejtő változásainak minden eshetőségeit, mert ez eltorzulások még sok másféle formát ölthetnek a szerint, amint a haránt és hosszanti ducok viszonyait, elváltozásait combinálju

./.

Mindezekből a többek között azt a következtetést vonhatjuk hogy a jótékonyságnak az a formája, mely a puszta alamizsnálkodá sban merül ki, nem felel meg a létkörfejtő tökéletességének Mert ha a szegényeknek, nyumorultaknak pár krajcárt szóval pén adunk, ezzel még segitettünk rajtuk alaposan, mivel bár néhol és néha a koldulás is jó jövedelmi forrás a pénz mégis gyorsan elfogy s a szükséglet fennmarad. Az a helyes és értelemszerü jótevés, mely a szegényt az elhagyatottat a munkanélkülit a szerzés focusába karolja fel, más szóval ha a szükölködők tsiztességes munkához juttatja, hogy szerezhessen és igy állandó biztos jövedelme legyen. Az alamizsnálkodás lehet mennyei érdemeket szerző ténykedés, de a jövedelmező munkák szaporitása a létkörfejtőnek megfelelő okszerü, értelmes jótékonyság, mely az egyén és a többség érdekét egyszerre táplálja.

Végül, ha megakarjuk határozni a létkörfejtőt, akkor azt kell mondanunk, hogy ez a nemzés focusából lassan elemkedő s a szerzés focusát megkerülő s az öregségbe visszatérő görbe vonal. A gyermek ugyanis nagy nekilendüléssel indul e pályára, az ő könnyüsége, rettenetes mozgási könnyelmüségnek ellöki őt a lét kiindulási pontjától, mig a férfi érettségével szilárd egyensulyban lebeg az ürben s biztos megfontolással igazodik a cselekvések zürzavarosnak látszó tömkelegében. Az öregebb kezdi a kialvó ducok a közelgő végre figyelmeztetni s e miatt görcsösen ragaszkodik a léthez s ez a gondossága lassan, de biztosan visszaviszit őt a lét kiindulási pontjához

9. Fejezet.

A létkörfejtő igazolása.

A. A létkörfejtő és a Biblia.

A létkörfejtő igazolását le lehet vezetni a szentiársból a tudományos művekből, a szónokok, művészek, írók elkötásaiból s bárminő emberi munka megnyilatkozásából. Ezért azt is mondhatjuk, hogy a lét körfejtőn kívül nincs más magyarázata a létnek sem égen, sem földön sem a föld alatt. Ami ismét másként kifejezve azt jelenti, csakis a létkörfejtő szabályai szerint gondolkodhatunk, vagy amit az ember akarva, vagy tudtán kívül létrehoz, az kivétel nélkül a lét a tojására fog hasontitani. Nézzük tehát elsősorban minő vonatkozásban vannak a szentirás helyei a létkörfejtővel.

Első tekintetre feltünhet, hogy mily szépen helyezkedhetnek el a tíz parancsolat pontjai a létkörfejtő focusaiban és tengelyein, figyeljük meg ábránkat:

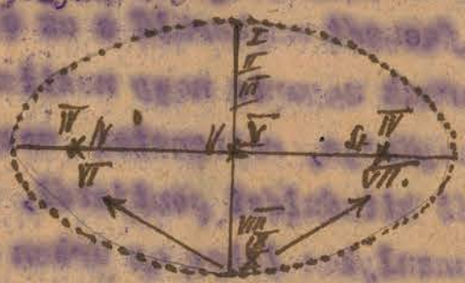

A védelem törvényére vonatkozik az ötödik parancs: " Ne ölj!" A nemzés törvényét szabályozza a hatodik parancs : " Ne paráználkodjál!" A szerzés törvényét foglalja magában a hetedik parancs : " Ne orozz!" A lélek, szellem Isten ducát igazolja, az első parancs: " Én vagyok a te urad istened" Az anyagvilág, test haza fogalmait tömöriti magába a tizedik parancs : " Sem ökrét, sem szamarát sem egyéb nemű jószágát" Hasonlóképen az Isten, a lélek fogalmi körhöz tartoznak a második és harmadik parancsok, melyek a legfőbb szellem kultuszáról intézkednek, míg a nyolcadik és a kilencedik parancsok a legelsőrendű anyagnak, az embernek tiszteletéről s e világi ügyekben elfoglalandó viszonyok regulázásáról szólnak. Végül a negyedik parancsolat, mely a szülék tiszteletéről intézkedik, úgy a szerzés, mint a nemzés focusaiban helyezkedik el, illetve azokra vonatkozik, mert ezek a lét mozgásainak megindítói, amennyiban az anya nemzés, az atya a szerzé

./.

focusaiban fejti ki létmozgató hatását s ezekből indul ki minden következő gyarmaek, gondolat, termelvény léte és létfenntartása.

Akár elfogadjuk tehát a tizparancsolatot, mint isteni kinynyilatkoztatást, akár sem, akár pedig azt egy régebbi műveltség törvénykönyvéből vett fejezetnek tekintük: mindkét esetben lételméletünk helyességének fontos bizonyitékául kell azt elfogadnunk.

A szentirás számtalan egyéb helye közül csak néhányat idézzünk meg, melyek körfejtőnk berendezését csattanóan igazolják Igy például mindjárt a Genezis könyvének kezdetén olvassuk a következő sorokat: " És mondá nékiek az Isten / t.i. Ádámnak és Évának/:" Gyümölcsözzetek és sokasodjatok és töltsétek be a földet és hajtsátok azt birodalmatok álá és uralkodjatok a tengernek halain és az égnek rebdeső madarain és a földön csuszó, mászó minden állatokon. Ez a parancs, mely az ember földi örök létének állandó és másithatatlan programmját tartalmazza, három világos részből áll l, a sokasodás, a szaporoddás/ nemzés/ a földnek és kincsének birtokba való vétele / szerzés / és , e szerzemények felett való uralkodás, vagyis a szerzés állandósitása, a védekezés.

Ezen feladatok tehát világosan és hajszál pontosan megegyeznek a létkörfejtő ismertetett rendszerével.

A védelem ellentételes irányát a támadást, a pusztitást a hervadást s a létkörfejtőjének ellenségét, megrontóját jelképezi a szentirásban / kigyó / Ugyanez a gondolat jelentkezik az ő szövetség irásainak máshelyen is . Máshelyen ismét az mondatik: " Férfivá és asszonnyá teremtette vala őket" t.i. az ember. Az ember tehát egy férfi és egy asszony együtt véve. Ugyanaz a gondolat kitünik a szentirás más helyéről is, holt azt parancsolja az Ur: " ÉS minden testnek élő állatjából mindenből felest visz be a bárkába t.i. himet és nőstényt. Ezek az idézetek pedig minden kétséget kizárólag arról tesznek tanuságot, hogy a nemzés, termelés focusa épen ügy alakul ki két ellentétes tényezőből, egy egységes gyujtó ponttá, mint ahogy az ember fogalma a férfi és nő együttes copulációjából.

Ebből viszont következtetnünk kell minden focusnak ily két ellentétes elemből való összetételére. S ténylag ha nemzés

./.

el, vevő és eladó nélkül, s védelem támadó és védő fél nélkül. Amint tehát egy test fele him és nőstény, azonkivül minden focus fele + és fele - azok ellentétes ható tényezők.

Nevezetes vonatkozásokat találhatunk a szentirás szakaiban a létkörfejtő egyéb pontjaira nézve is. Egyhelyen pl. ezt irja a szentiró:" Ismét mondá Ábrahám: Ime nékem nem adtál magot és ime az én házamban nevekedett szolgám, lészen az én örökösöm". Ez a hely klasszikusan feltünteti azt az élénk kapcsolatot, mely a nemzés és szerzés focusai között fennáll.

Ime mennyi fájdalommal, panasszal telti el az öreg patriarcát az a nyomasztó gondolat, hogy sajat szerzeményét nem hagyhatja sajat nemzetségére, gyermekére. Ezt a panaszt a mi szempontunkból tehát ugy kell kifejeznünk, hogy a létkörfejtőben zavart idéz elő az a körülményt, ha a szerzés munkakörének nek nem felel meg a nemzés munkakörében gegenlő eredmény, mert e nélkül az egyik létkörfejtő tengelyének focusai idegen körfejtő tengelyeire oszlanak szét származnak át. Ugyanezt a gondolatot fejezik ki egy másik hely a következő szavakkal:" Aki származik tetőled, az lészen a te örökösöd" Ismét máshol:" Isten megszaporitja Ábrahám napját és földet ad neki" De felésleges a citátumokkal támogatnunk állitásunkat, mert azt mondhatjuk, hogy az egész genezis e gyupont körül mozog tulajdonképen, mint terem nagynak az Isten népet sok ivadékot / nemzés/ és azonkivül mint szerez sok marhát, aranyat és ezüstöt/ szerzés/

Viszont mint a nemzésben tulnyomó szerep jut, a női munkaerőnek, ugy a szerzésben a férfi munkaerő a vezető szerep. E szerint a nemzésben az anyát a szerzésben az atyát szemlélteteti Móz. I. K. II rész 15-18 vers a decalógus IV parancsa.

Az ószövetséghez tartozó Mózes könyveket ugy jellemezhetjük legrövidebben, hogy az első könyv a nemzésről terentésről alkotásról, geneziarol szól, a második könyv a szerrzésről, a harmadik könyv az istentisztaletről, vagyis a nemző és szerző tényezők viszonyáról egymáshoz és a terentőhöz, a negyadik könyv pedig a védekezésről ir.

Valami titkos kapcsolatnak kell lenie továbbá a létkörfejtő focusai és a szent háromság között is, mely viszonyban a létkörfejtő, mint az istenség, a mindenség végtelen perspektivája tünik fel és lebeg az űrben.

./.

Ugy tünik fel itt az atya, mint a végtelen erő, ki a nem zés focusában szélel, a Fin a világ megváltás eszméjével s kép viseltével a szerzés gyapontjában foglal helyet, mig a szt. lélek tüzes szellemével a két focus felé terjeszti ki szárnyait a Védelem géopontjaiból.

S ez a mindenséget alkoté fenntartó és megváltó hármas nagy erő egy és ugyanazon Istenség lényegileg, mely áthatja a létező szellemi és anyagi világ összes ugait, ez a Kalevala világtojásának végső, legmagasabb nagyarázata, mely érvényes a világegyetem sorkaira és az egyén szükkörü parányikis pályafutására.

Ebből kitetszik az is, hogy az ember hivatása sem magában az anyagban sem a puszta szellemiaskedésben nem merülhet el, hanem az ember sendellyére egyenlő arányban terhelt a létkörfejtő ugy a lelkiekben, mint az anyagiakban.

Lényeges feladat most már meghatározni a lelki és anyagi munka helyes arányát gyakorlatilag, hogy egyik a másik rovására tul ne tengjen, hanem a kettő együtt egy tökéletes körfejtő benyomását tegye az emberre. Ha szentiási helyeket keresünk erre a kérdésre nézve - és azokat kell elsősorban találnunk, mert csak ezek nyugtathatnak meg elmélkedésünk, feltevéseink helyességét illetőleg- ott azt a parancsot találjuk, hogy hat napig dolgozz, a hetedik napon pedig pihenj."

Maga az Ur is a teremtés nagy munkáját hat nap alatt hajtotta végre, a hetediken pedig megpihent. Ezért ugy látszik akkor lesz tételünk helyesen felállitva, ha azt mondjuk, hogy a szellem ugy aránylik az anyaghoz, mint 1 :6 hoz, vagy ha a 7 ik napot az anyag és szellem pihenő napjául vesszük föl, mely tehát egész helyesen minden munkát kizár, akkor az előbbi arányt oda kell módositanunk, hogy a szellem ugy arány lik az anyaghoz, mint a 1:5 höz, azaz egy nap jusson a szellemi munkár és 5 nap az anyagira, vagy ami ugyanazt jelenti a hat munkanap nak mindegyikében 1/6 rész jusson a szellemnek és 5/6 rész a testnek, vagy másként: ha egy nap 12 órát dolgozunk, ebből 10 óra legyen a fizikai munka 2 óra pedig a szellemi. Az 1:5 arányában pedig 1/5 rész a szellemi munkáé t.i. 2:4 óra, 4/5 pedig a fizikai munkáé t.i. 9:6 óra.

S a szellemi munkások tényleg nem is dolgoznak állandó kitartó s munkában átlag naponkint 2 1/2-3 óránál többet; a tö

./.

bi munka jobbra fizikai munka s ha valaki azt, hogy a szeres munka napjainkat 8-6 ra, szórakozás 7-? óra szóval az ember n n pl mozgása átlagosan 15-16 óra lesz szellemi munkára pontosan három óra jon ki. Egyéb mozgásokra 12 óra, amint hogy tény leg igy is van a normál az átlag értelmes ember élete berendezve.

A hogy ezt a proportiot maga azok természet is megkövetteli mutatja az, hogy ha ettől a követelmén től az ember eltér s szellemileg nem foglalkozik annyit, vagy épen semmit akkor az ember aldurral, elpárlogtasodik, ha pedig nem dolgozik annyit fizikailag, ugyancsak szenvedő fölszegségekbe esik. Ezt a törvényt tehát annál is inkább kell munkáin tudatossá tenni, mert művelődésünk alapját is ezen törvénynek hel es alkalmazás alkotja.

Tekintsük most elvi alapján próbaképpen a létkorfejtés magasabb régiójában is. Tekintsük pl. azt a körülményt, hogy Egyiptom kb 5000 tól kezdve 5000 éves tespedésben pangott, akkor az meg kellett állnia egy 5000 éves "munkának" mely ő alkotott és hogy volt dolga. A valóban az Árpád ház anjouk, amaz dinasztiák élete uralkodásának ideje, valamint a nagy szabású Szumir kul kultúrának elsorvadt maradványait mintha ezen nagy korszak pil lérei lennének, mely ezek kiépítésében kivetlen részeket elsődeltek is, miután az 5000 éves tespedés után következnie kellene az 15C örömujjongásának amit egy 5000 éves nagy a " munkának" nevezhetünk a létkorfejtés emlékei igen, a népek nagy élet nek alapjában is a gazdagodás fölébred több 100 éves álmából. A létkorfejtés minden és minden rendű egyedeinek munk kéjét a pályafutását jelképezi, másszóval az egyén épen igy van a maga létkorfejtője, mint a családnak, törzsnek, fajnak s az egész emberiségnek, eltekintve attól, hogy minden lényre létezésre alkalmaznotok az elmélet elvei, miket tanulmányo keretében és is legfőként csak az egyének s a fajnak létnyilvánulásait érdekelnek, mintegy a többi ügyesek mi viszonyai vonatt alkalmazottak s igyesak e két példázot nyújt elméletünknek sok konkret adatot. A mostani korok ugyanis kizárólag csak az egyénnek és nemzetnek ügyeivel foglalkoznak s igy legszembetűnőbben a kétféle egyénnek korfejtését tanulmányozhatjuk ki legkezdőfokában.

Figyelemre méltó különösen az ő egyetemes intelmei s

kinyilatkoztatásai, melyeket az Isten a zsidóságnak adott az ő fajságuk biztositása és megőrzése végett. Azt lehetne mondanunk, hogy az Ó-szövetség a megváltóra való előkészületeken kivül legfőként a zsidófaj nemzeti alkotmányát foglalja magában tekintettel az ő különleges helyzetükre és rendeltetésükre, hogy ezek alkotmány betartása az ő vándorlási végzetük mellett az idegenek között való folytonos tartózkodásuk dacára és biztositja faji karakterük sértetlenségét, hogy el ne mosódjanak fel ne szivódjanak a hazákat fenntartó nemzetbe és bele ne olvadjanak az ő-ket körülvevő népekbe. S azt, mit e tekintetben az Ur a zsidóságnak kinyilatkoztatások, próféták által kötelességükké tett a természet az Urnak nem irott parancsa, hanem a vérbe ontott ösztönök utján megköveteli minden más fajtól is, mint ahogy ennek a természeti kényszernek hatása alatt minden nép, faj igyekszik is minden erővel megfelelni és saját alkotmánya által nemzetté alakul, hazát szerez magának és azt minden elképzelhető erővel fenntartani iparkodik. Minden más nép fajtulajdonságainak őréül szolgál tehát az ő helyéhez, röghöz való kötöttségük, az ő hazájuk.

" Én vagyok a te Jehova Istened" mondja az Ur a zsidóknak, " Ne legyenek néked én előttem idegen isteneid. Ne csinálj magadnak faragott képet és semmi hasonlatosságot" A fajra alkalmazva ezt a gondolatot, igy hangzik e kijelentés: " Én vagyok a te léted/ Jahve / alapja, egyedül ezt tiszteld, mert mihelyt idegen isteneket, vagyis más népek, más lények vérének körfejtőjébe avatkozol, vétkezel az én " vérem" ellen, melyet néked legfőbb természeti törvény gyanánt rendeltem. Aki tehát más népek, más vérüek, más fajok eszméit ideáit egyéneit, mint legfőbbet tiszteli, bálványimádást követ el, megrontván a fajok rendjét, körfejtőjét. Alkalmazva ezt az igazságot a magyarságra, látható, hogy az teljesen idegen istenek imádásába merült s igy nem láthatja tisztán a maga céljait s öntudatát. De ha önmagába száll a saját körfejtőjére szegzi tekintetét s megszakit az idegenekkel minden közösséget: Saját istenéhez fordul, lehull szeméről a hályog és mint erős férfi fog járni saját földjének mezőin. Mihelyt megfürdik saját fajságának vizében, eldobhatja erkölcsi mankóit és ujra meg lesz minden munkájának édes gyümölcse s létkörfejtője ujra egy emelkedő csillagzat jegyébe fog fordulni.

2 Tétel. A létkörfejtő a vallás, erkölcs, normál megvilágitásában.

Az erények és bünök meghatározását a ró m. kath. egház moralisából vesszük fel, mert ez a legilletékesebb fórum a világ összes vallás tanitói között e kérdésekben, annál is inkább, mert filózófiailag is a legszorosabb érintkezésben van azzal a Létezővel, ki elmondta magáról, hogy " Én vagyok, aki vagyok" A mohamedanizmus alaptétele szerint egy az Isten és Mohamed az ő prófétája, a róm. kath. egyház pedig közvetlen attól az egy Istentől vette e világra szóló missióját.

Igy tehát a legkevésbbé vagyunk kitéve a csalódásoknak és tévedéseknek, ha e tekintetben a csalatkozhatatlan tanitás megállapitásait vesszük elmélkedésünk segédeszközéül.

A kereszténység tanitásának alaptétele a szeretet, azért joggal nevezi is magát a szeretet vallásának, melbyen legfőbb parancs, az isten szeretete, második parancspedig a felebarát szeretete. Ami fejtegetéseinkre alkalmazva e parancsokat annyit jelentenek azok, mint a két legfőbb principiumnak a létkörfejtő két mérlegfogalmának a szellemnek és a felebarátnak, vagyis a látható világnak, az anyagnak tisztelete, szeretete ez. E principiumok pedig a létkörfejtő haránttengelyeinek végpontjain foglalnak helyet, mint azt ábránkon szemlélhetően is feltüntettük. Ez az egyik értelmezés. A másik értelmezésben pedig afelebaráti szeretet akként is formulázható, hogy felebarátaink létkörfejtőjét ép oly tiszteletben kell tartanunk, mint a magunk érdekeit, mert hiszen a létkörfejtő gyüjtő fogalma mind azon érdekeltségeknek, tárgyaknak, anyagoknak, értékeknek, melyek együttvéve a felebarát fogalmát alakotják s a felebaráti szeretet legfőbb erénye körét csoportosulnak az összes, többi erények mind, mert ez a legfőbb parancs, ugy a többi erényekne kutforrása is együttal. És ha a felebaráti szeretet utján erényink a létkörfejtővel hozhatók kapcsolatba, ezt a körfejtőt kitevő öt duc körül fognak csoportosulni és csak azért nevezhetők erény knek, mert a körfejtőt alkotó fogalmak megmaradását támogatják, viszont a bünök csak azért bünök, mert az öt fogalom valamelyikét, vagy ezek viszonyát megtámadják, sértik s létében veszélyeztetik. Midőn tehát az egyház megköveteli az erények gyakorlását és feltétlenül eltilt a bünöktől, ezzel csak a létkörfejtő fogalmainak feltétlen épségben tartása mellett kardoskodik.

Áttérve a részletekre a tizparancsx összefüg

./.

gését a létkörfejtővel m r az előbbi fejezetben megfigyelhettük

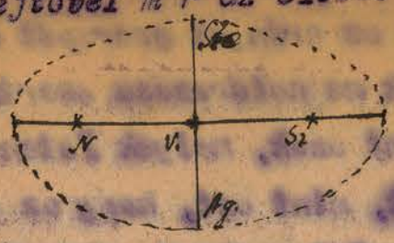

A hét fő bün közül a kevélység, harag, irigység, mások létkörfejtőjét a maga egészében séri, vagy a magáét érdemtelenül túlbecsüli; az irigységet valamely idegen focus virágzása is felkeltheti. A járvaló restség kivált a két mérlegfogalom ellen itányul, a fösvénység az Sz x a bujaság az Nx gyujtópontjainak speciális vétkei, mig végül a torkosság az anyag használattának rendetlenségeit bélyegzi meg.

A szentlélek elleni hat bün az örök létnek, vagy ideiglelnes földi létnek kockára tevésében marasztalja el a vétkezőt s mint ilyenek egyetemlegesen a Vx központja ellen tüznek, tehát azon székhely ellen, melyet a szentlélek foglalt el az Universum létkörfejtőjében, melyet egyaránt megtámadhat : 1, az isten irgalmasságában való vakmerő bizakodás, másodszor a kétségbeesés, 3, a megismert igazság ellen való tusakodás 4, a felebaráti szeretetet sértő irigység 5, a bünben való meg átalkodás 6, a végső penitenciátlanság.

Az égbe kiáltó négy bün közül 1, a szándékos gyilkosság a Vx, 2, a sodomai bün a Nx; a 3, a szegények, árvák és özvegyek nyomoritása a 4, ikkel együtt t.i. a szolgák és munkások bérének elhuzásával együtt a Szx focusai ellen követettnek el.

A kilencz idegen bün végül a mozgások, cselekvések helytelen kiindulását, tökéletesen körfejtőkké való kialakulását, szóval a létkörfejtők elváltozásait idézi elő, s minthogy e ténykedéseket az Egyház bünöknek minősiti, ezzel nyiltan declarálja azt, hogy tilalmaival a tökéletlen, abnormis, nyomorék létkörfejtőknek alakulatának létezésének akar gátat venni. E bünök megnevezése nyilvánvalóvá teszi az Egyház ezen szándékát, ezek pedig a következők; 1, másnak a bünre tanácsot adni, 2, vétkes dolgot parancsolni, 3, mással a bünben egyetérteni, 4, mást bünre ingerelni, 5, másnak bünét dicsérni, 6, másnak bünét elhallgatni, 7, másnak bünét elnézni. Mást bünre segiteni, 9, Másnak bünét átalmazni. A mint az elnevezésekből is kitünik, ezek a létkörfejtő olyan elváltozásait hozzák létre, eredményezik, mint

./.

a minőket a 8.-ik fejezetben feltüntettünk.

Ezek után lásnuk az erények szerepét a létkörfejtőhez való viszonyát. Morálisunk meghatározása szerint az erények jó cselekedetek s ezek viszont azok, melyek Istennek tetszenek! Mi mást jelenthetnek a szavak, mint azt, hogy az erények a jó cselekedetek: 1) mozgások 2, Istennek, vagyis az örök létezőnek tetszenek, s mi egyébért tetszhetnek ezek az ő Fenségének, ha nem az azért, mert ezaz mozgások a létezéseket, az ő lényeges alkotásait előmozditják. Tehát erény az, mi a létet, a létkörfejtőj tökéletes formává alakitja s igy azok azok a mozgások, melyek az örök létet biztositják, azok a legfőbb erények, azok hérosi cselekedetek, mint pl. a szentség a vértanuság, a martirság!

Részleteiben pedig az isteni erények: a hit, remény, szeretet, a legfőbb létezőnek, a Létezés szuverénitásának nyilt és ünnepélyes elismerése, kifejezése egyuttal annak a benső s legtitkosabb vágynak és közmeggyőződésnek, mely a parányi emberi létet s az ő jelentőségét az istenség pólgára emeli. A három főerény közül pedig a hit és szeretet ennek a lét fenségnek szóló feltétlen hódolat, mig a remény annak a lehetőségnek kifejezése, hogy e. ~~xxxxxx~~ véges emberi létezés, a nagy az örök Létező bűvkörébe beleolvadhat, s ez erős remény ennek a vágynak, szilárd meggyőződésszerü jelleget ad.

A sarkalatos erények közül az okosság az igaz jó megismerésére vezet, minthogy pedig a kath. egyház tanitása szerint az igaz jó Krisztus követésében áll, mely ut az örök boldogságba vezet, világos, hogy ez az erény örök létkörfejtőjének egy sarkában foglalt helyet.

Az igazságosság megadja mindenkinek az ot megillető részt, ez viszont az idegen létkörfejtők sérthetetlenségének elismerése. A mértékletesség főként az élvezetekben való kellő határok betartására ügyel, ami elméletünkben az a szerep arra szolgál, hogy a létkörfejtőt kialakulásában semmi behatás kellemetlenül vagy kedvezőtlenül ne érintse.

Lelkierőség a bájok, fáradságok, megpróbáltatások elviselésére edzi meg a lelket, vagyis arra, hogy az ész, mint a jó kormányos még veszélyek idején is megóvja a Létünk körfejtőjét a katasztrófáktól s e szerint jellegénél fogva a létkörfejtő k központjába helyezhető ~~xx~~ erény.

Ezen erények jogosan helyeshetők egyuttal a létkörfejtő né

négy sarkára, hová természetesek is utalja őket a következő ábra szerint:

Onnantól az élet kezdeteitől nagyobbodik, erősödik az emberben s a látkörfejtés natúrain mindkét irányban áldásosságos szórja be annak minden zugait. Így mondatik Józsué-ről szellemben. Az igazságosság, méltékletesség, arány a lelkiekben s így a szellem sarkában ragyog, a mértékletesség, igazságosság az anyagiakban s így az anyag világ főben járó erénye. A lelkierőség pedig a születéssel ellentétes sarkon ragyog, mint egy világító csillag a sötét éjben hiányokedők előtt a látkörfejtőnek azon forduló pontján, midőn az embert legsyakrabban érzik vészek, hajótörések a szerzés focusából kiinduló ellentétes dranlatok egyészes összecsapása miatt.

Ezen sarkalatos erényekből fakadó jelességek heten vannak s a hét főbűnnel ellentétben hét főerényt eredményeznek. Szembehelyezve egymással őket a következő sorokat kapjuk:

Hét főbűn:	A hét főerény:
1. kevélység.....1.	1. alázatosság
2. harag.....2.	2. szelídség.
3. irigység.....3.	3. felebarát szeretet
4. járavaló restség4.	4. jóban való buzgóság
5. fösvénység.....5.	5. jótékonyság
6. kujazság.....6.	6. tisztaság
7. torkosság..... 7.	7. mértékletesség

S amily mértékben tornek a bűnök a látkörfejtő negrontására, oly mértékben működnek az erények annak épségben tartásában közre.

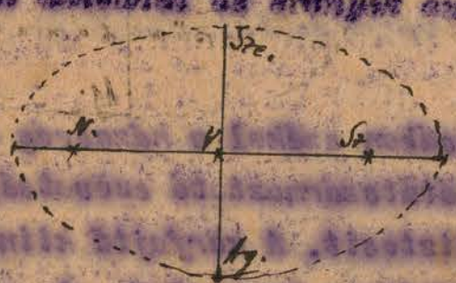

Hasonlóképen a nyolcz boldogság. Vagyis: 1 a lelki szegények, 2. a szelídek, 3. sírók, 4. igazságszomjazók, 5. irgalmasok, 6. tisztaszívűek, 7. békességesek, 8. az igazságért üldözést szenvedők boldogsága is veltakép jutalom azon munkáért, mozgásokért értelem és érzelem hangulatokért, melyeket az illetők egy tiszta szándéki látkörfejtő fenntartásáért az életben ki-

álltak, vagy végrehajtottak.

Végül három tanácsot ad evangelium a nagyobb tökéletesség elérésére s ezek 1, az önkéntes szegénység, 2, örökös szüzesség 3, tökéletes engedményesség. A mellékelt rajz világosan feltünteti e tanácsolt erényeknek hatását s elhelyezkedését a létkörfejtőben s ebből csak egy ujabb bizonyitások nyerhetünk elméletünk helyességére.

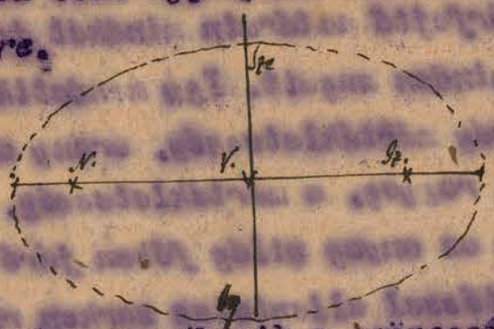

A nemzés focusára vonatkozik a szüzesség, a szerzésre a szegénység s a védekezésre az alázatosság. És ha ezen elvek szerint rendezi be valaki életét, mert lesz az evangéliumi " tökéletességre", vagyis más szóval biztositja magának a létfenntartartást egy előttünk ismeretlen, de minden bizonyossággal megigért országban, viszont ki e tanácsokkal, parancsokkal s berendezésekkel nem törődve szabadon csapong cselekvéseivel szenvedélyei önkényes örömein: az áldozatul hozza létkörfejtőjének épségét s a megigért biztosra vehető másvilágon alapos kellemetlenségeknek lesz kitéve, mi annál lesujtóbb gondolat, mert jövő szenvedéseit cseppet sem fogják enyhiteni az elmult s kiállt élvezetek édességének emlékei.

Itt kell felemlitenünk az az összefüggést is, mely a szentségek s a létkörfejtő között létezik s melyet az alábbi ábrával szemléltethetünk:

A nemzés focusában székel a házasság szentsége, mely egy férfi és egy nő létátszármaztató szövetségéhez különös isteni kegyelmet biztosit. A körfejtő kiindulásánál az A csucsanál találkozunk rögtön a keresztséggel, s ez a szentség már a lét első pillantásait az eredendő bünök szennyétől megtisztitja, hogy minden keresztény élete a cselekvések tiszta, hófehér ruhácskájába öltöztessék.

A létkörfejtő valamely pontján foglalt helyet az utolsó

./.

kenut szentedge / x/ szerint, hogy mely korban éri utól az em
bert a halál. S mint a keresztség a lét kezdetét, úgy az utolsó
kenet a földi lét befejezését akarja megszentelni.

A szellem esküdtjei / Sz e/ ezek az egyházi rend, mig az egész lélekerőjét kölcsönösen, vagyis az azt kutató embert cselekedetében, munkáj, törekvésében, állandóságában a gyónás, a bűnbánat szentsége, mely egy a tengelyek szabályos rendjét, mint a fogaskerekből kiugró mozgások körhöjét krisztus szemmel folyton nyomon kiséri. Végül a oddalenben helyezkedik el a bérnadás és oltáriszentség, melyek a lelki merjét s az akaratert vannak hivatva adni.

Mindezekből tehát kitűnik, hogy a moral fogalmát az élet folyt felállított létkörfejtés rögzített pontjai is vonalai irányában rendeződnek el.. Mint az üveglapra szórt porszemecskék varázsi érintésre láncos ívalakba jutnak és bizonyos törvényszerű alakulatokba összeállnak arról, így rendülnek meg az erkölcsi tudatban és fogalmat is a vallás által érintésre s így összhangot azáltal következtetésen a létkörfejtés alapvonalainak mintája szerint.

Könyvemből azt is következtethetjük, hogy a bűnök épugy hogy hozzá tartoznak az egyén és magasabb rendű egységeinek létkörfejtéséhez, mint az erények, a bűnök épúgy ellenségei a világrendnek, mint az erények; nem szabad tehát az erényeken, sem bűnökön kívülien nem állnia fel az ember világrendi, hogy csak mintegy tükrének lássa keresztül. Szükséges pedig a létkörfejtésben az, hogy az erények a szellem irányába vonják az akaratok egy kizenyos tömegét, míg a bűnök az anyag felé húzzanak ezek mennyiségi akaratot, az által jön létre a létkörfejtésnek képzeletbeli forgása és lihegése a gondolatok s cselekvések esetében ....

A bűn a bűnre vezet, az erény az egyre emel. Ime! itt szemlélhetjük az ember akaterőviszonyainak folytonos ingadozását, melyen a legfőbb törvényfogalmak tűnnek elő.

S mily különbség vagy a bűnök, mint az erények végrehajtásának rugói, indítékai,közösek t.i. az öröm a megelégedés, boldogság, gyönyör, kéjérzet, csakhogy míg ezeket a test, úgy ezeket a lélek indulatai befolyásolják. Kell tehát, hogy a lépés, ülés a mozgás minden épúgy gyönyörrel, kéjérzettel járjon,

./.

alapja továbbá minden bünnek az a kivánság, hogy vajha titokban maradna, vajha megne tudnák s ezt az izgalmat még fokozza a veszéllyel való játék. Ez a titkos erőszaperedás szüli a kéj érzetet, amely ellenállhatatlanul ragadja bünözőt.

A halálos bünök egész halmaza veszi körül pl. a nemi élet renellenességeit mit ezt Jókai a következőképp fejezi ki:" A szerelem mint tudjuk a legerősebb bünnek szülőanyja." A nemi élet rendellenessége pedig a mag, az ondó pazarlásában áll, t.i. mindannyiszor nem működik közre egy uj lény létrehozásán. Tehát csak a tiszta házasságban van a létjogosultsága a nemi életnek, vagyis abban a viszonyban, mely rendes időközönkint megtermi gyermekét, tehát a virágzó termő viszonyban. S csakis ez a viszony emeli szentségre a házasságot. Az erények szenvedéssel járnak, mert folytonos önmegtagadás az anyagi élvezetekről való lemondást feltételeznek, de épen ezáltal üditő hatást gyakorolnak a érzékekre s ható erejükre, mig a bünök bár pillanatnyi testi örömöket nyujtanak a létkörfejtőjének mégis végeredményben igen sokat ártanak, sőt teljesen tönkretehetik azt.

Ezekből pedig azt a végkövetkeztetést vonhatjuk le, hogy ha az ember szenvedélyeitől bűneitől megszabadult, akkor lehet az észszerü indulatok rendes munkása a gazdaság, ipar, kereskedelem egyre nagyobbodó dimmensióiban. Csak ha lerázzuk magunkról a hibás nevelés s a kedvezőtlen körülmények által ránk rakott különcöket, csak akkor élhetünk zavartalanul és eredményesen a férfi és asszonyi munkák legtökéletesebb alakjának: a javak ekszerü igazságos szaporitásának.

B. A létkörfejtő és a tudományhoz és művészethez viszonyitva.

Miként a vallás, erkölcsi fogalmak ép igy helyezkednek el a létkörfejtőn a tudományok különféle ágai egy sincs közöttük olyan, mely ott nem találna helyet, és egy sincs olyan mely abból kimaradhatna, vagy nem a létkörfejtő által nyerné el tudományos jellegét. Figyeljük meg őket egyenként.

A hittudomány" általában mindazon igazságok foglalatja, melyek isten megismerésére, a terentő és terentmény viszonyából folyó kötelezettségekre vonatkoznak" mondja Kozáry.

./.

Összes segéd tudományaival együtt tehát a teológia a, a ere létezőreb, az ideig- óráig létezőkre vonatkozó metafizikai és gyakorlati eszmék foglalatját adja. Első szerepében szinte fe lette lebeg az egész teremtett világnak s mint egy vezérkörét adja az összes létező körök rendjének, míg második szerepében azon érintkezési pontokat keresi, melyek által e parányi és kisebb- nagyobb létező körök a végtelen és előttünk fel nem fogható létezőhöz simulnak. Mit így fejez ki az apostol:" Mindnyájan az Ő kezében vagyunk, benne élünk és mozgunk".

Ide sorozható az összes mitológiák, melyek ugyanazt a gondolatot üzik, hajtják, nyomozzák, a letünt korok és népek vallási felfogásaival.

A jogtudomány a jogtételeknek ismerése és ismertetése " A jogtételek helyes felismerése azok okainak és szellemének vizsgálatát teszi szükségessé." " a jogtételek pedig a gyakorlati élet szükségleteinek kielégitésére hivatvák."

" A jogbölcselet azok célszerüségével esetleges reformjaival és azok irányainak muttásával bibelődik/ Heil Fausztin/ végül " jegen amaz etikai parancsok s tilalmak összeségét értjük, melyeket az emberi cselekedetekre nézve kötelezőknek elismerünk."/ Schvarcz Gusztáv/ Másszóval a jog az emberi mozgásokat szabályozza és magasztos erejével azokat kötelező ténykedésekké jogos munkákké, cselekedetekké varázsolja. Tehát magának a létkörfejtő tartalmának ad a paragrafusok szerint szmatos etikai jelleget, mely nélkül az ember munkái igazságos érdekeket tipró erőszakos, zsarnoki lélek megnyilvánulásai lennének.

Az orvostudomány csodálatos apparátussával a gyógyszerészettel karöltve az ember testével foglalkozik, gyógyit és betegségektől megvéd s igy végelemzésben az ember mozgó szervének a testnek az érzéki létkörfejtőnek betegségek által okozott akadályai igyekszik elháritani különösképen az emberi létkörfejtő anyagi része munkájának tárgya.

A bölcsészet az emberi tudományok által elért eredményeket igyekszik összegezni, különben pedig " a létről általában, a létezőnek mivoltáról, értékéről, céljáról szól, s az ember erkölcsi mivoltának megismerését is magában foglalja."

"A filózófiának egyik része a természettől, másik része a szellemmel foglalkozik, mert az összes tudományok általá-

./.

ságban legkényelmesebben ebbe a két osztályba sorozható"

Ehhez jár még olyan rész, mely a megismeréssel foglalkozik. Így főbb ágait a logoka, metafizika, etika, esztékika, lélektan stb. által csanem azokat a kérdéseket érinti, melyeket a hittudomány csakhogy még ez utóbbi vizsgálódásait a kinyilatkoztatásra alapitja, addig a bölcsészet, a tapasztalat megismerés, az ész és érzékek által segitségével igyekszik tudományos megállapitásokra.

A neveléstan a gyaermekek nevelésére vonatkozó rendszabályokat, utasitásokat szedi össze tudományos egységbe " A nevelés a ma természeti, társadalmi és egyéni hatások összege, melyek a gyermek testi, lelki fejlődésében, munkásténgetők gyanszerepelnek." A neveléstan részletesebben a nevelés célját, eszközeit a nevelő hatásokat vizsgálja, közöttük az okszerüséget megállapitja s az idevonatkozó fogalmaknak törvényeknek, utasitásoknak rendszeres ismeretését adja." " Mindezen t árgyalások közben csupán azokra a tényekre, körülményekre és állapotokra van tekintettel, melyek az egyetemes emberi élve vonatkoznak."/ /

Ezen meghatározásokból tehát kitünik, hogy a nevelés tudományos jellegét szintén az emberi léttől kölcsönzi s az általános " egyetemes emberi lét" végzős érdekeit tartva a szem előtt, munkálkodását az emberi lét egy bizonyos korára, a gyermek és ifju korra fejti ki tüzetesen.

A technikai munkások tudományok képzését a műegyetem eszkeli, melynek feladata " agyakorlat számára megfelelő szakerőket, mérnököket, gépészmérnököket, épitészeket, vegyészeket, stb. képezi " / /

Ezzel kapcsolatban a gazdasági, ipari és kereskedelmi tudományok anyersanyag előállitása, feldolgozása és forgalomba hozatalának nehéz munkáiban merülnek ki. De bármily magas régiba emelkedjenek is a technikai, gazdasági és kereskedelmi tudományok önmagukban véva: minden elképzelhető eredmények mégis csak végelemzésben a lét anyagi oldalának igényeit elégithetik ki, vagy az anyagi lét kérdéseit fejthetik meg csupán, mig a lét magasabb vonatkozásai mindörökre elvannak előlök zárva, melyeknek nyitját más tudományok muzsáinak adományozta az " életszerzője".

A nehézkedés törvényével például bármily plausibilis le-

./.

gyen is az csak az anyag mozgásának bizonyos tételeit lehet magmagyarázni, de már a lelki élet mozgásai egészen már törvények befolyásolják. Vagy az elektrotechnika bármennyire fog fejlődni, csak az anyagban fog tudni változásokat előidézni, de már a szellem területei örökre zárva lesznek előtte.

Az a körülmény továbbá, hogy régen olajos mécsesekkel, faggyu gyertyákkal, most pedig villannyal és izzé testekkel világitjuk meg az éjszakákat: fejlődésünkben lényegileg épen semmit sem változtatott valamint az sem, hogy régen nyilakkal, buzogányokkal, most pedig gépfegyverekkel és gázbombákkal ölik egymást az emberek.

Végül a szabadmüvészetnek az szépet igyekeznek megjeleniteni s az iparmüvészettel egyetemben létünk tartalmának bizonyos szinetetet kellemesebb külsőt tudnak adni a lét lényegére nézve tehát ép oly csekély és semmis a hatásuk, mint a technikai tudományoké. Mindezeket egybevetve tisztán láthatjuk tehát, hogy ugy a tudományok, mint a müvészetek k vétel nélkül az emberi lét gyökeréből fakadnak s egytől egyig létkérdésekkel foglalkoznak azzal a különbséggel, hogy vagy a lét ténylegbeli vagy csak kellembeli vonatkozásaival képesek megbizkózni.

A tudományoknak a léthez való ilyen viszonyából nevezetes figyelemre méltó következtéteseket vonhatunk. Ha ugyanis igaz az, mit különben minden tudomány és müvészet az előbbiek szerint önmagáról bevall és beismer, hogy eredetöket az ember létéből származtatják: akkor természetesen megállapithatók a tudomány céljai ,jogosultsága és feladata is s a létkörfejtőhöz való viszonya is.

E szerint a tudomány végcélja az embernek magának és mindenmagasabb rendü egységeinek létérdekeit támogatni. A tudomány van a létérdekében és nem a lét ~~xx~~ a tudomány kedvéért; a tudománytehát alacsonyabb rendü valami, mint a lét. Ezt igazolja különben az a ténykörülmény is, hogy lét " vagy a mi felfogásunkban a létkörfejtő épségben tartása erőmüve azaz hatalmi kérdés lévén, a tudomány minden időben a hatalom szolgálatában állott és nem a hatalom a tudomány szolgálatában, ebből kifolyólag a tudósok és papok is minden időben az uralkodók udvarai tarkitották. A vértanuk és szentek nem a papokból, mint h

hittudósokból kerültek elő, nanem a vallásos lét rejtelmeiből, v
valamint p. hó elő sem a hadsereg belterületéből, nanem a harcz
hevületéből, vagy a lét tehetőségeiből. A vallás és harcz
rejtelmét produkálta nem csak a kereszténység, hanem minden ran
ga gondolkodó és erotnokság is, mi világosan bizonyítja a lét
egyetemleges ellentmondás nyilvánulásait, melyet azért jogosan
vallunk, a létkörfejtő marxizmus alkotórészének, mivel a létkörfe
tőnek elsőrendű és alkalmazása képessé tesz minket arra, hogy a
tudományt egyúttal értékelni is tudjuk s az igazi tudomány
megtudjuk különböztetni a hamistól, mert hiszen ezt a jelen-
ember tehetőséget alkotás is szélében, hasznában használjuk
jék, áldozzak a művészetet, politikát, nevelést és élelmi cikk
ket. Az emberek, tudósok és nem tudósok esnek egyes tanité
lenre s a legtöbbjéről 1 egyszer csak kitudódik, hogy önalfa
dmány, naiv tévedés volt csupán s nem az ember létét szolgált
tők tulajdonkép, hanem annak rontották. Csak a létkörfejtés pri
mája az az egyetlen mérce, mely képes a szellem fényudvar kö
jét szinkronizálásának elemeire bontani.

Így kapcsolódik be a tudomány létj desultságának kérdése
is, melyet csak az egyetlen körülmény, vagy feltétel képes
igazolni, ha az a létkörfejtő kialakulását támogatja, minden
más esetben a tudomány elvetendő. Más szóval ha a tudomány as
egyén és minden magasabb rendeltségeinek érdekében nem a rendez,
szervez és védekezés munkáját segíti elő, vagy a szellem, mint
az anyag igénybevételével, hanem valami mást, vagy épp azon
elsődleges principiumok gyengítését idézi elő: ugy az a hizon
nyos rendszerialtet tényleg nem nevezhető " tudománynak".
de feltétlenül és minden skrupulus és haluegatás nélkül meg-
semisítendő klasszikus példák erre az igazságra a magyar élet
legutóbbi tíz évének eseményei: a háború eredményei, a kommu-
nizmus, valamint e rá következő visszamutások. Minden a liber
alizmus két kézzel emelte szét a nemzet kincseit s a magyarság
azon hatta ezzel, hogy földjét az idegenek összevásárol-
gják, elkábították, tudományának és művészetének berkeibe,
idegen szellem tolakodott be feiforgatták erejét; talpra
állítja a különféle nemzeti irányu egyesületeket nyersen klo
xust hoz be, társadalmi és tudományos utan tyúkszik le-
mint mindről az idegen szervezés hatásán bemlesztő terheit.

./.

Midőn őszre veszi, hogy a kommunizmus, mint tudományos elmélet megfertőzi a nép gondolat és érzület világát; forradalommal nevet neki vészt s ősz nélkül takarodik vissza keresztény nézetvet tanához. Élénken igazolja ez a történet azt is, hogy a nemzet létkörfejtőjének épségben tartása és oly összetűnszerű törekvés az embernek, mint az egyéni lét őrizkedni megvédése.

Így példáúl meríthetünk Böhm Károly életéből, ki saját bevallása szerint egész tudományát " a magyar nép" dicsőítésére szentelte. Nyílt kifejezése az annak, hogy a tudomány is tőbbi tehetségeinkkel együttesen csak létünk tökéletesbítésére, erősítésére való s így a tudomány a lét szolgálatában áll. Minek tehát a tudományt az a legutolsó talpra állító erő dicsőítő képpel ellátni, amaggyal az nem igényelhet tényezőt, hogy lé tünket sokszor kíméletlen megállapításainak alárendeljük. Talán csak az és csak annyiban tudomány bírálni is, amennyiben a létkörfejtő őt alkotórészének a lét " et titkának" megoldásán dolgozó munkáját, hogy azok az egészből fel a fejlő minél hamarabb tökéletesbben működjenek. Az embernek tulajdonképp nincs is gondja az " et titkon" kívül egyébre, mily kínosan, ujjongva fogadják az emberek a találmányokat a gépeket, eljárásokat, melyek létünk megkönnyítését elősegítik! Ezért nincsen kétségünk az iránt, hogy az ember bármily találékony is, annak " et titkán " kívül jelenő erőt nem vendégszeretőbb találkozni létezőhöz képtelen, vagy ha létére is kénytelen, senki sem törődnék vele, hogy hermadra fordulna el tőle. A tudomány célja tehát a létkörfejtő tökéletlenében áll és feladata ezen lét geometriai körökben pontosan körvonalozva nevelni.

Ezek szerint minden tudománynak vizsgálatában az a hármas irányt feladata van, hogy szállani és anyagi eszközökkel ugy az egésznek, mint összes egyedeinek, nemzéséről, terjedéséről, az erőről és védelmi berendezéséről tökéletes alapokra fektesse s ezek munkáinak zavartalan menetét minden időben s minden helyen biztosítsa. Az a tudomány tehát, mely például a termelésben / nemzésről/ akár a fogalmakban, akár szemléletben, akár a termelésben megzavarja / nélkülözhetlen ismeretlenség, egyre, az egésznek hiányaiból/ az nem tudomány, hanem rontó destruktiv munka. Az a tudomány mely képtelenné tesz az egész a szervezésben s a védekezésben az hamis tudomány s feltétlenül egy idegen érdekeltségnek ravasz munkája

Azért a sokszor reklamirozni szokott " tudomány vivmányait min
dig kellő ovatossággal és birálattal kelle fogadnunk.

A tudományhoz két lépcső vezet, u.m. a megismerés s a tu-
dás oly értelemben, hogy a megismerésből szürődik le a tudás
s a megismert igazságok tudásának rendszerbe szedésétől áll
elő a tudomány. A tudás e szerint mint egy közép helyet foglal
ja el a megismerés és tudomány között annak eredménye, ennek
pedig eszköze. A létkörfejtőhöz való viszonyában a tudás fel-
tünő hasonlóságot tüntet fel a evéshez, amennyiben t.i. ez
utóbbi a testnek az előbbi pedig a szellemnek elsődleges funk
tiója. A test élete anyagcserét feltételez s ez magával hozza
a táplálkozást és ebből a szempontból az éhség az emberi fi-
zikum mozgásainak első principiuma, legnagyobbszerü lendítő
kereke. Hasonló anyagcserét kiván az ember lelke is s igy a
szellem sem lehet el az ismeretek anyagcseréje nélkül ennél-
fogva a tudásvágy a szellemmozgásainak lendítő kereke. A fogal-
lom közhasználata is megegyezteti a test és lélek ezen hasonló
tüneményeit azzal, hogy mint a test étvágyát éhségnek nevezik,
ugy a szellem igényei tudomány szomjnak keresztelti el. Azért
mondja Byron Manfrédja " a tudomány neveli a tudás szomját,
és a megismerésben hatalmas kéj van." - amyira hatalmas, hogy
az ember képes volt érte édeni boldogságát kockára tenni és el
játszani. A szellemnek ez a gyengesége az, mely miatt az em-
ber legkönnyebben a bünre csábitható ezzel ejtette meg a bibli
liai kigyó az első ember párt s ezzel csalogatták a tengeren
hányódó Odyseust is a syrének vészes örvényeikbe / l. Odyseia/

A tudás vágy épen olyan belső hiányérzete mint az éhség
vagy szomjuság s kielégitésük egyenlő kényszer erejével hat az
emberre. E kényszerhelyzetből származik a táplálkozás, melynek
anyaga a testet illetőleg az étel s a szellemet illetőleg az
ismeret tudás. A szervezet táplalékokból kivalasztja fehérjé-
ket, zsirokat, szenet s egyéb éltető elemeket, mig a feleslege
seket eltávolitja, mig a szellem az ismeretekből kivalogatja
a lényegeseket s lehetőleg a lényegeket, mig a járulékokat
accidentiakat a feledésbe meriti és eltávolitja a tudatból.
Lényegek pedig azok, melyek a létkörfejtő eddig megállapitott
osucosait és focusait alkotják, lényegességük az ismereteknek
attól a távolságtól illetve közelségtől függ, melyben a fent
emlitett focusokhoz állanak.

A tudás történetére vetett pillantás azonban arról győz

./.

meg benünket, hogy ezt a szellemi kapacitást nem szabad teljesen szuverzén hatalomnak, még kevésbé csalatkozhatatlannak tekintenünk. A tudomány minden ágában voltak tantételek, elméletek, amelyek ujaknak, jobbaknak voltak kénytelenek helyet engedni, vagyis amit egyes korokban "tudtak" az emberek, azt elvetették s ujabb tudománnyal cserélték fel. Elméleteket elvetettek s uj tudást eszeltek ki. Különben azokra az ismeretekre vonatkozik az észrevételünk, melyek mozgásainkat, cselekvésünket szokták irányitani, tehát az " informativ" vagy " normativ" ismeretekre. Minden ember eljut életében egy-egy olyan pillanathoz, midőn azt mondja magában : Ejha ezt tudtam volna- igy meg vagy tettem volna / L. Rőm mulatságának leirását s a filozófia történetét/ Vagyis amit előbb a " tudtak" az emberek s ahelyett okosabbat léptettek életbe: arról kiderült, hogy csak hitték, miszerint tudják az illető dolgokat. Ennél fogva ami jelenlegi tudásunk javára része is voltaképen csak hitnek minősitheté, mert nincs kizárva, hogy mostani tudásunkról is egyszer csak ki fog derülni, hogy tudásunk hiedelem volt csupán. Igy eljutottunk a tudás és hit viszonyának boncolgatásaihoz.

Hogy ne csalódjunk azt kell mondanunk, hogy objektiv tudás nem is létezik, csak alanyi tudás, subjektivitás, mert minden objektiv, positiv tudás voltaképen érzékeink működésétől függ s azon alapszik. Minthogy t.i. érzékeinek funktiójából indul ki tudásunk, azt kellene előbb bebizonyitanunk, hogy érzékeink csalathozhatatlanok, csak akkor épithetnénk fel tudásunk positivitását. De mert ezt bebizonyitanunk nem lehet, sőt az ellenkezőjét hamarább, azért tudásunk positivitása is csak elmélet. feltevés, hypothezis.

E szerint ha positiv tudáshoz akarok eljutni, akkor feltétlül előbb érzék szerveink, biztos működésében hinnünk kell. Vagyis a positiv tudás alapja a hit. Az érzékszervek különös működését igazolja pl. az állatvilág, melyben sok állat a nappalt átalussza és éjjel ébred mozgásra fel.

A bagoly haragszik a fényre, mely látóképességét elveszi egyenesen megvakitja őt. Sőt ha a bagoly a nappali szárnyasok társaságába téved, akkor ezek borzasztó lármával veszik őt seregestül körül s valóságos csufondároskodást üznek vele,

ségképeni következménye a hit, s minél positivabb a tudás, annál főbb applombbal követeli maga részére a hitet. Bármily hamas palotákat is épit az emberi igyekezet a tudománynak a hitetet mégsem érheti, utól soha legalább abban a könnyüségben nem, mellyel a hit a sokaság szivéhez férkőzik, mert a hit a tömegek tudománya, mig a tudomány a kiváltságos tehetségek hite.

Megjegyzendő még, hogy a tudomány műhelye és kiszolgálója az ész ez az ogybali tehetség azonban mint szolgai lakáj a ember minden szenvedélyének hizeleg s mindent be tud igazolni, mire az akaratnak szüksége van: Azért őt a tudomány nem képes fegyelmezni, csupán a nemes indulatok és a tiszta érzelmek tudják őt féken tartani. És itt szoba jöhet a tudomány és erkölcs viszonya, vagyis az ész és az indulatok egymásra való hatása. Ha t.i. az ész csak eszköz, alárendelet, tényező a tudommány létrehozásában s az indulatok által zabolázhatjuk: nem lehet az észt az erkölcs birójává sem tennünk, és pedig azért, sem, mert az ész minden oldalról befolyásolható. A " tapientis est mutare consilium in melius" elvénél fogva az ész, mint itékező organum, minden itéletét egy-egy ujabban felbukkanó tényk rülmény, bizonyiték, praemissa hatása alatt hajlandó, sőt köte megváltoztatni. Az erkölcs pedig változhatatlan elvek parancsvára csalekszik, s ezen elveket a hit szava szentesiti. Ebből a világitásban egy nevezetes művelődés történeti folyamatotfigyelhetünk meg. A rég kor buterai, általában iparművészeti és művészeti alkotásai nemes egyszerüségökkel, erejökkel, vénségükben, ódonságukban is ugy állanak és hatnak uj koniszban., s sőt becsértékök óriási módon emelkedik a korral. Világosan mutatja e körülmény azt az igazságot, hogy a régi korok emberei tökéletesebbek voltak, de értéköket nem tudományuk nagysága, mert hisz az a mostaninál alantabb fokon állott, hanem erkölcsi alapjok tisztasága adta meg. A mostani kornak alig vannak maradandó becsü alkotásai, e nemzedék kezei közül decára minden tudományának csak ferő munkák, absorditások és hamisitványok kerülnek elő. 1848 ik és óta, mióta a világszabadság harangját megkonditottak a modern " tudomány" csak rontott a politikán, a nevelésen, az irodalom, a köz és magánélet minden zugán, a művészeten s erkölcsökön s a magyarság faja fokmérő-

jét a 0 fok alá süllyesztette. Azt a tehát mondanunk, hogy a tudás magában véve mindig ront, süllyeszt, romba dönt/ Édeni parancs/ A köpülyözést, érvágást a modern tudomány nevében üzték annak idején a borbélyok s lesz idő, midőn a vakbéloperáci ciót s már medikomechanikai fogásokat ép oly sajnálkozva fogjá lemosolyogni a későbbi kor borbélyait, s azokat utódaik. Szóval a tudomány a jelenben nagyképüsködik s azután a lomtárba dobódikA tudományt csak a tiszta erkölcs emelheti egy tisztelere méltó polczra s csak a lélek, a sziv komoly megygőződése s magtartása kölcsönözheti számára a dicsfényt.

A tudomány felett való elmélkedésünkkel kapcsolatban érdekes megfigyelést tehetünk végül az emberi elme látókörének dimenti tióira nézve, melynek ábráját is megszerkeszthetjük a könyebb szemlélhetőség végett.

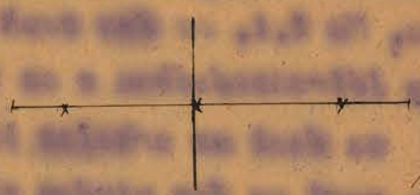

l. 85a ol.

Ezen ábra u.i. plasztikusan és a valóságnak megfelelően tükrözi vissza a látókör fejlődését, tágulását. Mig gyermek és ifju korban / 25 éves korig/ a látókör határa ugyszólván teljesen egy vonalba esik a létkörfejtő ezen részeihez vonható ér tőivel / a,b,/ addig a férfi kor kezdetén már a 25 ik életévben látókör vonala, vagyis az életbe való betekintés képessége tágul, mit feltüntet az érintő /a/ és a látókör vonala /b/ által alkotott szög nyilása.

Az 50 ik évben pedig az emberi lét delelő pontján a látókö szögének szárai mélyen alászállanak /b2/ az érintő / a2/ vonala alá s igy a kettő által alkotott /8/ szög a legmagasabb fokot mutatja. A látószög, a szempont sugarainak szárai e szerint a legtöbb emléket birják felidézni a multból és a legmélyebben nyulnak be, a jövő sejtelmeibe.

Az látókör az élet szemlélete, a világi és lelki ügyekben való széttekintés képessége, melynek erejét a müveltség, a foltonos önképzés, a tapasztalatok s igy a tudomány állandóan csak fokozhatja az egyéni karakter litásainak keretében: két irányban hat, a multba és a jövőbe. A mult a jövőre nézve hoz rendszabályokat, itéleteket, hogy a jelenben állandó egynsulyba

./.

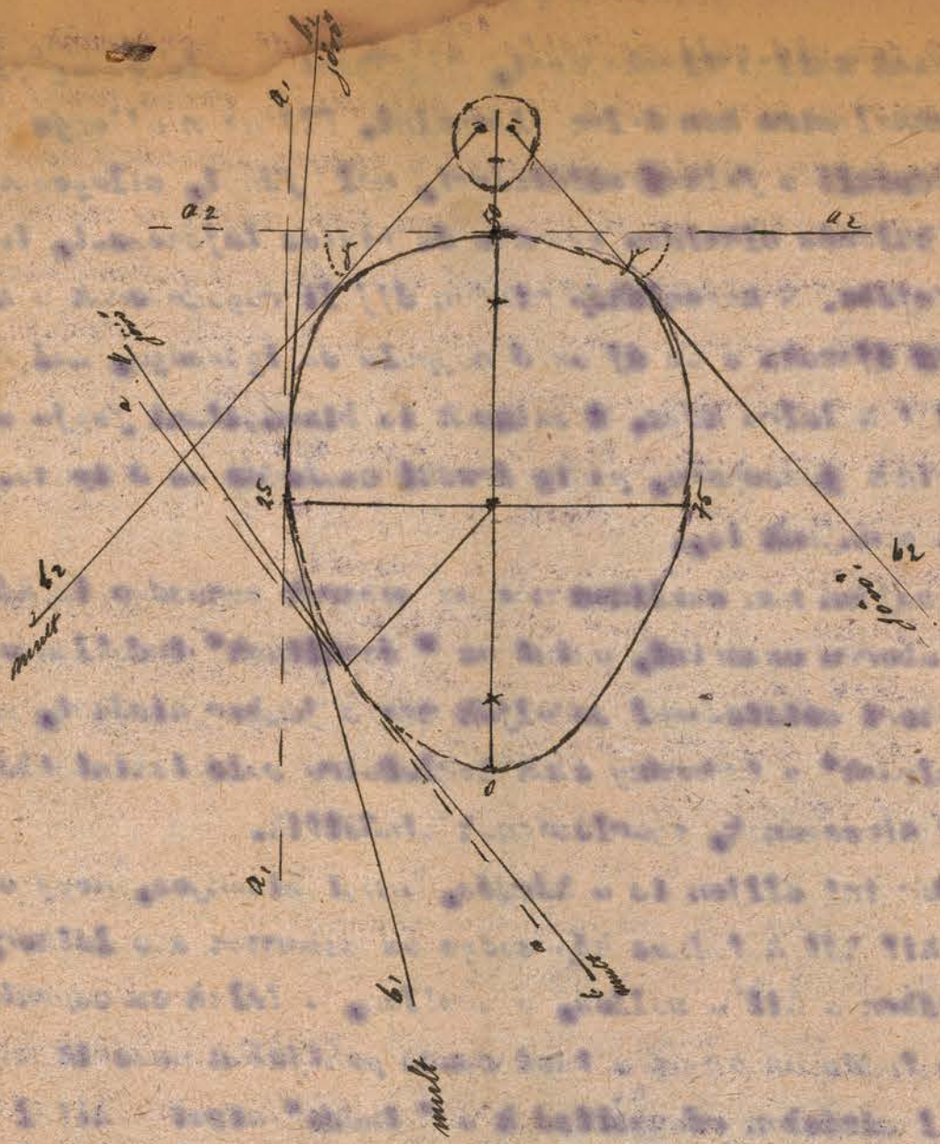

nagy szak kellemetlenkedésével, és sőtnek a világosság elől sötét
rejtekhelyekre kénytelen lesiklani. Ellenben ujjongó mosoly-
sal üdvözli a felkelő sötétséget, mely fényt, világosságot sző
az ő különös alkotása szemébe és biztos tájékozást, tudást fá-
les fejébe. S hasonlóképp minden éjjeli vagdalónak a nappal a
sötétség éjszaka a az éj az ő nappala és igazsága, mihez eskü-
ni élet halálra kész. A szinvak is bizonyítani fogja az ő
szinvak igazságára, pedig érzéki csalódás az ő igaza. Ilyen
mi tudósainknak is.

S vajjon nem csalódnak-e az emberek sokasága is két hatal-
mas táborra aszerint, amint az "éleslátók" tudatlanságával,
kezdőkori sötétségével vádolják meg a jóban hiszőket, míg a "
"vakokat" a tudomány szük korlátaira való tekintetből, a tu-
dományt hiveinek, gyarlóságnak minősítik.

Marad-e tehát állva is a kérdés, amely bizonyos, hogy a tudás
és a hit két hatalmas képessége az embernek s a létkörfejtő el
méletében a hit a vallás, a szellem, a lélek csiracsiraiban, a
mig a tudás az anyag a test csupa pontjában nyugszik meg. S bár
milyen lenézésben részesítsék a " tudás" hivei a hitet hatásai-
ban egyenrangu sőt magasztosabb erő a hit, mert a hit képes ne
csak megnyugtatni a lelki betegek, mint Krisztus ténykedése
bizonyítja, hanem képes az embert udvözíteni és fel is tudosítá
ni, mire pedig a tudás per absolute képtelen, de képtelen még
oly egyszerű tejdet konstruálni, (jóllehet összes alkotásai,
melyet a legtudósabb fők képes volna kitalálni. Annyival fel-
tűnőbb áll tehát a hit a tudásnál, amennyivel magasabb alkotás a
szellem a testnél. A krisztus által éghől nevelt hit felmagasz
tuló, mert a vallás lényege s az ember tudományos igényeit is
kielégíti, mert a felelősséget ebben viseli az egyház mint er-
kölcsi testület, mely a kitaikhelyekben élénk nyomára adott
igazságok megállapitására a legfelsőbb forrástól hivatalos meg-
bizatást nyert.

Az észlelt anomáliák a történelem tanusága szerint sokszor
oly tudományos megállapitások alapjaiból, hitét követi, mi-
lyek nyilván megdőltek / a nap forgása, az egyenlőség, test
vériség hazugságai/ s mai napig nem egyszer az ember legszentebb
földi kincsei, a fejlődést állitották pellengérre. A tudós szak

tudja tartani a lét igényeit. E szerint két karja van a jelen
[illegible] igyekezetének, egyik a megemlékezés, a másik az
ítélet. S az ember nem emlékszik eltöltött múltjának minden es
eseményére s ezek minden részletére, hanem csak azon változások
sokra s hatásokra, melyek a N.SZ.V. focusait legközelebb ér
rintették. Hogy a gondolatok pedig, melyekből az emlékezés ked
ves, vagy kellemetlen gobelinje szövődik összeáll, mindannyiszor
uj tettekkel elhatározásokkal válaszolnak az emlékezésre.

Az élet könyvébe elsőnapi[illegible]fokkal vannak beírva az összes
tudományok, csak meg kell ismernünk a szentelt képírás titkos
jegyeit, hogy olvashassuk a legszebb igazságokat s a valóság s
szüzi tisztaságában gyönyörködhessünk. E tudomány módja a ter
mészettel való minél benső bb, oltalmas összeolvadásban áll,
melynek a legkisebb porányban is csodálatosan működő mindenhat
Istenség alázatos elismerésére s imádságos szeretetére kell
feltétlenül elvezetni, minden józan való embert.

19. Fejezet.

A mozgás, mint emberi cselekvés, mint munka.

A természet a létfeltételeknek csak többé kevésbbé
tökéletes tejdes formáira alakítja ki következetesen. Mi több a
szabad folyamata / csepp, üveg, sárdi// s a szabad keringés/
föld, csillagok, porszemecskék/ ereje körfejtő forradjára gyurj
ki, szerkitje az anyagot, ezek mind tejdes alakuak lesznek,
melynek okát a szabad esés, akár a szabad keringés pályájára k
rülnek. A földnek alakját kezdetben laposnak képzelték az emb
rek, később kiderült, hogy a föld alakja gömb. Ujabban azt iga
zolták egyes kutatók, hogy a földnek trapezoida /?/ alakja
van a végen pedig ki lett állt és tudományos apparátussal be lett
bizonyítva, hogy a föld voltaképp tejdesdd ellipszoida alaku, mi
mit ezt a régi tanusitja, hogy minden létező a Léda tejdsdb
való s a turáni világszemlélet igazolja a létkörfejtő deuind
lé szerepét.

A mozgással, mint az anyagvilág tüneményével mindenképpen a fizika foglalkozik, minket azonban közelebbről az ember mozgásai vagyis cselekvései érdekelnek, mel eknek erkölcsi szellemi rugóit megtalálni, feltárni, törvényeit megmagyarázni, eredményeit szemléltetővé tenni legfőbb feladatunkat alkotja.

A természet világunk tagozódása szerint a mozgásoknak is
tipikus hármas fokozatát különböztethetjük meg, amennyiben az
ásványok s a nyers anyag egyáltalában csak külső behatásra
mozdul meg s önmagában ugyszólván örök mozdulatlanságra van ká
hárhoztatva, s tehetetlenségre. A növény ellenben, ha csirájá-
ban elzárt mozgási, fejlődési képességet valami kiki megfelelő
külső erő megpattantotta: a természetének tartozó mozgásokat m
már önmagától végrehajtja, formáját kifejlészti, hacsak ellen-
séges behatás azt meg nem akadályozza. Mozgásait azonban meg
egy szigoru helyhezkötöttség jellemzi. Az állat mozgásaiban n
m ár minos annyira egy bizonyos helyhez rögzitve, mint a nö
vény s helyt ugyszólvan szabadon változtathatja. Mozgásai
mégsem nevezhetők cselekvésnek, s csak korlátolt értelemben
munkának, mert hiányzanak abból a szabad elhatározás, a terv-
szerüség s a multat és jövőt szélesebb kerületekben áttekintő
tudat kritériumai. Bármily csodálatosak s bámulatosak, tökélet
sek legyenek az egyes állatok alkotásai, minők a hangyák
bolyai, a természet, epitődök épitményei, madarak fészkei ava
olyan produktumai, melyek szinte egy egy társadalom benyomásai
létszámak kelteni, mégis annyiba szigoru sablonokhoz kötődnek
módositásokat nem türnek, hogy ezekhez való kötöttség hasonli
a növények helyhez kötöttségéhez azzal egy és ugyanazon jelle

Bármiféle mozgásról legyen azonban szó, különösen tekintet
be kelle vennünk azt, hogy a nagy természetben minden már
ősidőktől fogva örökös folytonos és csak látszólagosan időkö-
zönkint megszakitott mozgásban van / /: midőn tehá
uj mozgások keletkezéséről beszélünk, vagy irunk, ezekkel
csak mint viszonylagos, reánk nézve uj mozgásokat foghatjuk
fel, amyiban minden mozgás önmagában véve következménye biz
nyos előzményeknek és okoknak, viszont előidézője, oka más,
uj mozgásoknak. A mozgások eszerint ok és okozati összefüggés
ben vannak egymással és pedig a nemcsak szemeink és tudatunk
előtt lefolyó események egymással, hanem a végtelenül több,
illetve a világegyetemnek összes jelenségei, melyekről sej-
telmünk sincs és nem is lehet alkotó részei azon mozgási uni
sumnak, mely a világegyetemet alkotja s melynek határai alól
sem a legkisebb sem a legnagyobb részlet nem emelhatja
magát.

./.

álló mozgásból, mint erőből, illetve okból származhatik csupán, aszerint az emberi mozgások is ily külső okokra vezethetők vissza. Ezen külső okoknak fellépése, mi az ujabb mozgás keletkezésének legfőbb feltétele, két dolog / focus, gyujtópont/ fogalomnak szembehelyezkedésében áll, vagyis, ha az előbbi fejezetekben ismertetett gyujtópontok gyanánt felvehető két fogalom az emberi agyvelőben, tudatban egymással szembe nem helyezkedik egymással szemben nem rögződik, a tudatban gyökeret nem ver nem fixirezódik, akkor magasabb értelemben vett mozgás nem jöhet létre. Csak az ilyen fajta mozgásokat nevezhetjük cselekvésnek, tudatos munkának, melyért a személy felelős is, mert minden más mozgás az emberi szervezet öntudatlan reflex mozgásához sorozható csupán, melyeket a tudaton kivül álló hatóerők idéznek elő s azért nem is kerülhetnek inputátió alá, ilyenek a csecsemők , részegek, őrültek mozgásai, melyek semmiképpen sem nevezhetők cselekvéseknek, még kevésbbé munkának.

A fent emlitett gyujtópontbeli fogalmak szembehelyezkedését köznyelven " kikezdés" nek szokták nevezni s ez a " kikezdés" ez a mozgásbeli keletkező tüneméný leggyakrabban atékintetből / vagy könnyebbségesen a hallomásból olvasásból/ ered, a szempillantással, észrevevéssel kezdődik: imént erd a magyar paraszt hagyja a " szemtül esés" ezért ad a gyermeknek orvosságul szentes vizet, ha azt hiszi, hogy gyermekét a varázsló tekintet megigézte. Ilyen ereje van a ~~szép~~ nép hite szerint a kisdedekre az ellenséges tekintetnek. S ha ez a megfigyelés azt akarja kifejezni, hogy az ember érzékszervei utján kezdi meg a fogalmak fixirezését, igen helyes és igen hölos, mert az ilyen szenvedés nem csak kisdedeknél hanem felnőtteknél is jelentős, gyakran végzetes mozgásokat idéz elő. Igazolja azt az állitásunkat az a tüneméný is, hogy az embernek egy pontja, egy fogalomra, egyénre, vagy helyzetre koncentrált, tömöritett gondolata, magát a merengést valóságos lázas állapotba hozza/ lámpaláz/ vagy képes másnál t.i. a gondolkodon kivül heves hatásokat is elérni midőn pl. azt tanulmányoknál a modell természetét elhajtja.

S még ninosenek feldebitve a lelkiélet oly nevezetes tünetei, melyek az erős gondolatoknak, akaratoknak messze lesőegy nekre való átvitelétől alkalmat adnának, vagy tulvilági lények szival előttünk ismeretlen tényezőkre, árnyaira, hatásaira való befolyásáról szólnak s mely tüneméný részben a telepa-

patia , részben a spiritizmus körébe tartoznak.

Mindezekből azt lehet és kell teljes bizonyossággal megállapítanunk, hogy emberi mozgásokat két duo szembenelyezkedésére, tekintetek rögzítésére, ezáltal a " kikezdés" tudja elő. Ez a " kikezdés" lehetőségei: a, két duo küzött, magában a kérfejtésben s ennek eredménye a hasonanti tengely körül való forgás b, egy duo és a kérfejtőn kívül álló pont, illetve annak a tudatban meg jelenő képe között. Legyen az a pontonka egy pont, egy golyó pipa, varrás, radírfüzet / gyermekben, egy cigarettás doboz, étkezés, ló, tivornya, / ifjakor/: fehérsalád, birtok, hivatal, üzlet, kitüntetés / férfi kor/: mihelyt az a " nemzés", vagy a " szerzés" duóra hatott azzal kikezdett, vagyis tudatbeli összekapcsolódása a létrejöttő az izgalmak egész nevének kiér jelenő képe között áll az egész körfejtő cselekvéseinek, mozgásainak útjára, melyeknek kimenetelét a tudat nem is sejti még.

Ezen törvény szerint folynak a közönséges élőinek csaknye melyeknek a szép illusztrálásául szolgál a hagy magyar filozófusnak Böhm Károlynak élettörténete is, kiről életírója fejegyezte a következőket: " megoltott szeme" a szépséges Lajsán" G Greguss K. lednyán s az utóbbi feleségé is lett. Ettől a tőzin gyia Lajsa és Károly tekintetének, fogalmainak, érzelmeinek szembeni ellentétéből, nézeteiből állottak elő a mozgások eszéz hossza láncolata, az életfolyamba, melyek ezo, ható ereje, indítója a két ellentétes pecus fizironddása volt, melyeket az esetben két ellentétes személy képviselt.

Hasonló gondolatot fejez ki más szavakkal Mózes II könyvében / 6. 22/ az ír, midőn így szólt: " És kedvessé tesznem a népet az egyiptombeliek előtt. ... Hanem kérjen az asszony az ő szomszédasszonyától ékszert és ruhákat, melyekben ékesítsétek a ti fiaitokat és leányaitokat és Egyptomot megfosztjátok." E, E szavakban a kívetkező gondolatok szemlélhetők:

1, Cél: Egyptom kifosztása, megsemmisítése az által 2, hogy a zsidó nép szerezzen össze mindennemű értékeket, 3, ezt pedig a kedvesség által eszközölje, más szóval a hármas összhangnak kezdetét a " kedvessé tevés" az a tényt, midőn az egyptomiak tekintete megakadt a zsidókon, kitűnő olyan tulajdonságokat fedeztek fel a " kikezdés" pillanatától, mit addig nem vettek észre, jóllehet alkalmat adtak rá.

Hogy miről szerezze meg a nép az egyptomiak tetszését,

./.

erről nem szól részletesen az irás, mindenesetre a s orgalom, műveltség, szabad kereskedelem, szabadság, egyenlőség, testvériség, haladás liberalismus s más hasonló tetszetes jelszavak lehettek, melyek elcsavarták az elvakitott, homályos tekintet észfajiságról megfeledkezett nép szemét. A cél mégis el lett é érve, a zsidók az elhomályosult tekintetek leple alatt nagy vagyont gazdagságot szerzett s Egyptomot kifosztatta s aztán odé débb állt.

Ime! itt a biztos kritériuma annak, vajjon egy nép tekintete világos -e és nem lett-e esetleg veszedelmes objektum elötte kedves, ha t.i. a szerzés a saját fajtájának és nem ideggen elemeknek javára billenti a serpenyőt. Ebből világosan megitélheti minden elfogulatlan magyar népe helyzetét, vajjon nem szabad-e ő is Egyptom sötétségében és fajtalánságában.

Visszatérve eredeti témánkva, el kell ismernünk azt is a mozgások lényegében élnek s a legutóbb felhozott példánkból láthatólag a szerzés és fosztogatás büntetés mozgásai tulajdonkép két fogalomnak szembehelyezkedéséből indul ki, ezek tekintetainek rögződéséből származott a legközelebbi eredmény t.i. a kedvesség, aztán a aszerzés s a fosztogatás. Ez egész mozgási folyamatban pedig a két szembehelyezkedő folyamat megtestesitette az egyptomi zsidónép.

A mozgásokunk szer felett való jelentőségeét minden hangosan hirdeti és semmi sincs mi azt meg tudná cáfolni. Nyelvünk összes igéi, kivétel nélkül mozgásokat jelölnek s igy sem kigondolni sem kimondani nem tudunk valamit, hogy együttal ne mozgást jelölnénk meg vele. Ezt a tételt pár utalással támogat hatjukmég. Az anya v égtelen szeretete gyermeke iránt abból a kutforrásból táplálkozik, hogy eleven, tökéletes mozgást lát gyermekében s hogy e mozgásnak az ő saját vére, énje a rugója, tehát önmagát látja tovább élni gyermekében a szülő s boldog, ha az ő mozgásai, cselekvései s erről való felfogása megfelel a saját gondolatainak, ha pedig a gyermek tettei eltérnek, akkor a szülő boldogtalan.

A gyermek viszont rendkivül lekoti, elregadja a mese, mert hisz tele van mozgással azaz szebbnél szebb történetekkel. A mese t.i. mint a körül mozog, hogy volt egyszer, hol nem volt egy ember, az elment vándorolni, ment mendegélt stb. Figyeljük

./.

meg végül a kalandozók, utazók, hadi foglyok, hegedősök, lantos sok, histerikusok elbeszéléseit s azt a jellegzetes felfedezést tehetjük, hogy egyikök sem mondja el akár a maga, akár más mozgásait, történetét, élményeit, életet pontosan, azon sorrendben mint azok a térben és időben lejátszódtak. Hiszen egy ember se képes csak pár napra visszamenőség sem pontosan rekapitulálni mozgásait, hanem mindenki ugy mondja el azokat a történeti eseményeket, amint azok bizonyos ducok főfogalmak körül összecsomsodtak t.i. az egyén, vagy magasabb egységeinek, létkörfejtőinek, gyupontjait érintették, melyekből tudajdonkép ki is indultak eredetileg.

A mozgások jelentőségét levezethetjük egyuttal azon hathatós gyógyitó erőből is, melyet az emberi mozgások magukban rejtenek. Ezt a hatást éreztem életemben elősször akkor, midőn 19 1918 ban belefáradva a hosszas k tonai szolgálatba olykor tikkatan, ocsudtam fel reggelenkint fekhelyemről. " Fájt a lét" mint ahogy egy bölcsész barátom szoktra volt mondogatni. Szinte ván rogva mentem fel csak B-bányán a Bános hegy tetejére s mikor anszázad szokásos munkarendjét elosztottam, a katonák gyakorlatainak, ez eleven s változatos mozgásainak szemlélete s az abban való elmerülés feledtették neurasthemias bajaimat.

Ugyanez a gyógyitó erő csábitja a kedélybetegeket, hosszu utazásra, levegőváltozásra, miben a mozgás, változatosság játsza a döntő szerepet.

Ugyanez az erő volt az, mely Eötvös sokat csalódott Karthasijának megadta a sorssal való kibékülés s a nyugalmából kizökkent kedély egyensulát s Jókai Alterjay- jának meghozta a v vesztett hata miatt érzett fájdalom enyhülését és a napjainkban sokat emlegetett Kovács ezredesnél a mult dicsőségének elvez tését. Kárpótolta az asztalos gyaluval, mert mindezeknél és minden más embernél az a mozgás, mely a teremtés és szerzés focusaiba tudott ismét uj szálakkal beleszövődni: Uj életet fakasztott s ez egyéniségek mozgásait munkává avatták a lét körfejtő szentelt ~~xxxxx~~ gyujtópontjai, fogalmai.

Legszebben fejezi ki mégis Madách a mozgások e gyógyitó erejét akkor, midőn a kétségbeesett Ádámot Évának egy rpke szava, egy szemérmes sóhaja rántja vissza az önmegsemmisités szörnyü örvényéből, midőn azt sugja Ádámnak: " Anyának érzem

~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~

magamat" s Adam, a ferfi, a szerző, amunkaerő feleszmél s ismét visszatér a munkába, mert erkölcsi s fizikai kötelesség ázi hafa tja aker, midőn magzatának, teremtményének létföltételeit meg kell szerezné. A mozgásokban elfejtett legmagasabb gyönyört szépen fejezi ki Madách, midőn igy szól az Ur!:

Fel hát világaim védszentőim, fel,
Kezdjétek végtelen pályétekat,
Gyönyörködjem még egyszer bennetek
Amint elzugtok lábaim alatt. Madách. Ember tr.

s másutt igy szól Ádám:

" Mi volnék én, ha mit viszhang vizágban
Benned szebb létre nem feslene létem
Melyben saját magam szerethetem. M. E. 10.

Ime itt vagyunk a határeknál, melyek a mozgás, a cselekvés, a deleg, a munka területeit körvonalazzák, azoknál a különbségeknél, melyek a fogalmak gradatióját hierariejét állapitják meg. A mozgás egyszerü helyváltozás, tekintet nélkül a mozgás okaira, céljára és körülményeire. A cselekvés ellenben már olyen mozgás, melyet ember hajt végre, a cél ok s körülmény különösebb megjelölése nélkül. A deleg olyan cselekvés, melyben fizikai oldal túlnyomó s célja a megélhetés, a munka végül oly cselekvést jelöl, melyben tul sulyra emelkedik a szellemi rész s a cél a haladás a szellemi magasságok felé törekvés jellemzi. Ezért foglalják a szellemi munkásokat is e csoportba, ez az emberi mozgás tehát a létkörfejtő megvalósitása felé tör s a terentés, szerzés és védekezés gócaiból táplálkozik. Az emberi munkák legmagasabbika pedig az uralkodás , mivel voltakép az emberi mozgásokkal szemben mint absilut nyugalom az emberi munkák legfőbb irányitója.

Az ember mozgása tehát a cselekbés a megélhetésre irányzott cselekvés a deleg, ha a lét körfejtő szintémája szerint folyik ugy munkává lett, mely ha állandóbb jelleget ölt foglalkozásnak is neveztetik, ha végül tulsulyban van e munkában a szellemi rész tehát ha gondolatok, eszmék produkálására, vagy reprodukálására törekszik, tudományos foglalkozássá, munkálkodássá emelkedik, mindezeket végül betetőzi az uralkodó munkája, ki fő tervező s irányitó csak az akaratok, parancsokkiadásával intézi az ember legmagasabb egységeinek létkörfejtőjét És itt rá kell mutatnunk az emberi mozgások főként a szellemi

mozgások egy különös sajátságára t.i. azok anyagszerűségére, mi-
mit leginkább a parancsok közvetitésénél s végrehajtásánál szem-
szemlélhetünk. Ugyanazt a jelleget szemlélhetjük itt, mint az
egymás mellé helyezett csontgelyók sorozatában. Hogyha t.i az
elsőt kibillentjük helyéből s ütést mérünk a másodikra, ez már
nem ugrik ki helyéből, hanem az ütést tovább adja a következők-
nek, mig végre az utolsó ép olyan szög alatt pattan ki, mint
amilyen szög alatt az első kimozdult helyéből.

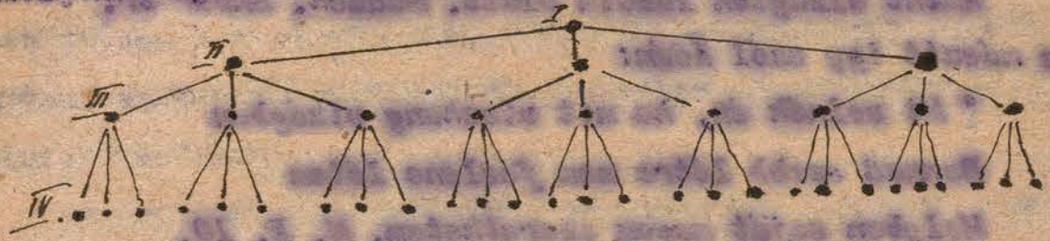

A fenti ábra az egyedeket fölé és alá rendeltségi viszonyú-
nyukban tünteti fel, ki egymáshoz a jog és kötelesség szálatva-
vannak fűzve. E szálak közvetitik, mint idegek az akarások moz-
gásait.

A legfőbb parancsodó /I/ akaratnyilvánitásait a közbe eső
közegek, alárendeltek / II.III/ közvetitik s végelemzésben, a
szellem elanyagiasodásaban a legalsók hajtják végre s igy lett
a gondolatból test, igy testesül meg az eszme az emberi cselek-
vésekben is. Az emberi cselekvések anyagszerűségét tehát a pa-
rancsok azonnal végrehajtása jellemzi, szépen jellemzi e gondo-
latot a költő, midőn igy ir: " Ha ugy akarja a király /I/ Hunya-
di / II/ akkor félreáll" És a kafarnaumi százados, midőn ezeke-
ket mondja: " Mert én is hatalom alatt való ember vagyok, vité-
zek lévén alattam, s ha mondom ennek : menj el, elmegyen, és a
másiknak: jöszte s eljő, és szolgámak: Cselekedd ezt és megcse-
lekszi." / Máthé 8.9./ Ezzel kapcsolatban megjegyezhetjük,
ezt is, hogy a szó a parancs a gondolat végrehajtásához, a cse-
lekedethez bizonyos fokú erély is megkivántatik, ezért mondjuk
a parancs fizikai végrehajtóját, a közkatonát," vitéznek. Ép
azért akiben a szó, a gondolat megtestesitéhez megkivánt erély
ügyesség, gyakorlatiasság hiányzik: legszebb gondolatai az esz-
mék tündérvilágában maradnak, de földre szállni nem fognak soha
s az illető pusztán elméleti ember maradni az emberek szemé-
ben, a közéletben kevésre értékeltetik.

Mindezen mozgások kialakulatában pedig mindenütt a
következő jellegzetes folyamatot vehetjük észre, mint alakul-

nak t.i. a mozgások [illegible] egy egész életfolyamattá, mely az emberek szemében [illegible] telmü " köröknek" tünnek fel, a valóságban azonban nem kör, ha nem ellipsis, körfejtő alakuak s ezt jelenti az élet körfejtője. Ezt fejezi ki Kroisos intelme Kyroshoz/ Herodotos ∅ " Az emberi dolgoknak van egy köre mely forgásában nem engedi meg, hogy mindig ugyanazon legyenek szerencsések./

Az előbbi fejezetben láttuk azt, hogy minden mozgás mozgató erők behatása folytán jön létre, te hát az emberi cselekvéseknél, mint mozgásoknál kell ilyen mozgató erőnek szerepelniök. Az a kérdés tehát most, mében vannak elrejtve az cselekvésmunka mozgató erő.

E kérdésre hamar megtalálhatjuk a feleletet, ha elfogadjuk azt, hogy emberi mozgás az cselekvés csakis két fogalom szembehelyezkedéseiből keletkezhetik, mert az esetben az első, primőr, legfőbb mozgató erőknek a fogalmakát, érzelmeket kell tekintenünk, vagyis azokat a tüneményeket, melyek a lelki vilalághoz tartoznak. Mert igaz ugyan, hogy vannak az emberi élet nek olyan mozgásai, melyeknél a fogalmak szereplése tehát az észszerüség ki nem mutathatók, de ezek nem is nevezhetők még cselekvéseknek annál kevésbbé munkáknak,. Ilyenek pl. a csecsemő mozgásai, melyeket pusztán fizikai ingerek hatása alatt hajt végre / éhség, sirás,/ vagy az őrült mozgásai, melyek a megbomlott idegrendszer elmulásának reflexei csupán. Ezeknél nem szerepelnek fogalmak s igy tulajdon kép nem is nevezhetők mozgásoknak.

És tényleg, ha az ember megfigyeli önmagát s vizsgálja, hogy minek hatása alatt kelt fel a diványról, melyen délután pihanőjét / siesta/ tartotta: csakhamar rájön, hogy pihenés közben, vagy ép a pihenés folytán, után valami " eszébe jutott s e gondolat hatása alatt pattant fel a heverésző test. Alapvető igazság gyanánt kell tehát kimondanunk, hogy a gondolat ját a a tettek, a mozgások előtt. Vagyis a merre jár a gondolat, arra kisérgeti őt, mint hü szolga a test mozgásága cselekvés. A gondolat azután különféle több foglalkozási agákban van maga köré kérget aszerint, amint: földmunkában 2, iparban, kézi mesterségben, 3, Kereskedelemben, 4, elvont fogalmak rend szerében, azaz a tudományban, vagy végül 5, a tiszta szemlélődésben a bölcseletben tudja gondolkodó alanyát állandó mozgató

pontta tenni. Ezzel tul már csak a vallási rajongás, a szentségi élet cselekvési atmosferája következik.

Az alkotás összetevői: a, kigondolás b, képesség a gondolat végrehajtásra.

Összefoglalva az előbbieket mondhatjuk, hogy az ember fizikai mozdása, cselekvése nem jókat adnak létre, mig előnöleg két fogalom, mely ötöcca lenni alkalmas, szembe nem helyezkedett egymással, nem rögződött, tehát a fizikai mozdásokat feltétlenül a dicsek, illetve fogalmak mozdásai láttak meg. Azért az ember tettait a megfontolások, mérlegelések tervezések stb. egésznek láncolata láttai meg, mit nem tesek, mint a leendő cselekvések elméleti áttekintése, mit viszont a fogalmak, eszmei képe mögé fogalmat, mozgéddását jelenti: Hogy ezeknek a szellemi mozgásoknak más formája nem lehet, mint a tengely körüli mozgás igazolják a fizikai mozdások, melyek fogalmaikban csak megtestesitői. Minthogy tovább az egyes fogalmakat az egyes emberek, személyek testesitik meg a nagyobb egységek működéseit, mint pl a család, törzs, nemzet élete, a fogalmakat megtestesitő személyek / családfő/, törzsfőnök, uralkodó/ intézik.

Ugyanezt a gondolatot, eszmét megtaláljuk Bőhm munkáiban is / I. 249./ott, hol azt mondja, hogy a " gondolat egyetemes csak a módszerekben jelentkezik az önálló nemzeti gondolkodása". Ebből a mondatból a következő részleteket szedhetjük szét.1, a gondolkodás az szellemi mozgás, mely a nemzet életében az uralkodó képviseli.2, E gondolkodás sajátossága szerint tagozódik az emberiség nemzetekre, nemzetiségekre.3, hogy minden emberesőpert mozdást, mely nemzetté alakitja azt, a gondolat befolyásolja mindenütt az egész világon. Végül azt is kell még következtetnünk, hogy a gondolat mögött, mint annak titkosabb erő működik: a módszer. Bőhm helyesen sejtette az egyet, de filozófiájában nem állapitotta meg a módszer lényegét, mint filozófiájában nem vizsgálta végig következtetést, de egész élete, tiszta, becsületes, tudomány öntudatlanul is ott forgolódik a vége principium : a verség, a fajság körül.

A legfőbb principium kutatása a nélkőzőnek munkáiban nem szokásos, szinte érdektelen. Bizonyos értékekkel megszerzésnél pl az emberek egyáltalában nem törődnek azzal, hogy ebben kifejtett mozgásuk mint viszonyban van mozgásainak más, harmad stb. rangu alkotásával, mert az ember mindig csak a pillanatok hatása

alatt cselekszik. Erre szolgáljon hasonlatú a következő kis példa: magas hegy tetejéről kis erecske szalad lefelé a völgybe, a nagyfolyóhoz, melyben mint kis patak egyesül. Az erecske egy ökörnyomból fakadt. A fáradt utas a szomjas ember mohón neki esik a viznek s nem törődik azzal, hogy az éltető nedvességet egy lángész, vagy egy ökör fakasztotta fel. Ép ily kevéssé törődik a szegény ember azzal, vajjon a pénzt, a közvetlen segitséget, melyet neki az alkalom nyujt, ellenséges, vagy vérbeli forrásból meritheti. Annál csodálatosabb mégis, hogy a bölcs Isten az emberi mozgások e végtelen sokféleségében az emberi egyedek legfőbb egységeit is t.i. a nemzeteket oly bámulatos harmóniában ki tudja fejleszteni. Szinte magyarázhatatlan, hogy egy államba összeverődött millió és millió ember, apolitika minden fondrlata, a hatalom minden erőszakoskodása dacára következetesen megtartja a származásuk által reásütött nemzetiségi jelleget.

E tünetnek kétségtelenül van olyan ható erő adhatja a magyarázatát, mely a mozgások megszámlálhatatlan sokféleségében mint egy szilárd pont vonzást gyakorol az emberi cselekedetekre s ezeket maga felé forditja a nélkül, hogy a cselekvő egyedek közvetlenül éreznek hatását. Ép ily kevéssé érezzük a föld forgásának sebességét, jóllehet örült iramban magunk is együtt rohanunk vele az ürben.

Ennek a rejtett erőnek principiumnak előnyeit hatásait, mozgásait, tualjdonságait határozottan megállapitani ép ugy csak szigoru bölcseleti vizsgálódásokkal lehet, mint a napnak, holdnak s egyéb csillagoknak körforgásait csillagászati megfigyelésekkel és müszerekkel bár, sugaraik jótékony melegét egyáránt érzik a jók és gonoszak s a kultura bizonyos fokán mint istenképek a nép részéről a legfőbb tiszteletben s vallás imádatban részesültek. Az a kérdés tehát, mi legyen az a fogalom, mely az emberi mozgásokat, cselekvéseket, munkakuta legmagasabb egységekbe, a nemzetbe tudja tömöriteni, mely egység a legmagasabb rendü munkának az uralkodásnak adja meg alapját. Hol nincs nemzet, nincs uralkodó. Hol nincs uralkodó, nincs nemzet.

E kérdésre vonatkozólag találunk Böhmnél egy helyet, midőn igy szól: " Az angol, francia, német stb. tudomány hátterében az áll az angol, francia, német stb. filozófia s ezzel együtt tekintve mutatják azon sajátságos vonást, mely azokat egymástól

./.

jellemzőleg megkülönböztetti, Ez önállóság a tudományos elvek kezelésében a módszerekben rejlik. / U.o/

Ő tehát szintén érzete, hogy az emberek ezen tagozódása megett lappanak egy titkos erő, melyet a jeles filozóf " módszer-szenek" nevez, s azzal eljutott a társadalmi lét végső tagozódásonak szentelt csarnokáig, de a szentélybe nem léphetett be, mert a módszer magában véve csak tudományos vagy nem tudományos munkálkodásunknak bizonyos vonása, tulajdonsága, accidentiája, de nem erő önmagában véve, nem a dolgok, cselekvések magva, lényege. Közelebb vicz minket a titkok belsejéhez Mózes, midőn azt mondja, hogy minden állatnak lelke az ő vére, vagyis a hajtóerő, a lényeg a vér, ennek mintegy kigőzölgései az indulatok, képzetek, érzetek s ezek cselekvésre birják indi tani az izmokat s az hozza létre a különféle módszereket is. Midőn tehát azt látjuk, hogy máskáni fogja fel egy és ugyanazt dolgot a francia, az angol, a magyar; a szenvedő a mulatozó s igy különféle módszerek szerint különféle elméletek, karakterek, tipusok, népek, vallások, nyelvek, művészetek keletkeznek: Azt kell mondanunk, hogy mindezt a vér különféle összetétele, állapota, szine idézi elő. A vér az mely állati uton átöröklődik, átömlik egyik egyedből az ujba, mely hevit, melegit, éltet s igy közvetit mintegy a tiszta lélek s a tiszta anyag között, mert keringésével, szabályos mozgásával hivatva is van arra, hogy az emberi cselekvések, a munkák szabályozója legyen. Az emberi mozgások tapolorának szentélyében tehát az avatatlanok elelőtt sűrű lepellel xxxx, kárpittal eltakatt szentség van: s ez a vér Ő a fajiság köntösébe öltözködve pihen ott az oltáron, a jó Istennek szentelt oltáron, a szivekben. S igy még a filozófia megett is ott működik, mint a szinházi vugó, mint egy titkokosan ható erő, ki nemcsak a tudományoknak megadja " a sajátságos vonást," hanem az ember minden moccanatának is, melyekből felhalmozódik egy-egy nép " sajátságos vonása" a : fajiság. Ő adja meg Isten végzetéből kifolyólag az önállóságot a tudománynak és az egész életnek.

Ezen elmélkedésből pedig a következő gyakorlati értékü megállapitás vonható : 1, hogy minden egyénnek, családnak és nemzetnek lefőbb gondját kell képeznie a vér tisztántartása, mindenféle fertőzettől való megovása s a vér nemesbitése. Minél tisztább nemesebb valamely vér, annál képesebb az uralkodásra 2, Minden vérfertőző köteléket bármi fájdalom árán is azonnal meg kell józanul szüntetni. 3, Ehhez a titokzatos erőhöz kell

ezonez nezz jellemzően [illegible]
annyiszor volt feldúlva, sint értetlen bérány az idegen is-
tenekkel való találkozásban. A nézés hiányából vezérfonál az élet
kérdéseinek megoldásában a puszta tényszerű bölcselet minden e-
gyoldalúságától.

A magyarság politikai és társadalmi hanyatlásának is az a
legbiztosabb oka, hogy ez a nép több évszázad óta teljesen meg-
feledkezett cselekedeteiben a történő kötelékek szemmel tartésé-
ről.

II. Fejezet

Az emberi gazdaság fajai.

Az emberi munkaerők, cselekvések foglalkozások változatossá-
gában és sokféleségében a történettől segítségével bizonyos egy-
séges szempontokat fedezhetünk fel. Ha ez egy önkéntelen kiindulás
egyedeit elvizsgáljuk, akkor úgy találjuk, hogy minden foglal-
kozás, minden cselekvés hiányától nélkül ezen két tényezők érde-
kében egy időpontban más-más irányú és hatású végre, akár
az ipari, akár a földmíves, akár a kereskedelmi, vagy szellemi
foglalkozásokat tekintsük a célból. A munka célja tehát nem a
munka maga, nem a foglalkozás, nem a cselekvés maga, nem a
harc, nem a védelem.

Nem a hivatásunk a cél, hanem a lét és annak a lét tökély
különböző fokain jelentkezik előttünk ez munkánknak is ujabb
ingert ad s a mint az emberek kapacitása, műveltsége, kora sze-
rint a létnek más- más megnyilvánulása tűnik fel a lét gyakran,
ezért minden embernél különféle célok szolgálatában látjuk rokon
tenni a munka erőt. És ha felküzdöttünk magunkat céljaink leg-
magasabbra, ismét a létnek ujabb, szebb, fenségesebb tünemények
munkánnak elé, melyek elérésért ujabb áldozatokra készek va-
gyunk és így a törekvés, zakatolás végtelen, melynek végső
szálait csak végtelen erő, fenség, szépség, jóság, igazság,
szóval a végtelen lét tartjatja kezében.

Lehetnek-e célok egész sorozatok a tudat előtt s lehet-
nek csak sejtjeink és oly mennyiségben, hogy csak ösztönszerű
lény, minőségben hajtjuk végre e tényleg cél által irgalmas
tevékenységeinket, melyeknek rendeltetésével talán magunk sem

./.

egyenes tisztelete, és történetét a természetben jelentkező dinamikus változásai tükrében értelmezhetjük, fel kell tételeznünk, hogy még az ilyen merész sem pusztulhatott el hiába.

A lét maga nem jelentkezhetik az ember előtt az 5 egyetemlegességeiben, mert az ember felfogó készülékeivel csak a lét realitásult képes egyáltalán felfogni, visszamenőleg és első lépés tekintetében a létnek teljesen nyugodt képes dti kintenni, ezt a megkülönböztetést egy jelenben érintkezőt egy azzal a fogalommal dolgozhat, mely cselekvéseire a cselekvéseit ne döntő befolyást nyerjen gyakorolni.

A lét tartós a pillanat és végtelenség határát ezt különböző aspektusokban jelentkezik az ember előtt, mint emberi lét a köz kant aspektusba tagozódik azt a fokozatos nagyobbodás sorrend jében 1. első az egyéniség az "én" fogalma és érzete, mely min den egyén mozdulatainál a kiinduló és befejező gondolat elvonyi hogy ha az ember számításaiban ezt valahogy figyelmen kívül hagyja, akkor az "én" könnyen bajba kerülhet, esetleg idő előt el is pusztul.

2. az egyén más hasonló létezőkkel a "pár" az emberpár, mely két egyénnek elszakíthatatlan kapcsolatából keletkezik, ha ezek közül egyet kell, áthuhatóz rendesen vagy hosszabb időre összekötetésbe kerülnek. Ilyen párokat nővetni feltételeznek a Teremtés, ha nem a természetben a nemi pár jelenti is a közösséget élethen mint másodlagos vagy utólagos jelentkezik e párok puntaja. E viszonylyok alig általánosak és nem változnak, hogy például az egyén magában csak létezik annál de ha előtalmul e nemi szigetelés van kerül mint fabinszin, ekkor kúzé, dalgozik alig szántalom vegyülnek de viszony alkotnak, hogy elpusztuljon.

Természetesen találjuk a párt az emberpárt kell összegyűjteni létezőségnek felfogni az emberiséget, ami az egyén ön magában való szemlélete és önszemléletében képtelen.

Azért más a hivatásos is az a összegyűjtő jelentő végrehajtó az két emberi emberi kiindulási a maga az istami lét tárt az ember az értelmében járó alig midőn az Írja felülle az alapvallást:

"Te hirt a Teremtőtől és ennek Ő kell kinn küldeni"

Különleges az "a" pár a egy emberpárt kell a legközvetlenebb létezőségnek jelentenünk az emberiségnek, mert az egyén önmagában való szemlélete képtelen.

./.

Azért már a harcztéren is a legegyszerubb feladat végrehatására két szabad [illegible] tekintjük minden társadalmi alakulatnak sőt az [illegible] legkisebb egységének, részének, mert csak ebből származhatik minden magasabb rendü egység. Igy áll elő a párból a család és mindenféle jogi és erkölcsi személysig, de minezen alakulatoknak feltétlen s nélülözhetetlen kelléke, hogy egyének fizikai, testi, vagy szellemi párosodásba, sziszonyba kerüljenek.

3. A párok szerinti kapcsolodásából áll elő a család, mint harmadik foku létegység.

4. H a a családok bizonyos szabályok szerint kapcsolódnak és egymásszál tudomást szereznek, elő áll a nemzettség, mint negyedik rangu létegység.

5. A nemzettségek szerveződéséből kialakul az tödik foku l létegység: a törzs ez a tiszteletre méltó társadalmi rend, mel a magyarságnak hazát s kincset s mindent szerzett.

6. Végül a törzsek szerződéseiből állott elő a legmagasabb rangu létegység: a nemzet.

Aki tehát saját nemzete ellen gondol vagy tett valamit, az ját nemzetiségét, családját s végelemzésben saját énjének létét aknázza alá. Viszont az egyénnek a nemzetnek kivül való léte: bölcseleti absurdum.

Mai nevelésünkben és közfelfogásban a család, de főként a nemzettség és törzs egységeinek méltatása teljesen figyelmen kivül marad s iskoláinak és közéletünk az egyén érdekeiről egy szerre a hazafias, a nemzeti érzésekre ugranak át, midőn az iskolától és közélettől egaránt jó folyásokat és derék hazafiak követelnek, pedig nagyon helytelenül, mert miként az egyén önmagában véve nem is társadalmi egységek elsorvasztásával produkálnik nem lehet, az ilyen hazafias csak félszeg jelige marad. Az ilyen hazafiaság hasonlit egy olyan épülethez, melynek fundamentume nincs, pillérei korhadt faoszlopok, tetőzete pedig a Zsolnai féle diszes majolika gyárbó l került elő. Ez az épület ingatag s az első vihar megroppantja a fapilléreket s a cifra oromfal a földre zuhan s ott apró cserepekre törik, mint azt a magyarság legujabb kori története szomoruan igazolta. A hatásnak, a nemzetnek szilárd kőoszlopo on kell nyugodnia s ezek a törzsek és nemzettségek egységei, azonkivül az alapzatnak az eleven földig kell bedolgozva lennie rendesen, e pedig az egyén és család egységeinek szilárd anygba összerótt

nassajából áll, erre aztán lehet vizhatlan és viharmentes állami tetőzetet huzni s az igy épitett nemzet viharokat és földrengéseket is elvisel s az ezredévek legfeljebb nemes
vonják be hizelkedve a finom márványát, de lényegében nem árthatnak neki.

A bölcseletet van hivatva kitranirozni azokat a nyomokat, amelyeken az épitési folyamatnak végig kell vonulnia és ebben a munkában nélkülözhetetlen müszer az épitő kezében a létkörfejtő mert azon munkák helyes megosztását, melyeket az emberen a polgároknak, helyesebben a páreknak egész életükön át végre kell hajtaniok, csakis a létkörfejtő segitségével eszközölhetjük.

Mindezen egységeket ugy kell felfognunk, mint önálló lényegeket, mert ezek mindegyikének saját jellegzetes természetrajza, életkora s viszonylata van s igy mindegyiknek megszerkeszthető létkörfejtője annál is inkább, mert gyujtópontjuk, illetve alkatrészeik ugyanazon fogalmakból alakulnak ki, mint az egyén létkörfejtőjénél, vagyis ~~az egyénnek~~ minden létegység alkatrészei: a teremtés, szerzés, védekezés, szellemi és anyagi területeken. Minthogy pedig e fogalmakat csak az egyén képes produkálni, nem pedig az egyénekből alakuló egységek, melyek önmagukban véve önállóak ugyan, de csak erkölcsi személyek fogalmaennélfogva az egységekre vonatkozó eszmék, gondolatok, elhatározások a cselekvések, mozgások az egyénből fakadnak s ez egységekbe tartozó egyénekre vonatkozó cselekvédekért csakis az egyén vagy egyének csoportja viselheti a felelőséget. Ebben az értelemben mondhatja magáról az ki az államhatalmat kezében tartja: az állam én vagyok" s ez öntudat hasonló fokán mondhatja magáról minden illetékes s különféle viszonylatokban: a nemzetség a törzs én vagyok" Ezért áhitozik minden szerencsétlen kor " nagy férfiak" után, kik alkotásaikkal, eszméikkel uj szervezések lehetőségeit tudják megteremteni.

Következik továbbá az is, hogy mindezen egységek tulajdonképen az egyén mozgásaiból állanak elő, vagyis a hatféle az egység tizennyolc féle mozgásaiból keletkezik. És minél közelebb vannak a létegységek az emberhez, az egyéniséghez, annál világosabban látszanak az egyén előtt annak határvonalai és annal hevesebben küzd érettök az ember: és minél inkább távolodnak az embertől az egységek, annál homályosabbak azok s annál nehezebben mozdul meg érdekökben az egyén, teljesen semmiképen sem emancipálhatja magát hatásai alól az egyén. ./.

Igy pl. véradó t kell lerínia minden lakójának a földnek, az államterületének s ezt még kényszer utján is behajtják a vonkodástól. Az emberiség érdekei ellenben már határozatlanabbak, de felfedezők, nagy szellemek alkotásai egyetemessekké válnak s hányan vannak, kiket ily nagy gondolatok a martiriságig tudnak izgatni, mint ezt pl. csak a repülés problémájának történeténinél is láthatjuk.

Minthogy továbbá az összes egységek ívei az egyéniség gyujtópontjaival megegyeznek, tehát egyazon tengelyen kell helyet foglalniok és mert a terentő erőt az egyéniség szolgáltatja, míg a védelmi és szerzéseiről a csoport azért minden egységnél közös a hosszanti tengely és a terentés focusa. Mivel pedig az egységek csak dimenziókban térnek el egymástól ezért a védelem és szerzés focusainak arányosan távolodniok kell a Terentés gyujtópontjától s a harénttengelynek is arányosan kell növekednie. Végül, mivel mindezen egységek és egyénekből indulnak ki és oda térnek vissza: ebből következik, hogy minden egység létkörfejtőjének legalább egy pontban érintkeznie kell az egyén létkörfejtőjével. Az eddigieket a következőképp foglalhatjuk ábrába:

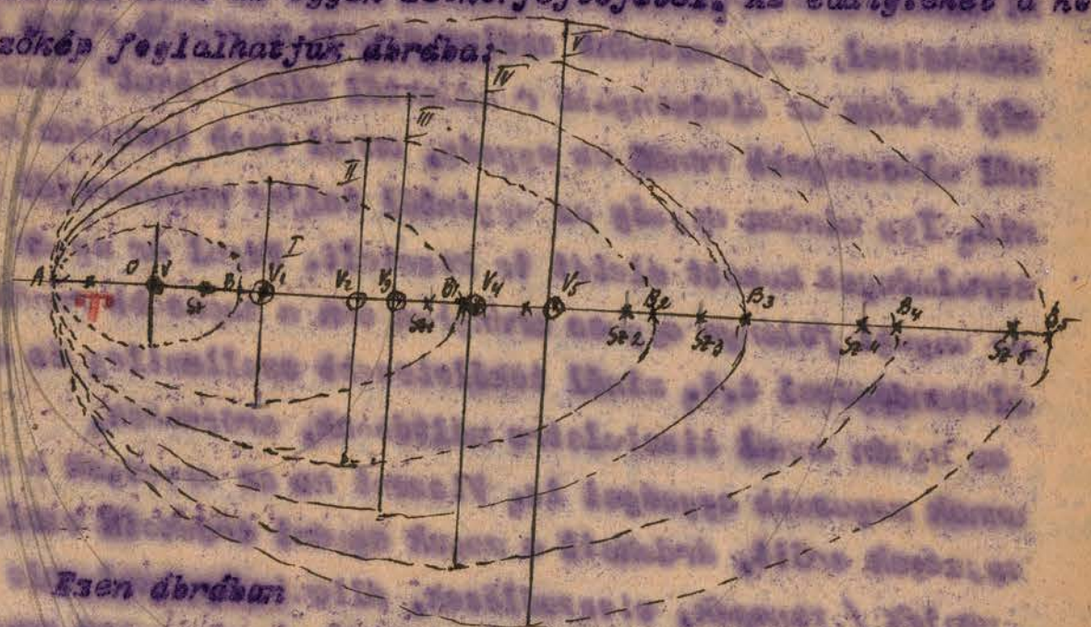

Ezen ábrában

O - az egyén létkörfejtője

I - a pár

II - a család

III - nemzetiség

IV - a törzs

V - az állam

Mindegyiknek más helyen van a védelem és szerzés pontja, nagyobbodók a harénttengelyek, de közös a T focus és a közös érintkezési pont.

./.

Az emberi egységek létkörfejtőjének ilyetén való elhelyezkedéséből és szükségszerű viszonyából még a következő igazságokat olvashatjuk: 1, minden egyén felelős minden magasabb rendű egység létkörfejtőjéért és a legmagasabb egységek / állami nemzet/ csak a közbeeső összes egységek létkörfejtőinek teljes épségben tartása mellett biztosíthatják a maguk erőit.

2, A legfőbb egység erőinek hanyatlásával a közbeeső egységek is feloldódnak elerőtlenednek.

3, Ezen egységek erőit csakis az egyén mozgásainak, cselekvéseinek elvetése által történő elrendezésével lehetséges felhasználni és megszilárdítani, mely az illető közbeeső egységek, érdekeit is kiegyenlíti. 4, Az egyén cselekvéseinek akaratát és tudatbeli intenzivitása nem állhat minden egységre nézve azonképes sárt görbevonalat, hanem az a nyílt körbe vonalban fog hasonlítani, ami más minden egyén minimumra terjed ki minden magasabb rendű egységekre nézve, akarat és tudat szerint fejlesztőleg, mert a legtöbb ember azokkal a magasabb egységekkel nem sokat törődik. Ebből az is következik, hogy bizonyos tekintetben az egyéni érdekkör ellentétes viszonyban van a magasabb rendű egységek érdekeivel, vagy másként szólva minden magasabb rendű létegység érdeke az alacsonyabb rendűektől "áldozatokat" követel, s minél alacsonyabb rendű az egység, annál több irányban kell áldozni. Így minden egység az egyéntől teljes kifejtőerejét a bizonyos körülmények között életét is követeli. Végül az egyén szellemi és anyagi jólétét egyenes arányban van a magasabb rendű egységek életerejével t.i, minél tökéletesebb szellemileg és anyagilag az egyén annál tiszteletre méltóbbak, erősebbek, annak magasabb egységei is. Viszont ha az egységek a magasabb egységek erőit, érdekeit a maguk egyéni érdekeik szolgálatába vonják / panaszok, visszaélések, állami juttatásokkal való üzérkedések/ akkor az állam és vele minden egység gyors hanyatlásnak indul.

Minél műveltebb, tökéletesebb az egyén, annál inkább képes a magasabb rendű egységek érdekében hatásos munkát kifejteni, annál szűkebb hatáskörét nemzetrendszerében szolgálni, minél műveletlenebb, tökéletlenebb, alacsonyabb gondolkozásúak: annál kevesebb s kisebb egységre szorítkozik a gondolat és érzelethorizont.

Így látjuk férfiakat és nőket, kik saját vallási érdekkörükön tul a nemcsak szó szerinti értelemben, hanem a magyar életben

./.

zetiség érdekkörében tevékeny részt vesznek, miknél a család vagyoni és nemzedéki rendje egész a hitbizományokig van kialakítva. A nagy államférfiak pedig az egész nemzet életének egy-egy szakaszát képesek megvalósítani, irányítani eszméikkel: adva a legalacsonyabb rendű szervezet tömegei sem érdeklődik, ki volt apja, anyja s ügyeit a közös érzelmi kielégítésnél tovább nem terjesztik. Ebből világosan következik, hogy a művelődés, tökély s emberi nagyság a hatalomnak és nemzeti erőnek fokmérője s egyúttal az absolut művelődés meghatározásának is kiindulási pontja az, mint képes az egyén a magasabb egységekre válni.

E, Minél kisebb rendű a létegység, annál kevesebb érintkezési pontja van a magasabb rendű egység létkörfejtőjével így pl. az egyén és állam között közvetlen a kapcsolat az adózás és katonáskodás kötelezettségében elintézésével, de már az egyén és pár, család érdekeinek annál több pontban érintkezniök.

6, Minthogy pedig minden magasabb rendű egység létkörfejtője magában foglalja az összes alacsonyabb rendű egységek teljes körfejtőit, ezért ebben kell lenniök minden alacsonyabb rendű egység egész mozgási körének, vagyis egész életének. Ezért nyújt az állam minden polgárának teljes vagyon és személy biztonságot s ezért kellene pl. a kivándorlásnak is úgy szervezve lennie, hogy a kivándorlottak az anya állam érdekkörében mintegy megmaradnának / Gyarmatosítás és egyéb politikai kapcsolatok fentartása által/ nem pedig egyszerűen elvesszenek, mint ahogy elvesznek a magyar kivándorlók a magyar államra nézve. Ez az egy körülmény szemléltető bizonyítéka a magyar állampolitikusok rettenetes korlátoltságának s tehetetlenségének.

6, Hasonlóképp fentfoglaltatnak az állam létkörfejtőjében az összes többi egységek mozgásai is, tehát a párok, családok nemzetiségek, törzsek is melyeknek létápolás és kialakítása annál fokozottabb állami érdek, minél nagyobb s több erőt képviselnek az egyénnél, sajnos azonban ezeket a múlt és mostani korok teljesen elhanyagolták, sőt egyenesen s határozottan elnyomták. Ezáltal természetesen az állam önmagát fosztja meg az erők hatalmának óriási, létfentartó emelőjétől, tehetségét és akaratát a nemzeti lét az ellentétes érdekű, államhatalmat aláaknázó szakszervezetek kátyúiban bolyongásra jut, elsenyv

vészedik és teljesen elpusztul ezen titkos fenderlatain. A nemzeti lét ereje, hatalma, bája, fejlődési képessége kiszürélag és csakis a felsorolt létegységek természetes, tökéletes a fenti elvek szerint berendezett erőnyes kifejlesztése által érheti el legmagasabb fokát e csakis ezen az uton lehetséges hanyatlása végtelen, mint ezt a parabola nyilt görbe vonala szemléltati.

Az egész nagyság, hatalom s állami lét kérdése tehát ezen egy ponton áll el, hová helyezem az állam egészét kitevő egységek mint munkaerők szerzési focusát, mert minél távolabb tolom el az egyén T, erejétől az állam háztartás szerzési focusát, annál minél magasabb adót tüzök ki elébe, annál minél könyebben az egyén és az összes fajtabeli létegységek szerzési lehetőségei: annál nagyobbra nőik, ezt a végtelenbe tolódhatik az állami lét kerjejtője is. Viszont minél közelebb esik a szerzés focusa a termelés focusához, annál minél szükebbek lejosabbak a szerzés lehetőségei: annál közelebb van az állami lét elipszisének nővalása a körtől forditvaig annak élére.

És vajjon nem igazoljátok-e ezen állitásaimat ti is ott, az államháztartás anyagi nagyarkával kiző, midőn képtelen a folytonos árdrágulással szemben egy állandosuló rendeletet hozni midőn tisztviselőinek csak ehhez mért nyujthat, természetszerü kinosait képtelen kihasználni a tőlegen tőkét asinuálnak helyét érési határokat, midőn képtelen a forgalom élteté tételét szabályozni, vajjon nem most az [illegible] nyugoti-e szegény hazánkat az állami élet rémei?

Tegyétek le a szükkeblüségeket és szükmarkuságot az u. n. "a takarékosságot" nyilszéttek meg államférfiak a fajta e egyénei és létegységei előtt a szerzés lehetőségeit szabadon s. s tegyétek lehetetlenné az idegen vérbeli egységek szerzési é vételi manipulatait: egy állomotokban a jólét gyors léptekkel fogja a létkörfejtő szárnyait kiterjeszteni s a végtelenség felé vinni.

Csak az egyetlen lehetséges megoldás fogja megadni a hölt tő honfiui hátalgbecsének kérdésére a választ midőn igy fe hánzhodik:

"Vagy e dőbbre hajdan fajzatom
Hanyatlásában, hogy tirnudhsz közeledjen
Vagy mint valamnak barna, holtra fáradt
S a kérből, melyben jár, nem bir kitörni?

Valóban nincs más mód megszabadulni abból a szomoru állapotból, hogy a magyar idegen érdekeltességek malomtaposó barma, szolgája legyen.

Ezen fejezet befejezéséebn rá kell mutatnunk még arra is, hogy a nagy mindenségben minden bizonyos meghatározott viszonlatokban lévén: az állam létkörfejtője sem lebeg az ürben eldobottan, hanem az emberiség utján mint legmagasabb rendü emberi létegység körfejtőjében kapcsolódik az erőkhöz, melyeket nyomon kisérni már csak revalatió az isteni kinyilatkoztatás utján vagyunk képesek. Itt t.i. nincs más választásunk, mint elfogadnunk vagy tagadnunk azt. Mivel azonban a tagadás nem magyaráz s nem old meg semmit: azért megnyugtató megoldásokat e kérdésben csak a kinyilatkoztatásból merithetünk.

Továbbá minden létkörfejtő geometriai helye mindazon körök középpontjainak, melyek egy szilárd ponton áthaladva egy állandó kört belülről érintenek. Ebből következik, hogy minden körfejtőnek van ilyen állandó köre, melyet vezérkörnek nevez a geometria s ha e körnek olyan hatása van a belsejében vonható körök középpontjaira, hogy azok összekötése ellipszist alkot, akkor az emberi egységek körfejtőihez is kell egy-egy ilyen vezérkörnek tartoznia, mely az emberek munkáinak vonalát ellipszissé, körfejtővé determinálja mivel mint láttuk a geometria feltüntetett ábrái s az ember gondolkodásának, érzületének, munkájának menete között nemcsupán hasonlósági, hanem valami bensőbb okszerüségi rokonság fedezhető fel és állapitható meg. Innét van, hogy irók, szónokok, költők, tudósok, hétköznapi társalkodók az emberi dolgokkal kapcsolatban folyton bizonyos köröket emlegetnek, anélkül, hogy azokat közelebbről megvilágitanák. A bölcselet feladata meghatározni s megkülönböztetni az u.n. érdek s másféle köröket, azoktól a vonalaktól, melyek határozatlanok s melyek körfejtők parulolák. Sajátságos, hogy az emberek sohasem beszélnek emberi cselekvésekkel vonatkozásban sem három sem sokszögekről, csak körökről, illetve görbékről és egyenesekről. Ime mint eddig is kimutattuk e két vonal mintákhoz sorakoztak s ezekből állt elő az ellipszis is, melyhez végül járul most a kör és pedig a vezérkör, melyet akként szerkesztünk, hogy hosszanti tengellyel, mint sugárral vannak kört az ellipszis egyik gyujtó pontjából.

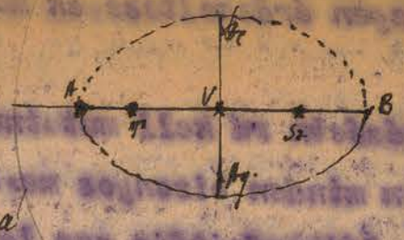

Ezen ábrában az egyén létkörfejtéjéhez az A B tengellyel, mint sugárral az Sz gyujtópontból, mint középpontból vont kör "a" a kérdéses vezérkör hasonlóan az egyén és a pár egyesitet létkörfejtéihez is megszerkeszthetjük a vezérkört s igy az alábbi ábrát kapjuk.

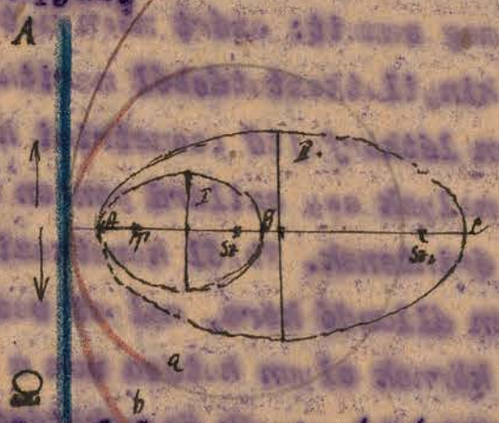

Ezen ábrában "a" az egyén / I / létkörfejtéjének "b" pedig az emberpár ellipszisének vezérköre, melyek egymást a nagytengely meghosszabbitásában R. pontban érintkezik.

Ha ilyen módon az összes egységek létkörfejtéihez a vezérköröket megszerkesztjük, minél magasabb rendü egység vezérkörét határozzuk meg, annál inkább nagyobbodik a kör s egy-egy részlete annál inkább hasonlit az egyeshez. Ha pedig az emberiségnek mint legmagasabb rendü emberi léteggségnek vezérkörét keressük, mivel az emberiség szerzési focusát nem fixirozhatjuk, hiszen az emberiségnek keletkezésének történeti adatai naturrezetlenek végenyészetének határai is az emberi tudás előtt sürü lepellel vannak borítva azért az emberiség létfejtője nem lesz zárt görbe vonal, hanem nyilt görbe vonal, vagyis parabola vagy amely szerzési focusa végtelenbe vész el amelynek vezérkörét sem lehet megállapitani, mert annak ábrája a teljesen egyenes vonal lesz, az abszolut egyenes vonal, melyet ábráinkon A és Ω-val jelölhetjük. Ez a végtelen tény maga az istenség, mely önmagáról igy nyilatkozott " én vagyok a kezdet és a vég, minden dolognak A-ja és Ω-ja.

Ez az én Istenem! S van-e Isten Ő kivüle, kiex ezt merte volna magáról mondani " Én vagyok, aki vagyok" "Én vagyok a kezdet és a vég" és " Én vagyok az élet" Melyik isten mert hivéinek örök életet és feltámadást igérni? Talán Zeus, vagy Juppiter, vagy Budha, vagy Konfuccse, vagy Allah. Az egyik nirvánnait, megsemmisülést igér, a másik fügefákat és hivegkat.

De mindegyik csak azt igérte, mit az emberek szájába adtak Csak egy van csak egy lehet, ki az csak életet igéri és adhatja s csak egy lehet aki meg is adhatja mert csak is egy lehet a végtelen. Hosanna Néked Istenem.

A legutóbbi ábra egyuttal élénken illusztrálja a kulombséget a kétféle végtelen fogalom között, mert az A-52 vezérvonal / directix/ az igazi, absulut, önmagában élő végtelenség, mit helyesen csakis az Istenség fogalmával jelölhetjük, ennek még az ábrában sem találhatjuk meg sem kezde tét sem végét. A másik egyenes, melyen a létegységek helyezkednek el az A B vonal szintén végtelen sugár, de csak a B C. irányában, mert különben az egyik pontjában az R.ben a direcrtixtól kezdődik, tehát az Ő kegyé ből, jóvoltából, szeretetéből, atyai, indulataiból fakad, ennélfogva léte s végtelensége természetesen azon vezérvonal elhatározásaitól függ. Azért ezt a végtelenséget csakis relativ még elenségnek nevezhetjük el.

Hátra volna még meghatározni a vezérkörök fogalmait.

12. Fejezet.

A lét körfejtő alkalmazása.

1. Tétel

A létkörfejtő s a hangulat.

Az embert születésének első percétől kezdve utolsó lehelletéig állandóan körülmények hatása alatt él s ezek miatt egyszer jobban, m ásszor voszabbul érni magát. Ez a maga-érzés, vagy önérzés annyira általános s annyira közfigyelem tárgya, hogy az emberek találkozásuk alkalmával soha el nem mulasztják egymástól megkérdezni: " szervusz" hogy vagy," s ezt a kérdést nem restellik ezerszer és ezerszer megismételni anélkül, hogy komoly szándékuk volna esetleg segiteni, ha a kérdezett talán valami bajáról panaszkodnék. Sőt úgy látszik az emberek csak azért fürkészik oly kivánosi szemekkel társaik " hogy létét"

hogy idejük legyen jó korán hátat forditani annak a barátnak, ismerősnek, ki valami bajba keveredett, még mielött segitségük re, támogatásukat igénybe vehetné, mert az ember csak egyenlő rangnakkal, sorszámokkal, hangulatnakkal tud békességben meg lenni, csak egyenlő körülmények között érzi jól magát, mint a példaszó is tartja: kapás kapással, ur urral barátkozik."

Minthogy tehát a hangulat a lelki állapot, a közérzet igen fontos szerepet játszik az ember életében: alkalmas tárgy nak látszik lenni arra, hogy annak bahatósabb vizsgálatába bocsátkozzunk megfigyelvén a lét körfejtőhöz való viszonyát.

E kérdésnél első pillanatra szemünkbe ötlik, hogy az ember kedélyét különös hullámzásba tudják hozni pl. a szerelem, az igazság, a fájdalom, a csapások, a nyereség, a veszteség s más hasonló történészek és pedig oly szigoru következetességgel hogy, a kedélyváltozásokban nem lehet nehéz feladat jelentkező törvényszerüséget megállapitanunk.

A kedélynek e hullámzása az általános megfigyelés szerint az öröm, a mámor, a kéj az élvezet, a gyönyör, a boldogság, másrél pedig a szomoruság, a józan számitás, a kin, a fájdalom, a nélkülözés, a boldogtalanság képzetei között folyik le az által, hogy az ember a kellems, a boldogitó fogalmakat elérni minden erővel igyekszik, mig a kellemetlenektől minden áron menekülni törekszik. Minden ember, kivétel nélkül megy, fut, rohan / tehát mozog/ a boldogság után, a különbségeket köztük csak a boldogság felfogása idézi, aszerint, mint egyik ebbe, másik abba a fogalomba helyezi, képzeli a boldogságát. Ebből következik az is, hogy a boldogitó érzéseknek igen sokféle változata van a nemek, korok, helyek és műveltség szerint, s e, változatosságban bizonyos gradátió, fokozatosság is jelentkezik, melynek csupán a legfőbb boldogság honol. Minthogy pedig a vágyak kielégitésében, elérésében rejlik bizonyos foku boldogság anélkül hogy azt itt e földi körülmények között állandóan birtokolhatnák: a boldogságot ugy határozhatjuk meg röviden, hogy az a lét zavartalan élvezetében áll. Minthogy továbbá a létet előbbi fejtegetésünk alapján a létkörfejtőben szemlélhet tük, melynek alkotó elemeit az öt fogalom alkotja, azért a boldogságot ugy határozhatjuk meg tüzetesen, hogy a boldogság a létkörfejtő tökéletes megvalósitásában, vagyis az ötös fogalomnak arányos kifejlődésében s elhelyezkedésében áll. Ez pedi

azt jelenti, hogy ha az ember mozgásait a létkörfejtőben megál-
lapitott rendszer szerint igazgatja mozgásait, akkor tevékenys-
égének, munkájának feltétlenül és mindig meg lett a megérdele-
melt eredménye, igazolt vágyai teljesülnek léte zavartalan let
és igy a boldogság érzetének ekvetlenül fel kell lépnie.

Ha ellenben az ismertetett ducok bármelyike elmarad kifej-
lődésében, vagy pedig a fejlődést nem tartják helyes viszonyba
ag egymsulyozó fogalmak / szellem, anyag/: akkor a mozgás nem
halad az összetevő erők dlt 1 megjelölt ekkliptikán, a munka
nem nyeri el a megérdelmelt jutalmat, az igaoltvágy a kielég-
tést s igy kiván zárva a megelégedés a boldogság érzete, vagy
ha talán bizonyos esetekben jelentkeznék is, akkor is csak kép
zelt, hamisitott, hazug, mint pl. a bölcseletileg absurd fogal
makmal történni szokott, minők a világszabadság, kommunizmus,
liberalizmus szabadság, egyenlőség, testvériség.

Igy keletkeznek az ilyenfajta közismert és mly értelmü elle-
tétek: " szegény gazdagok"

Más szóval a pénz a vagyon önmagában nem képes boldogitani
ha mellett tulajdonságának nélülöznie kell a családi élet ős-
szinte melegségét, a mosolygó gyermek arcokat, vagy a szellemi
élet tisztultabb élvezetét, v iszont az anyag kellő bősége ép
oly nélkülözhetetlen alkatrésze a megelégedésnek, boldogság
nak, mint a hit világa, mert a legnagyobb tudás és a nyomorban
csak a lét terheit érezheti s a mindennapi küzdelem nyomoruság
gát mi már önmagában véve és kizárja a nyugalmat, a derüt s az
zal a boldogságot.

Azért az kell mondanunk, mig az ember mozgásaiból a lét to
jásdad körvonalai vonatkoznak elő, az embert öröm, boldogság
fogja el, mi a létben való tobzódásig emelkedhetik, ellenben, ha
a körfejtő vonalai bármikép romlanak, formátlanodnak: a vér
finom érzékenysége rögtön észre veszi ezt s mindjárt előáll a
szomoruság, a bánat, a bu, a fájdelem, a kétségbeesés kellemet-
len érzése s a hangulat az öngyilkosságig fokozódhatik, midőn
t.i. a létkörfejtő teljes megsemmisülés állott elő. Ezért a
létkörfejtő alakja is a hangulatok között szoros, okbeli össze
függés van. Ha pedig az igaz, ugy a legfőbb boldogságot a gon-
dolatok termelésében szerzésében és védelmében kell helyez:
nünk az eddigiek nyomán, mert az biztositja a lét legtökélete-

alakját s azért ezek létrehozásában valami különös titkos bele
még létezik, mely messze felette áll az érzéki kéjérzetnek.
Ezen dől el a kultura kérdése is. Ki tud több, nagyobb erede-
ti gondolatot termelni az lesz a vezető ember, az vezérállam,
ki a maga eszméinek, érdekeinek szolgálatába tudja állítani a
többit. Az a titkos érőn, az a jól ható érzés, melyet t.i. a
gondolatok nemzését, létrendelését, szaporitását kiséri s a mel
végletekben mindam bűnnek is erőnyek alapja és rugója az em
bert ellenállhatatlanul a "Szerzésre" ez jelentkezik a fog-
lalkozásokban, ez a világ teremtés, a boldogság rugója. Ez ma
gyarázza meg azt a csodálatos jelenséget, hogy mig egyrészről
az élet egészére, szépségeire, bűnbocsánatára csuthem mindig ott
találjuk a megelégedést, örömet, gondtalanságot, egyénisséget,
testi és szellemi életet, addig a nagy vegyletek valamelyikét kö-
vetően nagyon gyakran a terpedést, a degeneráltiót, a lelki nyom
ort, elégedetlenséget, nem egyszer az öngyilkosságot, mert itt
megszünik a termőre, a gondolatok friss regenerálódása, uj le-
vélhajtása, ezzel a szellemi élet lemegjje.

A két alkotó, vagy ellentétes fogalomnak, az örömnek és
szellemnek a harcos adok szerint sorozatos megjelenései van
tehát az ember, az ember egész életére kiterjedő s lényét ól
függ a megelégedése s a boldogság s az igazságos világrend az
ember földi és túlvilági nyugalma alapossége. Ezért a kellemes
hangulatok fokozásának titka szintenion abban rejlik, hogy
az ember az ismertetett vázlatok szerint fokozza az illető du-
cok tevékenységét s ne keresse másati boldogságát, ne kap erőj
más fogalmakra emelkedését, mert másban vagy sem lelheti fel
megelégedését, örömét, tartós megnyugvását.

Ha a boldogságot a létkörfejtő tökéletes alakjának elis-
merése szemléletre óhozzuk fel benünk: akkor a szomorúság és
öltözetben a hangulatok lehangoló elemét nem egyebek tulaj-
kép azon tudattól, hogy létkörfejtőnk mozgásaival valami
hibát állottak elő. Ebben az értelemben a lemondással szem-
ben kapcsolatban van a vonzódás, a vágy, az ohaj epedés a
lét tisztább mezőnyei, a létkörfejtő tökéletesebb formái u-
tán. A legtöbb emberről emlitettünk a kedélyállapot e hullám
zai, ám hogy a létkörfejtő elméletében biztos megoldásukat és
meghatározásukat megtaláljuk egy kis megfigyelés lehetünk fo-

./.

lyamatában bárkit is meggyőzhet felőle. Minden páros alkotó fogalom tehát épen úgy, mint a szellem az anyaggal, egymással szemben bizonyos iránya mozgási és mozgási erővel van felruházva, mert mikor valamely cselekvés az egyik végletik alapitott, onnét ezennel a másik véglet irányában törekszik. Igy a páros fogalmakat összekapcsolé haranttengelyek irányában is állandó mozgó figyelhető meg, és észlelhető meg és észlelhető, nemcsak a vizszintes lényegek irányában. Ezen törvényszerüség kifolyólag mondhatjuk azt, hogy a nyugtalanságból az ember nyugalmi állapotba végyik, de mihelyt ide egyszer eljutott ismét olyan delgokon tori fejét, melyek kedélyvilágát felforgatandják. Azért a kicsiny nagy szeretne lenni s a nagyság szeret a kicsinyekhez, alacsonyakhoz leereszkedni. Minden páros alkotónál tehát az ellentett véglet a cél, vagyis a szeretetenek a gyülölet a hidegnek a meleg, a bünnek az erény, s az életnek a halál.

Minthogytehát a haránttengelyek irányában van egy bizonyos mozgási folyamat és a vizszintes tengelyek irányában is észlelheté ugyanaz a folyamat, az eszméknek kettős áramlása összetorlódásokat idéz elő, melyeknek a folyománya a hangulat változás. Ezen változás közben néha erőt vesz az emberen a kedvetleség s nem ritkán lepi meg az embert csüggedés, valami lelki szárazság, mely a legszebb eszmék kivitelét könnyen veszélyeztetheti.

A munka az erőltetett munka, máskor a pihenés, vagy szórakozás ormossága a betegségnek.. Ha a törekvő ember hajt e lehengeltságra, akkor a munka meg-megszakad, mint a villamos áram s ez mindig az eredmény revására megy. Csak a folytonos tevékenységnek van sikere, mely a lelki nagyság magaslataira vezet. Ám csak élvezéshez is kell bizonyos távolság, a ~~[illegible]~~ közelben semmit sem mulatnak vagy csak torzalakokat, merta messzeségben bontakoznak ki igéró varázslatukkal a szines vonalak. Azért igyekszik minél magasabbra emelkedni az uralkodó s személye a a tömeg lealacsonyitó tekinteteix elöl, mely a távolból varázserővel hat és bálványozásra készteti a tudatlan tömeget. Igy vagyunk nemcsak a tájak szépségeivel, hanem az elmék nagyságaival is, melyek csak bizonyos idő mulva jutnak a kellő méltánylásra s csak kevesen hatnak a kortársak körében is.

12. Fejezet. 2. Tétel.

A látkörfejtő alkalmazása a vagyoni helyzetre.

A szerencsétlenség mindig megvetést szül, a bukás egyuttal becstelenség, mondja egy helyen Jókai, más helyen pedig igy nyilatkozik: " Az hogy vagyonát elveszté, bánatra nem érdemes bohóság. Huszonötéves korában, eleven ésszel, tele szivvel, minden ember gazdag." Ime két ilyen ellentétes felfogás mutatkozik egyyés ugyanazon dologról a kiváló iró és bölcselő gondolkodásában mennyire eltérő lehet akkor annyi és és annyi ember meggyőződése erről az első rangu kérdésről, melynek elérés vérzik számtalan ember a hétköznapok zajos munkájában. Pedig k kétségtelen, hogy kellr lennie egy olyan eszmecsoportositásnak ebben az ügyben, mely gerincét, lelkét alkotja az összes e nem beli vélemény eltérésének, olyan fogalom körnek, mely mint id ál tulajdonképen minden embernek lelke mélyében szendereg csen des öntudatlandágban.

Érdemes lett tehát kutatnunk azt a viszonyt, mely a látkö fejtő s a vagyoni helyzet között van annál inkább, mert ebben általános elvek jegecesedtek ki és igy pénzügyi kérdésekben se sem lehet attól eltekinteni.

A pénzt, a vagyont, a földi, anyagi javakat a közfelfogás az élet, az exisztencia alapjának szokta tekinteni és méltán mert közönségesen szólva e nélkül az ember nem tud mozogni. Ebből látszik, hogy ha z emberek annyira rogaszkodnak a pénzh hez s annyira kapaszkodnak a fortuma istenasszony szoknyájába ez csak azt jelenti, hogy " mozogni" azaz "élni" akarnak s igy az élet ösztönszerü kényszer törvényének hódolnak akkor midőn a pénz után sóvárognak. H a volna más valami, ami jobba előmozditaná ezt a mozgást, mint a pénz, akkor bizonnyára az nal eéfordulnának a pénztől és ama ujabb eszköz után kapnának nagy licitálások között. Minthogy pedig az emberek bizonyos e lenszolgáltatások fejében egymástól nyerik, szerik, a pénzt, azért a szorgalom minden igyekezetével a cslárdságok minden rajfinériájával közelitenek ők egymáshoz s az az eszközökben nem mondhatók valami nagyon válogatósoknak. Az irok müvei hem zsegnek a legcsodálatosabb történetektől, melyek az emberek zen " forgolódásait" ecsetelik, hol realisztikus, hol romanti kus, hol naturalisztikus, hol etchikus stilusban. Egyik regé hőséről igy ir Jókai: Ez az ember / Krénfy/ ezer meg ezer jó

./.

lakéját a hatának érdégi szénitésval juttató kalásbetra, kor
siria." Igaza nemzedékeket élt ki." Ezt a gondolatot a mi fogal
mazásunk szerint ugy fejezhetjük ki, hogy egy ember létkörfejt
jének mozgásával szántalan más létkörfejtőt semisitett meg.
Világosan láthatjuk ebből, hogy a vagyoni érdekek a legfontosab
sabb élszeny jelenségei közé tartoznak, melyben a létkörfejtők
egymáshoz kapcsolódnak. Mert az ember tekintet nélkül a javak
mennyiségére, azokat folyadat és kitartóan a maguk szerzése fo
vadnak szándékába kivánják venni, ebből kitünik, hogy ezzel
szállal az egyes létkörfejtők szoros kapcsolatba lépnek egymás
sal és nem tekinthetők az űrben önkényesen keringő bolygókhoz,
hanem azon szálak segitségével bizonyos gazdasági rendszerbe
tömörülnek. Viszont ahol a gazdasági szálak lazulnak: ott bete
gés állapotok jelentkeznek azonnal s az erő hanyatlik. Itt azt
törvényt is kifejezhetjük, hogy az anyagi romlás a szellemiek-
ben való hanyatlást is feltétlenül és szükségszerüen maga után
vonja, míg a szellemi virágzás a szilárd anyagi bőségnek biz-
tos és szükségszerü folyománya. Ha tehátba szellemiekben való
előhaladásokat akarod elérni, ugy ennek egyetlen s nélkülöz-
hetetlen feltétele egy bőséges anyagi rend kialakitása. Ezt a
gondolatot fejezi ki Kárányi Frigyes báró ny. pénzügyminiszte
mindőn igy ir: " Ha a mezőgazdaságot, ipart, kereskedelmet
akarjuk felvirágoztatni, nem csak azért tesszük, hogy a fel-
sőbb osztályok tagjai gazdagabbak legyenek, hanem azért is,
mert akkor a munkás is jobban élhet s könyebben dolgozhatja fel
magát mózes polgári családok körébe, s mert vagyonos népréteg
nélkül nem lehet kulturális haladás. S épen azért, mert az
emberek minden igyekezetüktől a magasabb régiókba "való
emelkedés ösztönszerü vágyva, azért ez teljesen elfoglalja gond
latvilágunkat annyira,, hogy sokszor, sokan a küzdelemben érvén
nyesitendő magasabb szempontokról is megfeledkeznek s elhanya-
golják lelki javaik gondozását. Pompásan illusztrálja Jókai
azt a tényenyt, hogy mennyire elfoglalja a gazdasági törekvés
az emberek gondolat és érzületvilágát ?, Minél inkább közele-
dünk az emberi mozgások alacsonyabb viszonylatai felé, a terem
tés / nemzés/ és szerzés focusai annál közelebb jutnak egy-
máshoz, míg legalsóbb nivón, a nyomortanyákon, azokat összeesnek

összeszaváredmak a focusok pontjai annyira, hogy a nevelés fő-
feladata eltörlése előtt szolgálja /prosztatét/ a szerelés halá-
ereje pedig oly gyenge, hogy nem képes kielégíteni a terjedés
focuszt s így [illegible] e fenntartás lehetőségét is am-
zárva. Minél távolabb irunk a nyomon fejtő lényegüktől a te-
rületen dészerzés ducsi, annál inkább távolodnak egymástól annak
inkább karakterizálódnak a létkerfejtő körvonalai, annyival
tartalmasabb lett területe, miután lehetnek politikai határól
jek a körfonalakat ő így szaporodik vonzó ereje míg végül egész
seregeket képes egy-egy fejlődött körfejtő magához kapcsol-
ni / Herczeg/ mintegy a földből elővarázsolni. Ezeknél már a v
pédnlem hőferrása is teljes hatalmában bontakozik ki. Túg
terk van itt az emberi képességek nemes küzdelmének, melyben
generációknak kell elvárezniök, hogy egy a kitűzött célhoz
eljussen.

A csodálatos! bár a magyarság a legnemesebb lelkesedéssel
tpárkodott a kultúra magaslataira jutni, a gazdasági fejlődés
nek fegyzsit, mint pedig a kultúrának nélkülözhetetlen ke
vetelményei- teljesen elhanyagolta. Ez valóban érthetetlen
jelenség a magyar jegyenjében.

3 ime most, midőn egy ellenséges gazdaság küzdelem ke-
resztttüzébe jutott, teljesen tehetetlenül és védtelenül áll
ugy, hogy teljes bukása feltartózhatlan s menekülését
ha csak valami véletlen által nem elkerülhetni.

A sors, a természet, a történelem minden lépésünkben ujtjuk
ki a küzdelem ugyetlen és nem tud sikereket jutalmazni. Régen
az eladósodott embert rabszolgává adták el, vagy az adósok bö
tönbe zárták s mindenképp nagyarázták. S ma már ma nem is vi-
szik rabszolgaságra az adóst, mint régi időkben, elmegy é
magától s nézeteinkben semmi különbség a régi s a mostani
adós, de még a hitelező között sincs. Ez irányú könyörtelenség
egyformán minden korban, csak más-más nevet adtak neki, a jó
bor, hiszékeny kedvéért. Ime ez egyik egy jegye az ember c
vé ek anyagi törvényszerüségének.

Maga a természet sujtja tehát a legsulyosabb csapásokk
azt az embert, ki létkerfejtőjének ezen második daudról meg
feledkezett és kényszeritni akarja mintegy arra, hogy

cselekvésének rendjét a szerzés focusának követelményeihez igazítsa, mind az ki élete folyásában, munkájában nem követi a szerzés ethikai tevékenységének hétköznapjaiban a nyomorral elmberül, utcaságban kegyelem kenyeret eszik s egész munkaerejével ettalanul tágan léthörfejtőket gazdagított, melyet egy okosabb ugy használt ki, mint ahogy a a beteg munkaerejét szolgálni kiszolgálni és értékesíteni.

S ezen elv érvényes nem csak az egyén, hanem minden magasabb egységeink léthörfejtőjében is.

Az a család, melynek tagjai nem tervelik meg a családi, szerbeli összetartozandóság miben jegyeit s azt nem szeretik körül olyannak tulajdonságokkal: a tagok születésükor a " naviládba való belépése" u tán azonnal feloszlik s mint egy üres fészek elhagyott a fák, melyből a szeretett madárfiattyakat kergetődző madárszülők szétfjét rebbentik.

Ha a családok nem rendszerkednek el törzsekben, ezek szellemi és anyagi javait nem raktározzák fel, nagyobbnak, létre sem jönnek a törzsek s igy a nemzet izomzata elsorvasodik, csontrendszere elmeszesedik.

S ha a nemzet politikája nem tudja a polgárok munkaerejét a szerzés jegyében a maga kincstárába terelni és azt azt arányadékká átváltoztatni s a felett mindörökké uralkodni és ha nem tudja azokat a törvényeket szentesíteni fenntartani s biztositani, melyben a munkások fizikai s a hivatalnokok szellemi munkájukkal magukat megélhetésük biztositására egy kis vagyonkát nem szerezhetnek, hanem abban a "nagyobb vagyon eltelésáig esik" folyvást lehetségesek.

Legyen ré élkészülve, hogy honosszon által fog vándorja, földjét sivatagi erdőkből nemzetek elosztják magúk között, akkor menyétmegsemmisitik, erőtkedőjét számuk s kitörülik a nemzetek nyilvántartási lajstromából.

Élet minden viszonylatában bonyolult a vagyoni helyzet s a szerzés focusának tágságától függ. A vagyoni helyzet pedig a felé ható erőknek létfeltétele. Sajnos ebben a pontban is a magyarság nagyon tekintélyében ma már lenézendőnek, ami szomorú bizonyítéka annak, hogy hazánk a szerzés ősi ösztönének nemes tiszteletét a főrétet már hozzávetőleg fogalmak, meggyőződések elvek, jelszavak, sőt talán elhomályositotta.

Az ember nem képesmegérte ni mint lehetett egy ország annyi
természeti kincseit fürdőit, bányáit, erdeit, területeit, ipa-
ri termeléseinek jogát idegen kezekre átjátszani. De a létkörfej
tőt nem lehet kijátszani sem megvesztegetni, sem szépitjetni
annak megrontása már önmagában hordja a rettenetes büntetések
halmazát.. A szerzés eszerint valódi értékek birtoklására
irányul melyet mindig az erkölcsi szellemi erő igazol s igy
megment azon csalódásoktól, melyet a közönségesen tisztelt
" pénzszerzés" szokott előidézni. Csak ezen fogalom helyes meg
határozása képes megmutatni a valódi értékeket s igy a csalók
a tévtanuk mint például a kommunizmus, nem fogják a szerzés
komoly öntudatos fárfiaitól az frikbecsü értékeket kicsalni
kezükből, hogy helyette " bankjegyek " üres pairosok millióit
nyomjak a markukba. Igy használják ki az emberi természet
szerzési ösztönét, mely azonban a pénzben megszokásból értéke-
ket lát, holott a pénz nem érték csak érték méró eszköz.

Igy keletkezik az a tünemény, hogy akkor a szerzés még ann
nyira sincs szabályozva, hogy a dolgozó ember megélhetését biz
tositsa: ott felléo a kivándorlás betegsége. Nem igaza az, hog
a kincsszomj viszi magayrjainkat a tengerentulja , nem a kinc
viszi, hanem nyomon üzi, bizonyitja ezt az a tény, hogy a ki-
vándorlás egyenes arányban van a nyomorúság növekedésével,
még a gazdagnak esze ágában sincs a kivándorlás, pedig akincsv
vágy nem a szegényt, hanem agazdagot emészti. Ha tehát va-
laki a kivándorlást csökkenteni akarja, ugy annak olyan kö-
rülményeket kell teremtenie, hogy a munkás szerezhessen valami
mit. Mert hiszen ha csak annyit tud szerezni amennyit megeszi
és megiszik s amennyivel ruházkodhatik, ez még nem szerzés em
beri s létkörfejtői értelemben, hanem csak az a szerzés, mit
birhat mire tekinthet s ami egy kis ingatlant valódi érték
Bármi csekély legyen az eltéphetetlen lánczazal fogja őt e
földhöz jhazájához nemzetéhez füzni. A szerzés legkisebb
pénzegysége tehát: a rög és nem akorona. Ha pedig meg akarja
teljesen szüntetni a kivándorlást ugy a szerzést tegye az
államának 2 ik gyujtópontjának. s az ügy be van fejezve.
S mily különös! a földosztogatások nem vezettek a kivánt ered-
ményre jól lehet megérzeték a kormány embere, hogy föld kell
a népnek s a föld éhsége akarák csillapitani a legjobb szán-
dékkal, csak a helyes módot nem találták meg, mert nem kell
./.

A becsületes magyarnak az a feladata, mit nem megszerzett meg. A lét körfejtő szerint való szerzésre berendezett társadalomban hatástalanul fognak lepattanni asztrejkek és minden

nyomor szegollta kisérletek nyilni. És miként változtatható át egy-egy község megye boldog gyarapodó élete, a nyomor a halál országává mesterileg van leirva jó kainnál. S a történelem kivétel nélkül igazolja a létkörfejtő azon elméletét, hogy a sors csak azokat a nemzeteket és akkor ajándékozta meg anagyság jelzőjével, amelyek és amikor a szerzés focusa körül igazsággal forgoldtak az valódi értékeket hurcoltak hazájukba.

HA tehát a létkörfejtő berendezését és növ thazményeit szem előtt tartjuk ez masa után vonja az állandó jelétet, ha ellenben a létkörfejtőre való tekintet nélkul járunk el napi munkáinkban, akkor a sullyedés lejtőjének vagyunk, mely ut a biztos nyomorba vezet. Itt azután nem játszik szerepet, hogy tudatlanság vagy könnyelmüség az ok, mely létkörfejtőnk kivánalmait nem teljesitette. S igy nem csak az egyén, hanem minden egyedének sorsra döntő befolyást gyakorol a létkörfejtő tiszteletben tartása s követése.

Mi célja lehet a világnak? Annak az Atyának, ki nyujtja az itélkezést a gondviselés fölé? Minden ember mindenféle képen indokolja létének. Egyik ezek hatalmi eszköz, másiknak az élvezetek utja, vagy tudásbeli vagy akarat dicső, mégsegtelenül mindenkire élem sullyal nehezedő kényszerülés. A létkörfejtő megoldásában a világon a gondviselés, a szerzés tárgya célja pedig terméknek vagyis a hamis fölfogásból kiküszöbölt uj lények létkörülményeinek biztositása. S ezen megnyilvánulásában nem csak az egyén, hanem összes egyedeinek lét megnyilvánulásában. Ebből a szempontból fogva fel a vagyont a gondviselési folyamat nem néhány kivaltságos oltalmazottja, hanem minden egyes ember szükségletének kötelezettje, ezért az államnak is legfőbb rendjét kell képezni, hogy ilyen körülményeket teremteni tudjon a történelmi állandóságban s minden erejével körülbástyázni, hogy a vagyonosodás a nemzet csodája, nemzeti kormány s kenely valásdy. Sajnos, hogy a magyarság még mindig nem ébredt annak az igazság ismeretére s a szerzés focusának ami g

./.

gondolat társadalmi világunkban sürü ködök, fellegek fedik. Innét származik a nép könnyü befolyásolhatása s a kommunista való süllyedése.

Ezen elméletünk ellentmondani látszik az isteni bölcsesség rendeléseinek, mely határozottan kimondja, hogy ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, hol a rozsda és moly megemészt és hol a tolvajok kiássák és ellopják; hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket az égben, hol sem a rozsda és moly meg nem emészti és holló a tolvajok ki nem ássák s el nem lopják.

Más helyütt pedig egyenesen megparancsolja nekünk " Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát és ezek mind hozzáadatnak nektek t.i. Evés, ivás, ruházkodás szóval a vagyoni kérdései melyről azt mondja az Ur, hogy mindezeket a pogányok keresik.

Máshol ismét azt tanácsolja az isteni Mester mindazoknak, kik tökéletesek akarnak lenni, hogy osszák szét vagyonunkat a szegényeknek s menjenek és k övessék őt. És ismét boldogoknak nevezi a lelki szegényeket, mert ők birni fogják a mennyországot. Végül a gazdaságot olyan akadálynak tünteti fel maga a hit principiuma, Krisztus, Urunk , mely rendkivül megnehezíti az üdvözülést s a menybe való jutást, vagyis az örök lét elnyerését. Ugyan igy értelmezték e helyeket az apostolok is , és a szent életü keresztények tényleg gmeg s elvetették maguktol a vagyont s teljes szegénységben töltették életüket. Emélfogva egy látszik - hibás a létkörfejtő azon megállapitása, mely az emberi cselekedetek kutforrásává és céljává a " Szerzést " tüzi ki és a létkörfejtő második ducává, gyujtópontjává teszi.

Ez az ellentét azonban csak látszólagos s ezt a látszatot az ember lényének alapvagiasodó és átszellemülő kettös , ellentétes irányzata idézi elő. Ha tehát az ember a vagyont önmagáért a vagyonért gyüjti s azt élete céljának tekinti s vagyonát élvezetek hajhászására, bünös indulatokkielégitésére használja: ugy a vagyon kétségtelenül legtökéletesebb létünk megvalósulásától foszt meg minket,.

A keresztény felfogás szerint azonban a vagyont nem szabad ugy felfognunk, mint életünk célját, mint munkáink végcélját

és a vagyonnal énünket teljesen egységesiteni, mert az a felfog gás magasabb rendü létünket megsemmisiti és megdicsőülésünket akadályozza, ha énünket lelkünket abban elmerülni engedjük ebből következik tehát az, hogy a létkörfejtő alakja, vagyis él tünk folyásának menete közömségesen szólva sorsunk függ a focusoknak a középponttól való távolságától vagyis a gyujtó fogalmaknak a védelemre vonatkoztatott viszonyától, ebből megtudjuk, e erkölcsi erőinkkel a focus fogalmak önállóságát védeni, tehát a létkörfejtő excentricitásától. Tudunk- e ugy eljárni, ugy parancsolni önmagunknak, hogy a teremtés és szerzés fogalmai szigorúan elkülönzött cselekvéseket hivjanak létre vagy sem. Mert ha e fogalmak hatásaikban összeesnek, nem különitetnek el, ugy cselekvéseink eredménye nem ad ki körfejtő alakot, hanem e körtszabályos kört / circulus viciózust/, mely azonban erkölcsi szempontokból hibás lesz, mert benne a gyujtó fogalmak összezavarodnak midőn nincsenek egymással oksági összefüggésben, hanem lényegbeli kavarodásban. Ennek a cirkulusnak áldozata a nő, igy okoskodik : " Hogy megélhessek, fel kell áldoznom nőiségemet, viszont nem kell nekem gyermek, mert az luxus cikk, nem lehet a gyermeket eltartani" Vagyis a nemzés focusa a szerzés szelepét akarja betölteni viszont hogy szerzeménye el gendő legyen neki, megakadályozza a nemzést és igy mesemmiciti a fő focus életét. Igy vezet a cirkulus egyrészt a prostituciéhoz és a gyermek rendszereihez, másrészt pedig a családi birtokok elosztáseihez, kisebbitéseihez, holott egészséges gondolkozásjellett a vagyonnak mindig szaporodnia kellene. De mert a fenti cirkulus hibás okoskodá s természetesen semmiszin alatt sem vezethet jó eredményre.

Viszont ha a gyujtó fogalmak annyira eltávolodnak a védelem központjától, hogy a létkörfejtő csucsával esnek össze vagyis ha e két fogalom feszültsége oly nagy, hogy nem kapcsolhatók össze az egyensulyozó fogalmakkal, akkor a létkörfejtő képe egyszerü képet alkot, mely az élet teljes sivárságával egyenlő értelmü eredmény. Ez az eset áll elő akkor, ha a gyujtó fogalmak önálló ténykedéseket provokálnak midőn t.i. a a gyujtó fogalmak mellékzömjei vele járói a kéj érzet cselekvéseinek végcéljat képezi midőn valaki e cselekvések eszközei az élvezetet s a pénzt tekinti az élet céljának ,midőn tehát

valaki megtagadja cselekvéseink magasabb és alacsonyabb rendű érdekeinek való viszonyát. Ide vezet a bujdosás és kapzsiak élet-felfogása a földiben a hedonistáké.

A vagyon tehát csak eszköz, mely nélkül földi cselekvéseink megbénulnának nem fejthető ki a tökély felé, csupán arra való, hogy az ember általa uralkodási hivatását betölthesse mégpedig az ur a teremtéskor az ember kötelességévé tett mondván:" Uralkodjatok a földön" és így amelyik ember nem tud uralkodni, nem felel meg a teremtő intentiójának. A cél tehát nem a vagyon, hanem a szerzés maga a szerzés pedig mozgás, cselekvés, küzdelem, munka, a vevejtés munka az őskőbotságban az imádságos dolgozás pedig az újszövetségben az ember kötelességévé tétetett ez pedig csak akkor méltó az emberhez, mint értelmes lényhez, ha megfelelő tárgya ellenértéke ez pedig nem más, mint a vagyon.

Mindenkinek tudja, hogy abból, mit egész életén át szerzett, magának, egy fillér árát sem viheti magával a másvilágra, sőt az anyjának nem szabad az imént arcára lehetnie, hogy tulajdonosa egyúttal rabja legyen annak, hanem az anyag, a test, a javak és az érzelmek mellett és dacára és ellenére lelki szellemi életet kell élnie az embernek, mint ezt a létkörfejtés magyarázatosan kifejtési azzal, hogy a szerzés tárgyául nemcsak anyagot, hanem egyúttal szellemi, sőt lelki javakat is tűz ki, melyeknek csak bizonyos anyagi szerzemények árán futhatunk. Így emelkedik az ember az anyagból a szellemhez, a szellemből pedig a lélekhez melynek végső stádiuma az átalakulás, vagy megdicsőülés. Midőn tehát az istent üdvözítő kijelentette, hogy nem jött felbontani az ő szeretetének törvényeit, hanem tökéletesíteni azokat az őszövetségben kötelességekké tett uralkodási hivatást sem szüntette meg, hanem megerősítette, midőn azt mondja, "Küzdjetek első sorban arra hogy legyen itt a földön mindenkinek jusson." s midőn azt tanítja, ha a tökéletes akarsz lenni oszd szét a vagyonodat a szegényeknek és jöjj hozzám nyomban." Ezzel egyúttal a tökéletesség időcsőjének jelentőségét is kijelentette, mert ha nincs az embernek vagyona nem is hagyhat jóval azt.

Végül nem szüntette meg Jézus az államhatalmat, vagyis magyarul a legfőbb szervezetet, sőt midőn Pilátusnak kijelen-

lenti, hogy nem volna hatalmad, ha ennét felülről nem adatott volna neked s midőn megparancsolja a forizenseknak, hogy adják meg a császárnak, mi a császáré: nyiltan megparancsolta, hogy vagyoni világrendet is tiszteletben tartsuk, azért is dolgozzu és vérezzünk, mert, mert ama hatalmas isteni minek, a fajokna és nemzeteknek létfeltétele.

Nincs tehát ellentét a szt. Irás parancsai s a létkörfejtő tételei között, sőt az tökéletesen simul úgy az ésszerűség, mi a hit követelményeihez, annyival is inkább mert a szerzeménye nyeket, melyeket az ember munkájával kiérdemel nem önmagának szerzi a saját testi, élvezetinek és szenvedélyeinek kielégitésére a mi úgy a szt. Irásba, mint a lét körfejtőbe tkozó felfogás- hanem 2, azon tények létfeltételeinek bőbitésére s biztositására, kiket a teremtésben létrehozott.

12 fejezet. 3. tétel.

Az anyag átszellemülése.

A létkörfejtő szemlélete igen fontos igazság kifejezéséhez t.i. az anyag átszellemülésének tantételéhez vezet. A haránttengely két végpontján foglal helyet t.i. az egymásnak ellentett két egy fogalom két lény az anyag és szedem. S mert ezen tengely irányában folytonos magas vagy illve mert a két lény a haránttengely irányában folyton mozog, ezen mozgásnak pontos meghatározása és eredményeképen előáll az a nevezetes folyamat, mely egyrészt az a anyag átszellemüléshez, másrészt pedig a szellem elanyagiasodás hoz vezet. Ta pasztalhatja ezt az átváltozást, fogalmaiban való átalakulást minden gondolkodó ember nemcsak saját magán, hanem az ember minden magasabb egységének pályafutásán.

Ezen eszme illusztrálásá a felhozom elsősorban a régi klassikus népek ez iránya mithológiai vonatkozásait, vallásos meggyőződésüket, mely legfeltünőbben az apothesis szokásában azaz a kiváló emberek istenitésében jegeczesedett ki. Már a le régibb korokból származó regék szólnak arról, hogy egyes kivál emberek, hősök halaluk után istenekké, vagy valami tökéleteseb állapotba jutottak ilyen szamtalan megható történeteknek bájos

leirásait megtalálhatjuk Ovidius metamorfohosátaiban. Nem az a lényeges dolog itt, hogy vajjon az elmondott történetek " történelem feltételeinek megfelelnek-e, hanem az, hogy az embereket gyönyörködtette, boldogitotta az ilyen lehetőség el képzelése sőt mi több életük berendezésében, tehátvéseikben szabályozó, normativ elveknek alkották kutforrását. Sőt utóbb annyra mentek e tekintetben az Ó kor legintelligensebb s leghatalmasabb népei, hogy egyes uralkodók már életökben isteni tiszteletben részesültek már Nagy Sándor. Julius Caesar s az emberek istenitése, a konseratió rendes alkotmányos uton, senatus határozata folytán rendeltetett el. A művészet pedig ezt az átváltozást ugy örökitette meg, hogy az istenitett egyének képmása vagy valami madár, sas, páva, vagy egy szárnyas ló, vagy szárnyas gommis viszi az égbe, amagasba / titus, Julia, Antónius, Pius és Faustina stb.

Ezzel szemben isteneiket emberi tulajdonságokkal, érrelmekkel anyaggal ruházták fel, mint a régiség tan anttropomorfizmusának nevez. Ez a két felfogás, meggyőződés világosan jelöli az utat, melyben tételünk már a legrégibb embereknél is közhiedelem tárgyát alkotta csakhogy nem egészen tisztult formában. Az ókor embere az tekintetben u.i. nagyon szükkeblü volt, amennyiben e megdicsőülésben istenné átváltozásban, szóval átszellemülésben csak igen keveseket, az erő, a hatalom, a szépség, a művészi tehetség, a lángész s a lángérzelem birtokosait részesitette csupán. Nem tagadta egyébiránt az ókor a közönségesebb halandók halhatatlanná tevését sem, sőt képzeletök számokra a tulviságon egy elisimot és tartarost rendezett be s igy a lé: nyegekre vonatkozó hitők teljesen megegyezett a zsidó a keresztény s a legtöbb más vallás e nembeli tanitásával, ugy hogy az átszellemülésben való hitet tekintenünk. Minthogy pedig a tumány megállapitásai szerint is az ösztönök nem csalhatnak, igy kell, hogy tantál feltétlenül meg megfeleljen a valóságnak. És az a nevezetes e mithosokban, hogy nem csupán a test szellemi részére vonatkoztatták az aptheosis elméletét, hanem magára a testre is, mely azonban hitök szerint csak különféle tüzeken át jut el megtisztulásához.

Fakadnia kellett pedig ezen hitnek az ember azon ösztönsze vágyából, melynél fogva mig egyrészről kétségbeesve tiltakoz-

nak az alsóbb rendü, rangu társadalmi rétegekbe való süllyedés ellen másrészről pedig minden eszközzel igyekeznek, sőt az ilyen magasabb polcban való elhelyezkedést mindig el ismerik tekintet nélkül arra, hogy mind néden jutott az illető eda s durva erő a bün maga is úgy figyelmen nem tudja adni magának a kellemes kinézési erőérény szimulását.

És van-e a népnek, a hatalmasnak, a gazdagnak pihenése, nyugta? Van kivül mind mind még szebb, hatalmasabb, gazdagabb lenni? Minden s mindig tovább tör lihegve valami tökéletesebb, sőt kívánatosabb után! Ne lehet ezt másként megérteni csak úgy ha feltesszük, hogy az erőlködés nem más, mint a megálmodás, az átszellemülés, a tiszta szellem után való törekvés. Ebből kitünik együttal az, hogy az esemo nemcsak ellenlábuca az anyagnak s az anyag nemcsak ellenmunkáló lény a létkörfejtésben, hanem a szellemtől elválaszthatatlan mozgatóra. Tehát az anyag szaporodása, vagy fogyása jelzi az eszme, a szellem változásait s mivel az ember csak anyag, érzékelés útján jut ismeretekhez az anyagot kell a szellem mérőeszközéül felállitanunk, mivel a kettő oly szoros okszerü összefüggésben van egymással, mint a hiromeszlop a levegősulyával. Sem ehöl nincs az eszmével együtt az anyag ott nincs életképes eszme sem, s amig nehezen fogant az eszme ily könyen / elmulik/ ha nem köti le az anyag.

És hasonlószerü átváltozásokat tüntet fel nemcsak az emberviláca, ha nem az egész mindenség ugy, hogy e tény, az evidens igazság a modern természet tudosok egész működésének, kutatásainak, s felfedezéseinek kiinduló pontjo volt. Minthogy pedig a változások szüntelen folymata, vagyis e mozgások örökös zakatolása ugy a természeti, mint szellemi világban ugyszólván elemünket alkotja, mely nélkül nem élhetünk s megszünik élni. Azért e mozgások magyarázata a dolgok mindkét rendjében sokféle rendszert szült, milyen a szellemiekben a metafizikában: a lélek vándorlás / Buddha/ s a természettudományoknál a darwinizmusban összeosodott ki. " A lélekvándorlás/ metempszichozis, a fetisizmus/ hive tulajdonkép azon sejtelem ki fejlődni, hogy az összes szerves lények átmeneti összefüggésben és rokonságban állanak? e hiost veltek a hinduken kivül, egyébiránt, görögök, rómaiak, keltak, szlávok, kis ázsia lakóinak stb. lelkéja az emberiség egy nagy részében, megállapitói pedig a kelet bölcsészet. E utóbbit pedig bölcsészei, tudósai alapitották s hivei a mongol lakói. Azt mondhatnám, hogy a lélekvándorlás kelet

./.

darvinizmus, a darwinizmus pedig az anyag lélekvándorlása. Mindkét elmélet klasszikusan lemenzi létkörfejtőnket, amennyiben a lélekvándorlás tana a szellem, a darwinizmus pedig létkörfejtőnk ezen csucsára szállt, melyet az anyag jelöl meg. Amennyiben pedig mindkét fogalom egyuttes tagadása az esetben mindkét elmélet is ugyanaz. Ez esetben mindkét világszemléletnek ugyanaz a közös hibája, tévedése vanhogy t.i. mindenik kizárja az ellentett fogalmak létezését s így egyoldalusá lesz. A létkörfejtő elmélete szerint semmi sem létezik egyedül mint egy hanem a legegyszerübb létező a páros, az egymásnak megfelelő fogalom mely a mozgások szabályozója. Vagyis ha azt tapasztalom, hogy minden test ebből nem az következik, hogy a testen kívül nincs már semmi sem, hanem ezt hogy ha minden test: akkor kell lennie azon a test ellentéte, mondjuk lélek,. Ha azt látom, hogy minden mozgásban van, hogy minden változik, akkor ebből a létkörfejtőben csak az következik, hogy kell valaminek lenni, ami sohasem változik, vagyis ha a harénttengely egyik csucsára kerül az örökös változás, akkor az ellentett csucsra kell okvetlen kerülnie az " örökös változtalanság-nak" s a mozgás csak a két fogalom között játszódhatik le. És tényleg ha tekintjük a természet világát, az ott tapasztalható végtelen sok átmeneti, át alakulás közepette mindig ott találunk valamit, ami állandó, változatlan, a típusok, a fajok és osztályok, rendek közös jellemvonásait.

Hiába kutatjuk az átmeneti" típusokat, melyek állítólag mindig elvesztett- nem találjuk sehol sem is fogjuk soha, mert kell valaminek változhatatlannak lenni, amihez minden átmenet. Ilyenek pedig az ebbeni szemlélet szerint a típusok, és úgy vagy úgy mint evidens tény maga a változás is. Ha pedig a mozgás, a változás csak a két ellentétes fogalom közt zajlik le, akkor a tökéletlennek kell tökéletesebbé lennie, hanem a tökéletes is visszasülyedhet a tökéletlenségbe, mit elismer egyébként a Darwinizmus is, midőn tanítja, hogy egyszervek a nem használ következtében elkorcsosodnak s így lassan eltünnek.

Az átalakulások, a létért való küzdelem hatásos elnevezés húzónak mos, s így a küzdelem, a változás célja maga a lét" vagyis t.i. az örök lét. Ennek az elvnek általánosítása tételes állam szabályozások a természeti világnak számtalan jelensége, melyben az egyéni lét az állatoknál is feláldoztatik. Legyünk röviden a következő jelenségek a tekintetben a

[illegible] küzdelem győzedelmeskedik

tudjon, és azért valamelyiknek a küzdőtéren kell maradnia s így

életét, létét áldozatul hozni. Az egyéni elvesztése az egyéni lét célja nem lehet, mert hisz a kettő tehát itt a célnak lennie s ez a cél a " teremtés" a " nemzés" volt a létkörfejtő első gyujtéspontja.

Egy másik nevezetes tünemény, mélyen elvidens és kényszerü, mint a változások szakadatlan folyamata t.i. a változásokban jelentkező két felé irányzat: a tökéletesedés összetömörítése, emelkedés és-süllyedés a gradatió a degradatió folyamata, mi más szóval azt jelenti, hogy a változások, haladások, fejlődések, evolutiók, vagy nevezzük bárminek a létezők mozgásait nem egy pontból kiinduló sugár ábráját áreschényezik, hanem egy szabályos görbe vonalét, egy örnagyban zárt görbevonalét, melynek végpontjai az ellentétes vagy egyenesulyozó fogalmaknál érintkeznek egymással. Lehetne sugár a változás s haladás összönszerü egyenese ha egyedül lenne csak utjára ama a négy természetet aetherszerü üresség tölthetné ki, de mivel mindet összönének egyenese a más létezők által s a maga irányitó ösnat s gyujtópontjai által is kitöltött sürü rétegbe kerül a haladás, fejlődés egyenesének utjából kikell térnie s mivel a ható erők szabályosak, t.i. törvényszerüségeknek hódolnak minden létező pályájának egy szabályos görbe vonalat kell leirnia, melyet mi az ellipsis vonalában láttunk legszembetünőbben érzékeltetve.

Épen ezen indokok miatt amint nem lehet a lélekvándorlás tanát elfogadni ugy nem lehet a darwinizmusét sem t.i. az anyagnak, egy pontnak a létezők végtelen skáláján való átfejlődését. Hanem a létezőknek mint egyedeknek egyéni létök szük határai között való keletkezését, fejlődését fejlődését és elmulását. Ha igaz volna a Darwin féle elmélet, hogy az ember alsóbb rendü emlősökből fejlődött, ugy a fejlődési folyamatot most is kellene a természetnek produkálni tudnia, másodszor pedig az embernek is kellene visszafejlődnie tudnia alsóbb rendü emlősökké: amire pedig képtelenség. Nem lehet igaz semmi féle természettudományi tantétel, ha azt a bölcselet igazolni nem tudja, sőt még a fizika tényei sem igazak a bölcselet tanoléja nélkül.

Hogy további okfejtéseinkből minden félreértést kiküszöbüljünk, már itt distingválnunk kell az anyag, a szellem s a lélek fogalmai között, melyekkel ugy a naturalistáknak, materialistáknak, mint a theologoknak s idealistáknak folyton dolgozniok kell. Ez az a bizonyos subjectum, a nyag, tema, melyek okfejtéseikben

[illegible] és összhangban egyaránt. Mi e három fogalmat önálló szerepén [illegible] principiumnak tekintjük melyek anélkül, hogy egymásnak alá volnának rendelve, [illegible] és fo- benthatatlan viszonyban [illegible] az ősi vágya szerint a megfigyelő világnézet, illetve [illegible] ember által megfigyelhető [illegible] az [illegible] mag- [illegible] 2, az [illegible] végül világban, [illegible] és [illegible] fedezhető fel. Mind a három principiumot, fogalmat, [illegible] a közfelfogás alapjául ismeri, [illegible] a bölcselkedő [illegible] lélek egy [illegible] [illegible] állapotban, kik felet- [illegible] az abszolút [illegible] nem szabad [illegible] Ezek [illegible] [illegible] [illegible]

részecskében van annyi szellem is, amennyit az 5 anyagi értertalmú, hogy úgy vendéjük befogadni képes, így nincs kizárva, sőt valószínű, hogy minden anyagba zárt szellem mennyiség az ő erejéhez képest tud, gondolkozik annyit, amennyit az ő ereje képes s amennyire az természetének feladatának szüksége van + / Bölm/ ez az a jelenség nek kiterjesztése, mit Aquinói szent Tamás " vis aestimativa "-nak nevezett. Szellemek és anyaguk ezen kiterjedést és befogadási képességei szerint dugad minden anyagi tényezőne mozgásaiban az 5 rendeltetésének megfelelő létkörfejtésre s így minden ilyenben meg kell lennie annak a készségnek, mozgékonyságnak, melyet az ő anyagi sága és szellemisége kíván. Minden lét csakis részt való lehet valamely darabon a szétszórtabb, kevésbbé, mélyebb az anyag és szellem állapotának különböző mértékben, mert minden állapot van és hasonlít egymás anyagi szigetei minden az egész összes megfelelő vonatt a másik összes tényezőit, egyenértékű az is hasonlít egymástól, ami más szóval azt az anyag átszellemülésében és szellem elanyagiasodásban élőt jelenti ki. Ki egyértelmű az anyag és szellem reciprok citásának elvével, melyből fogva minden létezésnek fel és lemenő, apadó és dagadó, ninbegy lélekzésszerű mozgást végez.

Mintheogy példáy az a törvény egyetemes t.i. érvényű és legparányibb létezőtől fel a legmagasabb létezőig: azért azt mondhatjuk, hogy a fizikai és szellemi világban minden az anyag átszellemülésének és a szellem átanyagiasodásának folyamatában törekvésében van, e folyamat pillanatig sem szünetel s csak emberi viszonylagos az ő relativitása előtt látszik hosszabb rövidebb pontokat tartani ez az átalakuló folyamat hozza létre a természet változatosságát. Csak így érthető meg a szervetlen a növényvilági az állati, az emberi s a szellemvilág tényé za közöttük levő oly szoros kapcsolatok, hogy a pontos határvonalak tulajdonképpen meg sem húzhatók.

A valóságnak jellemzése első csak megfigyelésből a merész rápillantásból kombinációból és hol tetlen értelmezésből állott elő egy a világszemléletben, mint a darwinizmus elválasz, vagy ilyen formán a létszemlélet két végletét ahogyan szeretnék jelenségbe ütni.

Mintheogy feladatunk ezúttal az ember létének megfigyelésére szorítkozik, elhagyjuk a nagytermészet tágas mezőit s csupán emberi létünk határai közé térünk vissza.

Mint a fejezet elején láttuk, ha az ember az emberi rangra létre magasabb fokára, a csodavári trónra felkerült, mindt egy lépéssel átlépett az elmúlnak láthatók birodalmába. A többi ember pedig igyekszik a rangjára kívánt magasságba jutni, mert számára a magasságok és mélységek szédítő varázsa.

Hogy ez a vágy ma is [illegible]

feltünő jelenet is,, hogy az embereket hajtja a a közmeggyőződés is hogy a közvélemény isé magasabb fogalmak irányában. Meghódolnak annak, ki magasabb régiókba jutott még akkor is, ha nem a legtiszteségesebb eszközökkel jutott oda, viszont leszólják, lebecsülik, megvetik, lehetetlenné teszik, kinevetik, meggyalázzák kirekesztik maguk társaságából, ki alsóbb rétegekbe került, jóllehet a legártatlanabb s csak a külső körülmények nyomasztó hatása alatt jutott oda. Nem kérdi senki a koldustól hogy s miképp jutott e sorsra. Te koldus vagy, viselned kell tehát a nyomor összes terheit." De ha e ügyes fogással levetheted magadról rongyaid, szép ruhába öltözhetsz palotádba vendégeket szerezhetsz, más koldusoknak igy egyhangulag felhangzik feléd a tapsvihar." Ah borzog bravó! kezdetü gratuláció.

S amit a pogányság a természetes ész erejével megtalált, emberi ösztönével sejtett s mitológiájával bearanyozott t.i. az a arany átszellemülésének, illetve az ember megdicsőülésének tantételét, azt a kereszténység alapitója, az isteni Mester, tulvilági bizonyossággal megerősitette, akaratával megszentelte és minden embere nézve kiterjesztette azaz katholikussá tette. Mert mig a pogányság ezt a titkos emberi vágyat csak a földi hatalmasságok részére tartotta fenn, különleges élvezeti cikkül, addig a legjobb Atya ki már megsokalta talán gyermekeinek kinos vergődését, mindenkit, még a legnyomorultabb koldust is biztositott a megdicsőülés teljesléséről, midőn, midőn a legrövidebb utjait kijelölte, feltételeit megszebta és igy mindenki részére megnyitotta a gyors megdicsőülés pályáját, a menyországot. Elragadó, fenséges anyaszentegyháznak tanitása a megdicsőülésről, melyben ott kezdheti folytatja a legnyomorultabb koldus is megdicsőülési vágyának teljesitését, hol a görög harcosok s római császárok elhagyták. E megdicsőülés nagyszerüségének fenségének melegségének ábráját is megalkotta az isteni megváltó, midőn tanitványai elött szinében elváltozott s kinos halála után feltámadt s menybe ment s ma már ott ül a mindenható Atya Isten jobbja felöl a maga istenségével és megdicsőült emberi természetével együtt, mely ez gasonló megdicsőülés az emberek közül eddigelé csak egyetlen egy ember ért t.i. a Boldogságos Szüzet a Boldogasszonyt, midőn az Egy az tanitása szerint Ő is megdicsőült emberiségével együtt menybe vitetett. Ugyanez a megdicsőülést igérte mindazoknak, kika parancsokat megtartjuk" nincs ennél szebb, nagyobb, boldogabb gondolat! Áldva legyen az Ur, ki igy szerette ezt a világot! a költővel kénytelen minden igaz ember felkiáltani:" ozsánna nékederő, ozsánna Néked Jóság, ozsánna néked Eszme." És mily csodálatos! E tétel forditottját t.i. a lélek

átanyagiasoddásának gondolatát is megtartjuk a legsubtilisabb tanítás-
ban, melyet a tanitvány, kit Jézus legjobban szeretett, így
fejez ki magát: " Et verbum caro factum est." És az ige testté lett
élt, tanitott, szenvedett a földön, a bűnbánatos érzéket vitt
végig ez " et sui eum non receperunt" és azok, kik az övéi nem fogad-
ták be őt a teremtmény nem fogadta be a teremtőt, a sötétség nem
fogadta be a világosságot..... Ime! itt érintkezik az istenség az
isten emberiségével, itt zajlik előtt a végtelen istenség mel-
legének rezgései itt surran el a véges, kis porszemi létkörfejtők
gyenge ajlásai mellett a végtelen létkörfejtő sugara őrült iram-
ban. Amily bizonyos tehát egyes feltételek mellett a megdicsőülés
épp oly bizonyos más körülmények között ennek ellenkezője t.i. az el
lélekrögzés. És e bizonyosságot a természet hármas világa a történe-
lem minden kora, a bölcselet okoskodása s az Isten kinyilatkoz-
tatása szóval minden- minden egyesen kiabálja s az enyhe szellő
lágyságával susogja.

Ime így jutunk el a létkörfejtő nyomán a tiszta szellemek
illetve tiszta lelkek létezéséhez, kivé átszellemülés elmélete
folytán el kell jutnunk. Mint egy példát ilyen átalakulást fel-
tettünk nemcsak a személyesítésnél, hanem az anyagi világban is észlel-
tünk az átalakulási folyamat helyesebb értelmezését adni nem le-
het. A felvett rend elemi összetevő szerint az átalakulások a kö
vetkezőképp csoportosíthatók két kategóriába: az anyag és szellem
kapcsolatából alakul ki a legfőbb tény, a tiszta gondolat ideái
szerint a természet hármas világa és abban észlelhető mozgások,
változások, fejlődések végső célja az átszellemülés, illetve a szel-
lem átanyagiasodása. A gyermek, a pogány népek s az emberiség min
den részletének gyermekkorában ott látjuk az élettelen tárgyakban
az ő szellemeiket ugy, hogy csak ők képzeletében. A görög mit-
ológia legklasszikusabb írói emlékei ezek egyetemes tünemények. Az
ember tragédiájában Szécsi így fejezi ki a lelki állapotot." Az
élet mulandóin szép dal áradoz, Mosolygni látok nemtők ezrei. Tes
véri csókkal minden lomb mögül." /191/

Aristótelész pedig a változások célját ugy fejezte ki, hogy
az egész természet arrafelé törekszik, hogy férfit szülhessen létre. Vagy
mikor a legutolsó kis porszemecske, miután az ő lényének szelle-
mével egyesülve megindul/ni vándorútjára a nagy világban mint
sár, a növényben mint női és illat, a tüneményben mint erő a le-

vagóban mint felső csak azért úszik keresztül, hogy e mérhetetlen kálváriákon keresztül végül a férfiben a legtökéletesebb szellemi állapotához jusson vagyis azon állapotba, mel a szellem a harmadik alkotó elemmel: a lélekkel jut szoros kapcsolatba, olyan társas viszonyba, hogy ennek segitségével tovább suseghat, egy ujabban megismert boldogság cél felé t.i. az örök nyugalom, az örök lét, a tiszta léthétesség az átlelkesülés , a megdicsőülés felé. Azért a fi helyesebb az emberpár alatt levő világok végcéljukat elérik az átszellemülésben, az emberpár végcéljét pedig csakis az átlelkesülésben, tiszta lélekké való átváltozásban, a megdicsőülésben érhetel.

Minthogy pedig e felmenő folyamnak még talán hevesebb tempókban csörtető ellenkező folyamat is észlelhető azt kell következtetnünk, hogy az ember pár alatt levő u.n. természeti világokban folyamatban van a szellem átanyagiásodása, s az ember feletti levő világban a lélek testté, emberré való átalakulása, vagyis amberré levése, az ez eszme megtestesülése. Irhatunk még sok jelenséget, mit különben bajos megérteni. Igy pl. az emberiségnek két nagy táborra való megoszlása, melynek közül egyikbe az istenesek, másikba u.n. isten nélküliek tartoznak, theisták és atheisták. Mert közöm bösek nem létsznek, minden embernek valamelyikben ekvetlenül tartania kell. Ádáz szellem és gazdasági harc filyik közöttük melyben nincs remény fegyverszünetre sem békére. Az istenesek a tiszta lélek imádatára törekszenek, az istentagadók / atheisták, materialisták, kommunisták/ az anyag szellemének a tiszta szellem / a nagy épitő/ hódolatában válik megigazulásukat elérhetni, A létkörfejtő centrifugális erejének hatásaként áll elő e " dualizmus" s ez a li bali feszültség azt látszik bizonyitani, hogy a szellem és anyag egyenrangu sarkai, csucsai a létnek. Másik nevezetes tünetex az ember élete folyásának, hogy képes a legmagasabb eszmék szolgálatában egész saját életének önfeláldozásig eljutni, mig másrészről még gyakoribb tünetben az ember az anyagiak kutatásában gyüjtés ében a legnevezetesebb állapotba sülyedni, mely állapot ép ugy megkivánja a maga szerencsétlen áldozatait, mint a nemes törekvés Bármily szép ruhában jelenjen meg életének egy szakában a protti sa, bármily fényes ékszerek ragyogjanak rajta e legyen helyzete bármily előkelő, egyszer mégis csak feltétlenül bizonyossággal fel a nyomor pincéiben felébredni, mert a létkörfejtő elmélete s mi

s minden embernek öntudatlanul is vérében s agyában működő berendezése szerint még a legszegényebb társaság is kidobja magából azt a szerencsétlen emberi lényt.

A megdicsőülésnek, emelkedésnek, fejlődésnek bizonyos feltételei vannak, mert minden rétegbe, körbe, helyre csak erős kritika, bírálat, szóval fizetési feltételek mellett jutnak be az emberek, s így maga a gondolkodó föld is, hanem felel meg az átszellemülés, az átlelkesülés feltételeinek, nem állhat meg egy helyen, hanem vissza kell süllyednie a puszta, nyers anyagba, melyből vétetett.

Ez egy ítéletnek s egy általános végítélet szükségszerűségét jóslolja magában, melyben át kell esnie minden lényegnek, mely az átszellemülés, megdicsőülés folyamatának részese volt. De mert a létkörfejtő elmélete szerint minden lény e folyamatban kénytelen kelletlen osztozni tartozik a végítéletnek elvben akkor kell bekövetkeznie: ha az emberré lett föld mennyiség súlya, egyenlő lett az anya föld tömegének súlyával, vagyis ha az anyaföld egész tömege már egyszer áthaladt az emberen keresztül a megdicsőülés fejlődésén.

E végletek érintkezése u.i. csak az ember által az emberen keresztül történhetik. Erre vonatkozik a természet törekvése, mely ember létrehozására látszik berendezve lenni s igyaz anyag földi vonatkozásaiban az emberben éri átlelkesülésének, megdicsőülésének célját. Az ember megdicsőülése ellenben már csak a földi lét után következhetik, melynek egyes részleteit, mennyit t.i. az embernek ebből a célból tudnia kell, a lét legfőbb irányitója részünkre kinyilatkoztatott. Ám a feltámadások részben megtörtént, részben bekövetkezendő tényeiből, még nem következtethetünk arra, hogy minden embernek meg kell dicsőülnie, csak arra, hogy e megdicsőülés az előirt feltételektől függ. Ha pedig az ember e feltételeknek meg nem felel valami örökkétartó süllyedésnek, kárhozásnak kell következnie, mert a lét örök, még nem szüntethető, miről már a fizika is meggyőz bárkit is, mert hisz energia nem veszhet el, legfeljebb átváltozhatik.

Az isteni Mester, a lét kegyes adományozója nem szólt arról, hogy ember alatt levő természetből is megdicsőülhetné valami. Így erre nézve csak a népek hitéből idézhetné egyet - mást. János, a nagy látnok apostol titkos jelenéseinek könyvéből olvashatunk a mennyei Jerizsálemről, melyben a legragyogóbb országa kövekből vannak a falak s a házak. Minos kizárva tehát, hogy a Mindenható Urunk talán az ásvány s növényvilágból is tetszeni fog valamit meg

./.

megdicsőitent. A mohamedanizmus Allah menyországát egy szép édenkertnek képzeli fel szerelve a földi örök mulattató eszközeivel. A olymposon feltalálható volt egy jól sikerült főurnak minden élvezete pipere cikkeire az erő s nálnátatlanság ambróziáin kivül.

A régi magyarok pogány vallása egyszerüen átadandó roltatott másvilágra egy egész hozzámmyit emberből, állatból s egyéb szükségesből azzal az urral együtt kit végzete mozdított kiszállit az örmök világból. Az emberek osztönszerü s hitbeli hagyományozása nem lenne ja kizártnak az ásvány, növény s állatvilág megdicsőülését sem elvből azonban kijelenteni nem tartotta szükségesnek szamitx sem a kinyilatkoztatás, sem az egyház az egyedül authentikus tanitó.

Mindezen megállapitásokat pedig, melyeket idáig az anyagon és szellemre, tanit a lét mintegy megfogott változatlan részeire tettünk alkalmazunk kell majdnem az átváltozásokra s mozgásokra s azt kell mondanunk eszerint, hogy minden emberi cselekvés is két részből: egy szellemiből s anyagiból, formából és kivitelből összetett. Ezen elv legtökéletesebben érvényesül természetesen Mindenható Istenben kiről Jeremiás próféta ekképen nyilatkozik : és mondá az Ur nekem: Jól láttad: mert vigyázok én igémre, hogy megcselekedjem azt." / 1, 12./ és másutt:" És az Ur is éber volt a csapásra" / igaz ami Urunk Istenünk minden cselekedetében / Daniel 9,1/ Vagyis az Ur igéit büntető itéleteit gyorsan foganatositja. Világos itt az itélet az igében, ezzel és a tett kettős élet. Ilyenek szorus értelemben véve az ember ranja alatt levő lények mozgásait: Az ember cselekvésében fel kell vennünk harmadik összetevőül a lelki részt is, mert e nélkül megállapitásaink nem fedik hiven a valót. Ezt benne jut az ember cselekvéseinek főinditékául, mert ez adja meg az ember cselekvéseinek tulajdonképeni érdemszerző értékeket, ha feltételezzük, mint behizonyitva kell tekintenünk a hit s ovási elvet, hogy az üdvösség a cél, igy a lélekének kell az inditékokat szolgáltatni, Nevezetes mondása erre nézve a nagy reformátor bölcsességnek: " Vegyétek urak, bölcs hiniték, ez az az a bölcsek köve/ t.i. az elhagyott nő keresve / mely az anyagból pest, a porból arnyat, az örömből bánatot s a bánatból ismét örömet csinál"/

Ez a figyelmeztetés mutatóul szolgálhat az emberek tevékenységének két főirányban való megosztását illetőleg, amint az mások fajnak, mások pedig elhagyva mindent ami földi, anyagi csupán, egyedül a lelki javak megszerzése után vetik magukat. Ezt két irányzat között való ing

gadozás az egyes ember életében is jelentkezik, aszerint, mint befolyásolják az egyén elhatározását, tapasztalatai, tanulmányai, hite s a természetfeletti jelenségek. Az emberek a " világ" tör a vagyon után s az egyik legfőbb hatóerő az emberek cselekvéseiben a pénz a meggazdagodás vágyai, mix nem érthető meg másként csak ugy, ha felteszünk, hogy ez a szellem sugallatára történeik, mely csakis egy vagyonilag jól védelmezett környezetben találkhatja meg az anyag átszellemülésének feltételeit. De mert az átszellemülés az anyagtól való megszabadulásban áll, azét az igazi szellemi élet a lelki szegénységnél kezdődik, vagyis azon lelki állapotnál, midőn a vágy megtudja szüntetni a vagyonhoz való ragaszkodását s igy a szegénység állapitában gyakrabban találkoznak az istenség képviseletével, mint a gazdagság környezetében.

A létkörfejtő hatánt, vagy kis tengelye tehát egy valóságos Jákob létrája, melyen nemcsak a sorsüldözött vándor, a maggyötört test álma, szelleme, az égbe emelkedik, henem melyen az égi angyalok a tiszta szellemek, a gondolatok és eszmék a földre ereszkednek alá, hogy bele keveredve a durva testbe, agyagba azzal együtt szenvedjenek, mozogjanak, cselekedjenek s a kinok tüzén át azt meg tisztitva magokkal vissza vigyék az égbe, a szellem világába s ott az megdicsőittessék.

Az ideának, léleknek, ugymint az anyagnak végig kell futnia, vándorolnia a létkörfejtő kerületén, pályáján s van idő a pályafutásban, midőn az eszme, a lélek az anyag csucspontján siklik végik a vonzás körébe jut, ha ott meg feneklik és van idő midőn az anyag a pályafutásban a lélek csucspontjának vonzás körébe jut, hol ha nyugvópontjához ért. elérte rendeltetésének célját, azaz üdvözül..

Hasonlithatjuk más szempontból a létkörfejtőjét a prismához mely szétbontja a napsugarait éstanulmányozhatjuk általa a szinek pompáját. Ugy bontja fel a létkörfejtő a tudomány felfedezéseine a vezetők alkat erejének, az uralkodók parancsainak tüzes sugarait alkotó elemeire és tanuságot szolgáltat azok mibenlétéről.

Végül egy rendkivül fontos tantétel megállapitására vezet a létkörfejtő abbali tulajdonsága, hogy abban szellem és anyag correlativ, recipove vonatkozásbanviszonylanak egymáshoz t.i. arra hogy azok értékei egymás által fejezhetők ki precizen, vagyis hogy a szellem, lélek értékmérője az anyag és az anyagi szellemet fogalom.

12 Fejezet. 4 tétel.

A létkörfejtő s az állam.

A legparányibb lényből kezdve fel a legmagasabbig meg van maga létkörfejtője, mert mindegyik mozgó alany. Ennél fogva nemcsa az egyén pályafutásában, hanem minden magasabb rendű egységében me kell találnunk a pálya ellipszisszerű rendszerét. Az egyénből alakult egységek természetes sora pedig: az emberpár, a család, a nemzetség, a törzs, a nép a faj, s végül a fajok összessége az emberség. A népnak, mint jogi személynek mozgásai, életváltozásai az államban, az állam fogalmában ászpontosíthatók. Az állam fogalmát pedig többféleképp határozták meg az egyes bölcselők, nevezetesebbek a következők:

1, " Állam s társadalmi lét a legtökéletlenebb és leghatalmasabb fejleménye, melyben meghatározott területen élő nép egyéni életre, tehát akarat és cselekvés képességre szervezüdett.

2, Az állam meghatározott területen közös főhatalom alatt s vezett fenntartására és a szellemi és anyagi jólét megvalótására hivatást embersokaság.

3, " Az állam uralkodó azaz jogalkotó és jogfenntartó társadalom."

4, " Az állam társadalom, magasabb rendű összemélyiség, mely mint maga a társas lét, a világrend által követelt szükséges: ség."

5, " Az állam isteni intézmény, mely az egyház céljainak támogatására van rendelve."

Ezekből kifolyólag " Az állam lényeges tényezői: a, lokosság, b, a terület c, a szervezet, az első a személy, a második a dologi, a harmadik a jogerkölcsi elem. " Az államnak a rendelkezésére álló anyagi és szellemi erők összessége, vagyis a nemzet erő képezi az államhatalmat."

A hatalmi jogok lehetnek : a alaki felségjogok / törvényhozási, végrehajtó és bíró hatalom/; b, anyagi felségjogok / hadügy, pénzügy, igazságügy, kereskedelmiügy, közoktatásügy stb./ Egyesek szerint külön államhatalmi felségjog a fejedelmi, vagy főfelügyeleti hatalom.

Bölcseleti szempontból nevezetes megfigyeléseket tehetünk az állam céljára alkotott felfogásokból " Az önfentartási elmélet szerint az állam , mint személy, mint öncélü lény.... befejezze,

hivatását azzal, ha teljesíti, ami saját léte biztosítására feltétlenül szükséges. / Teremtés focusa/

A jogrendi elmélet szerint " az állam feladata a jogurálom valósítása, jogalkotás és jogfenntartás / Teremtés/ A jóléti elmélet szerint " az állam a jogrend fenntartásán tul hivatva van minden életviszonyokban működni s oltalom és positiv támogatás által megadni a szellemi és anyagi haladásnak annak előfeltételeit, melyeket az egyesek maguk erejéből vagy társukásaik által elérni nem képesek/ Szerzés/

A szocialisztikus elmélet szerint " az állam hivatott arra hogy felsőségi hatalommal szabályozván a javak predukciójának és elosztásának processumát, biztosítsa azt, hogy a kultura ne vezessen az emberi társadalomban a nagy többség nyomorára. / szerzés/ Végül az idealis elmélet " az állam feladatául az erkölcsi tökély elérését tűzi ki, tehát oly állapot, megvalósítását, melyben az egyesek önmaguktól minden kényszerből menten tudni és akarni fogják a jogot, igazságot és méltányosságot. Másképen ez a tan abban kuliminál, hogy az állam végső célja önmagát feleslegessé teszi! / megdicsőülés/

Minden államtudományi meghatározásokból és alaptételekből bölcseletileg az alabbi következtetések vonhatók:

1. Elsőserben is szemünkbe ötlik, hogy minden meghatározások közös eredményeképp az állami lét maga is mozgásban nyilvánul meg, midőn azt" cselekvésképseség" szervezett jólét megvalósítására való törekvés" " jogalkotó s jogfenntartó " névvel tiletik. Maga az államhatalom is, mint nemzet erő egy folytonos mozgást éspedig nagyon komplikáli mozgási feltételet, melyne határozott szilárd bázisa " terület, melyen e mozgások lejátszódnak.

2. " A hatalmi jogoknak, mint felség jogoknak hármas tagozódása pedig a törvényhozási, végrehajtói, birói hatalomban egyrészt a teremtés, másrészt a szerzés a védekezés focusainak frappánsan megfelelkenk.

3. A létkörfejtő alkotórészeinek felenek meg azon meghatározások is, melyek az állam célját körvonalazzák. Így az önfenntartási és jogelmélet a teremtés focusában mozognak, midőn az állám célját az államban önmagában helyezik és pedig ugy, hogy ezen cél megvalósítására szükséges jogforrást alkosson teremtsen..

A jóléti és socialisztikus elméletek pedig tulajonképp semmi mást nem jelentenek s nem határoznak meg, mint az állam lét-

körfejtőjének szerzési focusát, midőn arra nivják fel a figyelmet, hogy az állam létéhez nem elegendő csupán jogalkotó, jogszármaztató, fenntartó funktió , hanem ha meg akar maradni, ha élni akar, akkor a szellemi és anyagi haladásról is kell produkálnia és szétosztania" vagyis szereznie is kell olyan dolgokat, melyek saját létével együtt a polgárok létét is biztositják.

Az ideális elmélet pedig semmi más, mint egy átszellemülési, megdicsőülési folyamatnak a sejtése, melyben az egész állam nak és ép ugy része kell s lehet vennie, mint az egyes embernek s bármi más alacsonyabb rendü lénynek.

Hogy az állam berendezésének legfőbb szervei miképp viszonylanak a létkörfejtő alkatrészeihez az alábbi ábrából láthatjuk:

Az állam lényege a lakosság, terület és szervezet. Ezek közül a lakosság a szellemi csucsára, a terület az anyagi csucsán helyezkedik el s a kettő között levő távolságot, viszonyt kitölti a szervezet fogalma. Az állam szellemi részét a " fajiság foglalja el, mert a lakosság lelki, szellemi vonatkozásai ebben a fogalomban komprimálódnak egybe. Az alaki felségjogok közül a törvényhozás a Terentés, a végrehajtás, a szerzés s a bíróí hatalom " védelem focusaiba száll, mert a végrehajtói hatalom érvényt akar " szerezni" akoknak az elveknek, melyeket a törvényhozás létrehozott, " terentett" s ez elvek igazságos végrehajtását ellenőrzi s védi é a bíróság.

Az anyagi felségjogok közül pedig a Védelem-ben rendelkezi be " a honvédelmi, hadügyi és " igazságügyi" Terentésben a belügy Szerzésben a P nügy, anyagban a földmivelésügy, a szellemben - a Vallás és Közoktatásügyi minisztérium, mig a mozgásokat magukat rendezi a kereskedelemügyi minisztérium. Mint egyensulyozó és regisztráló, biráló szerkezet működik ezek felett a miniszterelnökség, mely az elnöki, fejedelmi, uralkodói tevékenységeket ellenjegyez, javaslatokat tanácsol ugy hogy néhol s némelykor a fejedelem van az elnökség felett, máskor meg az uralkodó csak reprezentáló szerepet játszik s minden érdemlegest o miniszterelnök végez.

./.

Természetesen az egyes minisztériumoknak ilyen merev elkülnitése csak elméletben lehetséges, mert a valóságban mindegyik önálló ducokkal rendelkezik s bonyolult életmukodéseivel e focusokat és csucsokat a saját létkorfejtőjében is kidomboritja.

Igy keletkezik az emberek érdekkozosségéből egyvészt anyag kérdések kozul mozog, másrészt pedig az agyház, mely elsősorban lelki, szellemi érdekeltségeket képvisel.

A továbbiakban legfontosabb megállapitás az állam lelkére vagy szellemére vonatkozik. Ha u.i. az állam lény, élővalóság, annak is kell lelkének vagy szellemének lennie, az a kérdés tehát, mi képviseli leghatározottabban ezt a szellemet? Mint előbbi fejtegetéseinkben láttuk. Mozgás szerint minden állat lelke az ő vére, ennélfogva az államnak a lelki és az ő vérében kell keresnünk, annál inkább, mert a természttudomány megfigyelései szerint is az n. lelket, lekületet a vérség képviseli legalkalmasabban. És miben találhatjuk fel az állam vérét? Egyedül a fajisagban a nemzetben, lyet szoros értelemben csakis az egy törzstől származó egyének képviselhetnek voltaképp, mert a kulonféle vérből származó népek halmaza az egyszjogositás mellett soha és sehol nem tudott erős államot alkotni, hanem a hol volt is ilyen, ez a rendszer alapjában felforgatta s megsemmisitette az államot. Ha vannak is néhol idegen véru alaszinezések, ezek csak mint alarendelt tényezők illeszkedhetnek be be egy egészséges állam szervezetébe, nem pedig mint egyarangu ható tényezők.

Erre vonatkozólag külső érve elméletünknek gróf Apponyi egyik nyilatkozata, mely szerint " Erdélyt illetőleg mint alternative, mint ez a ket szélsőség: Erdély, vagy Magyarország erős vára, vagy folyton tátongó nyilt sebe. Nekünk meg kell itt teremtenünk a katonai határt/ Védelem az etnografiai-/ nemzés/ és kultuhatárt/ szerzés/ ez utóbbi munka az enyém A földmüvelésügyi miniszériumtól várhatjuk azt a munkát, mely Erdély etnografiai viszonyainak korrekturáját és különösen az ország etnografiai elhatárolását célozza". Ime a létkorfejtő által követelt vérszerintiség elvének kodifikálása. Most ot év után e nyilatkozathoz csak azt fuzhetjük hozzá, hogy a magyarság későn ébredt fel az igazság tudatára és ha tudatára is ébredt volna egykedvuen nézte annak sürgős követelődzéseit s annak kielégitésére a nagy férfiu nyi-

./.

latkozatán kivül nem tett semmit sem., sőt ellenkezőleg istápolta ez idegen vérüek aspirációit s ezzel befejezte Magyarország szétdarabolását. Mert hogy kizárólag ez a bölcseleti felfogás buktatta meg hazánkat és nem a háboruban elszenvedett veresés azt a legifjabb historikus is megfogja rövidesen látni. Igen, mert a földnek, az ország testének ereiben szinvérnek kell csörgedeznie, vagyis mindazon lényeges szervekben, melyek az államot organizálják s melyekhez elsősorban a kereskedelem lükteté ereit kell sorolnunk : fajszerint tiszta vérü egyéneknek szabad csak helyet foglalniok , különben az államiság legnemesebb szerveibe n van megtámadva. Az idegen vérüek térfoglalása az államiság gépezetében épen ugy hat , mint a betegség bacillusai az emberi testben.

Minthogy pedig az állam fogalmának alkoté jegye a terület is s nem csak a lakosság, bölcseletileg szükségszerü követelmény az, hogy az állam az ország területéből idegen fajtáju, másvérü ember, személy vagy társaság vagy állam ne birtokolhasson tulajdonjogilag egy négyszet cm,-t se. E követelmény sanctioja pedig az, hogy amely államban az idegen vérüek, más fajtáju emberek összevásárolnatják a földterületeket szóval a földalatti , földfeletti s földi anyagok felett rendelkezéshez jutnak: ott az eredeti államot alkoté elemek háttérbe jutnak , államiságukat elvesztik, És az idegen vérüek térfoglalása annál veszedelmesebb és annál gondosabb védelmet követel, mert ez a jelenség az államalkoté szervezetre, az állami lényre mindig kóros hatással van, melynek betegség , .- kór jellegét a titokzatosság adja meg. T. i. az idegen vérüeknek a természet által megkövetelt egyéshez val é vonzódását az idegen államban való szereplés óvatosságra inti s igy az ő kölcsönös megértésük gyorsabb és intenzivebb s cselekvéseikben való egyetértés , tervszerüség hatékonyabb, mint az állam lényüeké, kiknél az óvatosságot pótolja a z államszervezet erejében való bizakodás. Azért ha az 1%-os idegen elem térfoglalása már észrevehető már az államban, az 5%-os már zavart idézhet elő benne, mig 10%-os teljesen megbuktathatja azt. Nem szükséges az idegen vérünek az egész állam területét elfoglalnia: az állam beteg, ha az idegenvér térfoglalását nem birja,megakadályozni, végkimerülésben szenved, ha az elvett ett területeket nem tudja , nem birja

e

nem tudja vissza szerezni,. A kérlelhetetlen létel méleti törvényszerüséget ugyan ellehet az emberek az államalkotó elemek elöl homályositani megvesztegetéssel még arra is rábirható, hogy a természeti törvény ellen cselekedjenek, de természeti törvényt megvesztegetni nem lehet. Igy feletteb találóak Lucifer szavai, mert azok minden idegen vérbelinek az államban való térfoglalásra vonatnak: " Fakar kevekkel mérsz, de hisz nagy ur vagy s egy talpalatnyi föld elég nekem, hol a tagadás lábát megveti, világodat meg fogja dönteni". Ha ebből a szempontból nézzük az életet s az államot akkor mit szóljunk szegény magyar állam életéről s embereiről, hol az idegen vérüek által birtokolt terület a 5 %-ot tesz ki !? az pedig a próféciáról vagyon megirva, hogy hogyan sujtja azokat a nagy természet az élet szerzője, akik államiságuk terütét nem tudták megőrizni: " Te pedig ki vetettél sirodból, mint egy fört utálatos haszontalan csemete és azok közé takartattak, kik fegyverrel megöletteck és le nentek a veremfenekére mint a megrothadt holtest. Nem lesz társaságod velök / t.i. a dicsőségben elhunytakkal/ a sirban sem, mert földedet elvesztetted, népedet meggyilkoltad, nem lesz emlékezetben soha a gonoszok ivadéka. És miben kétség lehet benne, hogy ha babilonnal igy bánt el az örök igazság, hasonló sorsra jutnak azon államok, kik bBabilon módjára elvesztegetik földjeiket, saját vérbeli egyéneiket nagyjak a kivándorlás kelendőbotjára támaszkodni, mi kétség benne, hogy az e fajta gonoszoknak, még ivadéka is ki dobatik a tisztességes szerző fentartó emberek emlékezetéből s mint aláredelt kadavernx közegek az elanyagiasodásba süllyednek.És ez a jóslás, mely Babilonnak a hajdan erős hatalmas államnak volt adfeosálva minden egyes államra vonatkozik, mely Babilon módjára vétkezik saját létkörfejtője ellen. Más szóval tehát a földnek az állam területének erejében szinvárnak kell őrködnie s az állam vezetőjének összes hatalmi szerveinek csakis az az egyetlen legfőbb gondjuk lehet, hogy ezt a szin vért szaporitsák, utánpótoljak, mindig ujabb és több vérbeli embert, polgárt teremtsenek, ezek létfeltételei biztositására megélhetésére nagyobbodásukra, szellemi és anyagi eszközök sokaságát szerezzék be, s ha ezeket az egyedeket és szellemi és anyagi létfeltételeit mindenkor minden körülmények közt nem is tudja védelmezni. Ha ezt meg tudják tenni a politi-

tikusok és ily értelemben tudnak politizálni, akkor az állam felvirágzik, ha nem, akkor az állam elvész, aláhanyatlik.

Mátyás halála óta az egész magyar történelem nem egyéb annál, a küzdelemnél, melyet a nép a vér, ösztön az idegen vérűek ellen kifejtett, melyet azonban a politikusai nem az ösztön erejének megfelelő öszinteséggel hajtottak végre. Idegen vér kiküszöbölése érdekében idegen vérűekkel kacérkodtak, politikai prostitucót követett el: s így a küzdelemnekmeddőnek kellett maradnia. S a legutolsó évtizedekben, midőn gazdasági reorganazátiója érdekében idegeneknek korlátlen kiméréseket biztositott: ezek egyszerűen meg fosztották még addig birt üzleti moraljának tekintélyéből is s vérres kezek ~~alakta~~ az állam szivében ereszték karmaikat.

A tiszta magyar vér teremtésének és fenmaradásának csak egyllen hatós eszköze lehet, t.i, a tiszta magyar vérűek számtalan titkos szövetsége, ha olyképp működnek közre, hogy mi magyar vérűek jussanak a gyárak, üzletek, földek, a közlekedés, szóval az összes élet functiók tulajdonjogi és szellemi felségű birtokába, csak alsóbb rendű fizikai munkákat bizván idegen vérűekre, ezeket mégis olyan arányban, tempóban engedvén a természetes feltörekvés, a szerzés ösztönszerű mozgásoiban előre, amily arányban és tempóban az idegen vér, mi magyar vérré átalakulhat. Ehhez pedig legalábbis 2-3 generátió szükséges, mert az első generátióban ez az átalakulás nem mehet végbe, mivel a vér átalakuláshoz, vérkeveredés szükségeltetik feltétlenül. Az idegen vérűeknek az államban az ~~ál~~ átalakulás érdekében még az idegen vérű erkölcsi személyiség al kotási jogáról is le kell mondania, mert az idegen vér ösztön, gyakran bujik vallási, kulturális gazdasági alakulatok köpenyege mögé hogy saját életét el ne veszitse, hanem azt kifejezze.

Ezen vérátalakulás folyamatának előmozditása céljából a hiányzó munkaerőket az állam értelemszerűen elsőserben a saját nyelvcsaládhoz tartozó elemekből tartozik pótolni, mert ezekben van az állam alkotó vérhez való simulás, legkönyebb készsége, már pedig ez a szempont felette áll, minden kulturális gazdasági és hatalmi konjukturának.

Csak így tisztulhat meg országunk, fajunk vére, csak így szerezheti vissza területeit s kezdhet egy uj életet: ha kiszórul annak határairól minden idegen vér, mert hogy a magyar önérzet és érdekközösség áthassa ennek idegen vérű polgárait is, t.i. még

a nem magyar anyanyelvüeket is/ mint azt igen sokan véltek/ nyilvá való tévedés, utopia, hatalom törekvés, mert bele ütközik a vér tételes, bár irotlan törvényeibe.

Idegen vérüek soha át nem érezhetik egymás önérzetét, ezt megtiltja a természet, mely minden vércsoportnak, külön önérzetet egymással össze nem keverődő s keverhető önérzetet irt elő, épen u mint külön fizionomiai karaktert.

Nem természetesebb, könyebb, okszerübb munka-e saját vérünket gyámolitani s itt az országban megtartani és gazdagitani, m mint azt elhanyagolva minden törekvésünket arra irányitani, hogy idegen vérüeket s érdekkörünket magunkhoz próbáljunk idomitani, édesgetni, kapcsolni, nevelni. Mert hisz ezek, ha egyelőre látszólag engednek is a nyomásnak, egy ideig, csakhamar vissza térnek eredeti természetükhöz és sajátságaikhoz, mint a gumi baba. Nevetséges és siralmas politika szintiszta magyarokat gyökereket idegenbe özönleni hagyni millió számra és ugyanannyi beözönlő idegen vért magyarhoz gyurni, nevelni akarni! Azért a tervezésben, szellemben / teremtésben, nemzésben/ a legdurvább, a legnerevebb a kérlelhetetlen fajiságnak kell működnie, a kivitelben, az érintkezésben és szerzésben e fajiságnak a legfinomabb simaságban a szerelem boldogitó érzésévé kell megdicsőülnie. Amint ez a törvény hat az egyes emberben vgy kell hatnia ebben az államban is s amely kor politikusai ezt a törvényt felfogják és eszerint járnak el.: azok teszik az államukat nagygyá. Gyönyörüen működik ez a törvény az ujabban keletkezett államokban ,.melyeknek ifju vérü, pezsgő, tevékenységü nagyjai irgalmatlanul kiküszöbölnek minden magukra nézve nem kivánatos elemet s nem válogatnak az eszközökben: legyen az kiutasitás, lehetetlenné tevés, esetleg gyilkosság, a magukvérbeliit pedig az állam szervezet minden forgójába elhelyezik, hol első s döntő qualifikationális követelmény a vérség . Ezért láttunk szakácsnékat tanitónőkké és iskolák vezetőivé , cipészeket egyetemi rektorokká, kerülőket főbb közigazgatási tisztviselőkké előmozditattni. A hiányzó tudományt pár év szorgalma ki fogja pótolni. A földet pedig mint az állam testét gyors törvények átvándoroltattak a nép kezébe, ÉS a világ tapsol.

Igy tesznek az okos , ifju , az erős, az élni kezdő nemzetek. És mit tesznek az elaggott államok?

Tudományt, kvalifikációt hajhásznak, üres jelszavakat csá pelnek, mindenkit befogadnak, senkinek nem tudnak ellenállni, mindent szentesítenek, nem tudnak munkát teremteni, idegenekbe kapaszkodnak és mindenek felett sok sok vért veszítenek a kivándorlás kép ben.

A vérérdek szentesítő tenát, melyet a lélekorfejtő követel stb Irás és az élet igazolt, melynek főhivatottsága és kívánalma az egy más iránt való bizalom, egyetértés, üzleti érintkezésben való si vasság, katonaságban engedelmesség, fegyelem, kölcsönös lel endés és és egymás gazdagításának nagy titka.

Inkább kövessetek el, magyarok hibákat, tévedésekat közös egyetértésben, sohasem fogtok annyira tévedni és károsodni, mint ha a legszentebb célok képviseletében egymás ellen támadtok. Mint a ser gélyeknek, úgy kell nektek is vérbeli magyarok, mindig egy csoport ban repülnötök az anyagi és szellemi javak kaszálóira és termőföld jére.

13 Fejezet.

Visszonyjelenségek.

Az égen a csillagok milliárdjai felett mozognak, karin- genek nélkül, hogy egymás körült manőverezzenek, hasonlképp találjuk az emberek mozgásában is azt a jelenséget, hogy a mozgások bizonyos területen hanyatlanak le egymás érdekkörei mellett, itt azonban gyakran előfordulnak a naturáltások, melyeket az úgynevezett "kiegészítő tevékenység" igyekszik kiegyenlíteni.

Kerekint visszatérnek a nagyobb szabású összeütközések, a háborúk, melyekben állunk hatalmas egy a jelenben, mindennap fedezünk fel azonban a társadalmi lét belsőben összeütközéseket, melyek apróbb nullo csillagként értelmezhetők, mint erőlési és anyagi hullámoknak szoktunk nevezni.

Az emberi mozgásoknak csoportosításának nem egyszerű feladatát és egységben való kutatását rögtön visszonyuk nevezzük el a már most kiemeljük, hogy az összes mozgások távolabbi, vagy közelebbi visszonyban vannak egymással, mit másként úgy is kifejezhetünk, hogy visszonyuk nélküli mozgás nem létezik. S ha ezt a visszonybeli kötelezettséget a mozgásoknál meg kell állapítanunk, úgy ez a törvény a mozgások okaira: a fogalmakra is kell terjesztenünk, vagyis sem vi-

./.

szony nélküli emberek sem viszonynélküli fogalmak nem léteznek.

Az emberek egymáshoz való viszonya alapja a " hamzetalkotó" képességének s a fogalmak egymáshoz való viszonya a " gondolatvilág" megteremtője.

Viszonyban vannak továbbá nemcsak az egynevü mozgátelemek egymásban /mozgás, ember, fogalom,/ hanem egymos között/ is. Tehát nemcsak emberek egymáskőzt, fogalmak, egymásközt, és mozgáson egymásközt vannak viszonyban, hanem viszonyban vannak azemberek afogalmakkal, ezek a mozgásokkal s igy ez elemeknek viszonya legalább kilencféle konbinációt ad ki. Ezért kénytelenek irók, tudósok a forrástanulmányokat " végezni, s ezért nem tudunk kiszabadulni a " korszellem rajosurjából".

Erre vonatkoznak a Szt irás magyarázójának következő szavai " A természet és az ember kölcsönös viszonyban állanak egymással: valamint az jó a jóhoz / Bölcs 19,6/ ugy fellázad az emberek gonoszsága ellen / Bölcs 5.18 / elvadul / móz I.3,17, II.I 16,43/ elteszitja magától az embert / móz I. 4,14/ vagy elnyeli őt / móz IV 16,31/ mint a megbántott Isten boszuló eszköze" Jónás jöv. 1,12 jegyz.

Az ember sorsa e szerint attól a viszonytól függ, melybe akarva, nem akarva belekrült, ét az a kis környezet emeli és buktatja, védi, vagy sujtja, viszi, vagy nyomja, elitéli, vagy felmenti: mely épen őt körülveszi, az a fogalomkör, melybe jutott, vagy mellyel összeköttetést tudott teremteni.

A viszonyok keletkezésének tanulmányozásánál kiindulhatunk a hangvilla működéséből. Itt azt a megfigyelést tehetjük, hogy a hangvilla hangját ugyanazon hangra hangolt hur átveszi; igy viszi át egyik emberben megnyilatkozó gondolatot, egy másik ember ugyanazon jellegü gondolata, vagy érzelme. A szabadság egyenlőség, testvériség gondolatát az egyik embertől átveszi a másik, kivált ha az átadó ért az illető gondolat kedvező kiszinezésében s az érzelmek tüzelése ép oly regedés, mint az unalom ás tozása.

Nevezzük ezt a jelenséget gondolat illetve érzelem világnak. Ezen a törvényen alapszik az a tünemény, hogy az egyik ember a másik gondolat világban marad és pedig a gyengébb az erősebb

gondolatkörében, azért felel a kérdezett s követi a kérdező gondolatvilágát hajszálpontosan, azért nem tud a gyengébb az erősebb hatása alól szabadulni; vagyis nem tudja a maga gondolatait érvényesíteni. Nagy gyakorlat, szellemi erő kell ahhoz, hogy " tudjogunk a szitán" s azért van, hogy beszéd közben " elfelejtünk" egyet, mást, mint mondani akartunk csak akkor jut eszünkbe, amikor a másik hatása, viszonya alól felszabadulunk. A gondolatvilla hatása az a jelenség is, hogy szellemtelen egész életünkön át a mások gondolatait, jelszavait ismételgeti, csiripelik, oraitoszak folyást s nem eszmélkednek önmagukban soha.

Ezek után kíseréljük meg nyomon követni a viszony keletkezésének legfőbb fázisait, ha két ellentétes sarok, polus, fogalom a + és -, a hím és nő szemlélet kikezdés utján fixirozódott, rögzitődött, más szóval a keletkező uj mozgások hosszanti tengelyén szemben elhelyezkedett, vagyis az uj mozgások irányban kölcsönös megegyezésre jutott: akkor- emberi mozgásokról lévén szó- bizonyos előzetes szerkartások végrehajtása után keletkezett " pár" fölösegnul a nyilvánosság elől, egy mindenkitől láthatatlan zugba elzárkózik, vagyis a leendő uj mozgások gyenge kezdetét még az idegen tekintettől is óvja, védi s igy a leendő uj körfejtő középpontját tüzi ki. A védelem fogyében indulnak ki meg tehát az uj mozgások első kilengései. És megkezdődik az az alkotás, a teremtés folyamata, nyomban a védelem után, minek a hétköznapi életben legközönségesebb válfaja a " nemzés". E pillanatban a nemző pár valami öntudatlan, szabad akaratától és elhatározásától megfosztott lénnyé valami testi, lelki müszerré változott át és az marad nemzés egész tartama alatt.

Nevezzük e müszert viszonydelejtünek, mert berendezése és funkciójánál fogva ahhoz hasonlit legjobban. E delejtü rendkivüli érzékenységének tetőfokát a nemi szervek kapcsolódás ban éri el, mikor is mindkét fél remegve keres tiltakozás élvezetet, pedig nem tesz egyebet, minthogy rosszkedve helyezkedik el indulatával a létkörfejtő gyujtópontjai irányában és ha ez élődelejtü a focusok pontos irányánál meghatározta : szinte mozdulatlanul , megdermedve mutat egyik végével a fajiság, másikkal pedig az egyéniség vagyis a leendő kis világ sarkpontjai felé.

Viszonydelejtünk a nyiláson két fogantyúval ellátott és vastag kristály üveglappal van elzárva, amely alatt homorú alakban ugyancsak kristályból készült lencse fekszik, amely a rajta átmenő fénysugarakat összegyüjtve, koncentrálva viszi a pecsétviaszba nyomott " kelő" kristálylencse után megmaradna a valóságos emberi

Ugyanebben az irányban van az egész társadalom, a törzsek, a nemzettségek, acsaládok, a viszonyok, az összes mozgások rendszerének ke ttős csillaga: a fajiság, más~~xxxxxx~~ részen pedig az egyéniség. Mindazok a politikai törekvések, melyek, nélkülözik a fajiság irányának határozott karakterét, az államra nézve csak kárt, vaszedelmet hozhatnak. Midőn pedig az emberek, a szülök a házasságokat oly komoly gonddal előkészitik, midőn majd a törvén más ősidőktől fogva azt bizonyos előfeltételekhez és anyagi helzethez kötötte, tulajdonkép ugyanazt a " védelmi" akarat teljesiti, kiegésziti, melyet a szerelmi párok első félreuzódásukban megpenditettek.

Az uj lény az mondja: ha létre hoztál, tartozol eltartani ha nemzettél, teremtettél, akkor szerezned is kell, igy válnak a focusok természeti kényszer szükségekké, melyet előmozditani, biztosittaniv védeni, minden emberi intézmények egyetlen s legfőbb feladatát alkotja.

Felettébb meghatók e tekintetben az Urnak szavai, melyben panaszkodik Izrael frigyszegésén s mint a szerető atyaz, vagy jegyes kesereg fiának, illetve szerelmesének hütlenségén: " Ezeket mondja az Ur: Micsoda hamisságot találtak bennem atyáitok hogy ~~tőlem~~ eltávoztok tőlem és hiuság uton jártak hioságosakká lettek." megemlékeztem rólad, szánakozván ifjuságodon és jegyeskorod szeretetén mikor engem követtél a pusztában..... Mert Izrael az Urnak szentelt ,terményeinek első zsengéje/ Ger 2,2-5 Avagy másutt: " Azután jöjjetek éspanaszkodjatok rám." / Izr 1.1 19/ s ismét másutt: " Most tehát Jeruzsálem lakói és Juda fárfia tegyetek itéletet közöttem és szőllőm között, mit kellett volna még cselekednem az én szőllőmmel és nem cselekedtem vele? talán mivel vártam, hogy szőllőt teremjen és vadszőllőt termett? /Sz 5,3,4/ És ez idézeteknek értelme következő " Az Isten maga szólitja fel a zsidókat, hogy maguk fölött itéletet mondjanak Minden lehető gondot és ápolást forditott rájok s ők mégis " gonoszságokat cselekedtek" Vagyis Isten, a nagy alkotó a nagy teremtő

ha létre hozott teremtményeket, akkor azokat mindennel pazarul elhalmozta, ha csapás érte őket ez az ő saját maguk gonoszságuk nak következménye. E meggondolás lényege mégis az, hogy a legf főbb alkotó is pontosan betartja a szabályt: teremt s teremtmé nyeinek bő létfeltételeket szerez. Íme a lét két focusa. S hogy ez a teremtési processus folytán tart a természet megujulásaban, mutatja a következő helyen: "...Mz Ur szava..: Vajjon én, ki má sokat szülőkké tettek, magam nem szülök-e? Ugymond az Ur, én ki egyebeknek nemzést adok, magtalan leszek-e? ugymond a te Ud rad Istened"/

A viszonydelejtü époly biztosan mutatja a társadalom, a fajéltető mozgásoknak a viszonyvilágnak sarkcsillagait, mint a közönséges delejtü az északi és déli sarkokat. Épen azért, ha a párok teremtése nemzése, nem folytonos és általános, e tünet feltétlen bizonyosságabgal jelzi, hogy a nemzet életében za rok, bajok állottak elő a viszonydelejtü elhajlott a sarki csill goktól. Baj van a viszonyokban s igy a faj vissza mesterséges es közökhöt nyulni, s az anya csecsemő védelemnek különféle fogásai sait létesiteni.

És valamint a teremtésnél a termelésnél, nemzésnél a két lény egymásba átömleszti az uj élet medreit, azonképen a szerzé nél ugyancsak két lény megfelelő mozgások, megbeszélések, rábe- szélések, eszmecserék stb. után átengedi átömleszti egymásnak a szerzés tárgyának a szerzeménynek hajszálpontosságra megfelelő értékeit. Ezen aktusnál legközönségesebben előforduló fogal- mak: az áru és a pénz.

A védelemnél pedig a két szemben álló fél, melyek közül egyiknek feltétlenül a támadónak kell lennie, tehát a két ellen- ség, ellenfél egymástestébe süllyeszti fegyvereit s ezáltal le csapolja az élet nedveit, feltételeit, vérét, vagy más létfel- tételeit s igy mégse misiti a másik létének körfejtőjét. Mind a három ténykedésnél ilyenformán bizonyos és sajátos természe- tü, anyagi, szellemi, viszonybeli megmerevedés, mozdulatlanság, mint jellegzetes körülmény észlelhető, mert még a szerzés aktu- sánál is igen erős és élénk mozgások után a végső stadiumban, vagyis a pénzfelvétel és pénzéleadásnál szigoru figyelem és

erős izgatottság az illetőségnek egy különleges neme [illegible] árasztja el a szerző felett.

Bucky szerint a viszonydelejtű functióját nemcsak a terem tés, hanem a védelem, szerzés állapotai is betöltik s ezek következtében a politikusnak az állam ügyeit ellenőrző legfőbb szervnek fokozott gondossággal figyelnie a szerzés viszonydelejtűjét is, vajjon ez oktusoknál mint érvényesülnek a fajiság követelményei az egyéniség mellett. Mert pl. ekként oly államban, hol az állam területéből 60 -80 vagy pláne 90 %-ot is megszerezhettek idegen nem az államalkotó fajtához tartozó egyének: természetesen az olyan állam eljátszotta fajiságának bélyegét, erejét sőt lét jogosultságát is.

A védekezés lehet háborús, illetve fegyveres, vagy békés eszközökkel folyó; harcztéri vagy gazdasági. Mindkettő egyaránt a létfeltételektől való megfosztás elhárítására vonatkozik s e feltételek a vér, az értékek, a javak.

Mi módra szerithezhatik a védekezés, mint arra, hogy a terem tés, nemzés és szerzés rendes menetének körülményeit biztositsa, tehát vagyon és személy biztonság, mint szoktak hivatalosan mondani. Más feladata nincs a védelemnek. Magát a védelmet is a viszony teszi szükségessé, mert mihelyt megszüntetjük viszonyainkat, megszünik a védelem szüksége is, de mert a viszonyokat lehetetlen megszüntetni, ezért a védelemről sem mondhatunk le egy pillanatra sem.

A viszonyok további jellegzetes sajátsága a terjedékenység, vagyis dimensiója. Amennyiben a viszonyok könnyen szükülhetnek és tágulhatnak. Viszonyok a legparányibb kezdetekből keletkezhetnek és kiszámithatatlan eredményekben végződhetnek jó és bal" szerencse" szerint A legelőkelőbb összeköttetéseknek, vagyonszaporulatoknak gyakran a legkisebb események voltak csirái s ezek kialakulásában egyszer a sorsnak, szerencsének, másszor tehetségnek elmének, szellemnek szokták a főszerepet tulajdonitani terjedelem tekintetében általános viszonyjelenség az alá és fölérendeltség viszonya másként a munkás és munkaadó szerepe s az egészséges létkérfejtő, [illegible] szerint ugy kell az embernek életét berendezni, tudnia, hogy az alá rendeltségből a fölérendeltség viszonyába juthassen s az államra legfőbb érdek,

hogy államalkotó elemei, tehát a fajta ne munkás, hanem munkaad legyen, végső legtökéletesebb elemzésben kivétel nélkül minden tagja a fajtának. Mert ha a munkaadó munkássá lenni kényszerül e ez nemcsak az egyénre nézve sülyedés egy tökéletlenebb létkörfej be, hanem az államra nézve és káros, nagymértékben pedig állambomlasztó tünet lesz

A külvilág általában a követke ző viszonyrendbe sorakozik az emberhez: minél magasabb rendü lény valami, annál fontosabb szerepe van az ember életében:

1, az állat I rendü táplálékot, ruhát, puha fekhelyet, munkaerőt s müvészeti eszközöket nyujt.

2, a növény II rendü táplálékot, kemény fekhelyet és ruházati lakás cikkeket nyujt.

3, az ásvány IV rendü táplálékot, izesitőt, lakást, fütő a nyagot s a durva hatások ellen / elemek/ védelmet nyujt.

Feletébb nevezetes körülmény, viszonyjelenség pedig az, hogy mindezen alsóbb rendü lényegekkel, tehát a külvilággal, a javak kal viszonyba csakis egyetlen egy uton és pedig az emberi viszonyokon át juthatunk el. Senki sem juthat viszonyba a legparányibb külvilági cikkhez sem az emberi viszonyok megkerülésével különben azt mondják róla, hogy "lop" s az általánosan elfogadott viszony kialakulása pedig csakis a szerzés által történtetik meg. Minthogypedig minden embernek szüksége van az öt kielégitő javakra, és mert csak is erre van szüksége, egyébre nincs: ennél fogva az embereket egymással viszonyba a szerzés füzi, melynek formája a csere s igy az egészséges létkörfejtő az emberek között csakis szerzési viszonyt engedhet meg, melynek legtökéletesebb formája az üzleti összeköttetésben nyilatkozik meg.

Ezen következtetést pedig igazolja az élet, mert minél fejletebb valamely népnél az üzleti érzék, s a javak kicserélésének technikája, annál erösebbek, hatalmasabbak, müveltebbek, tökéletesebbek az illető népek. Még a fegyveres hóditásoknál is tertósabbak voltak a kereskedelmi hóditások, mert végelemzésben még a háboruk is mindig s kivétel nélkül gazdasági, üzleti, kereskedelmi célokból viseltettek. Ha tehát minden viszony a csere érdekében fejlődik s folytatódik, akkor minden más viszonyt hibásnak, tévesnek s igy a létkörfejtőre nézve Károsnak kell

kijelentenünk.

Bármily egyszerünek teszik is ezek szerint a létkörfejtő berendezése, ennek keresztülvitele, fenntartása, elveinek érvényesitése a lét változatainak eshetőségeiben és egymásra való hatásaikban. A legnagyobb gondosságot követeli különben egy ballépés, egy tévedés, mit a létkörfejtő ellen teszünk, tönkre lehet minket egész életünkre s mi legnagyobb veszedelem az egészben az, hogy egy ilyen ballépés hatásai nemcsak a tévedő egyént magát, hanem hozzátartozóit, szülötteit is érintheti és érinti il mindig harmad, sőt negyediziglen is.

Mig a létkörfejtő pontos megbecsülése évszázadok munkáit bitositja.

A létkörfejtőhöz való szoros alkalmazkodás s az abban le fektetett elvek következetes alkalmazása az mberre nézve a legnagyobb bölcsesség sa siker biztos garantiája.

14. Fejezet.

A nevelés a létkörfejtő megvilágitásában.

Mai felfogásunkban a tanulás, nevelés, müveltség oly szoros összefüggésben állanak egymással, hogy az utóbbi fogalom az előbbinek eredménye s következménye. Aki tanul az nevelődik, az müvelt, aki nem nevelődik az müveletlen marad. Viszont a nevelés ma egyértelmü a tanulással s mostani egész nevelésünk a tanulásban, illetve tanitásban merül ki.

Pedig abban a mai általános közfelfogásban, mely szerint az iskolás nebulók elé megtanulandóknak kijelölt tantárgyak ismeretében állana a müveltség: alapos szófizma és csalódás van burkolva, mit közfelfogásunk is egyre világosabban kezd belátni és hogy ujabb, - ujabb reformtervekkel igyekeznek a mai nevelés kellemetlen következményeitől megszabadulni, igazolja azt a tételünket, hogy embereink ösztönszerüleg törekesznek a nevelés megnyugtatóbb céljai felé, de még a célokat nem látják világosan s igy azt idáig nem is sikerült meghatározniok.

Nevelésünk u.i. több ellentétes áramlatból kiinduló elméletek következtében oly bizonytalan talajra jutott, melyen sem

a szülőknek, sem az államnak, sem magunknak a tanulóinknak kielégítő szellemi támpontokat nem képes nyújtani. Ahány emberben és laikus, annyiféle képen fog a nevelésről válaszolni, közös vonások mégis szembeszökően az lesz, hogy vélemények a jelenlegi tömegben alig találunk elgondolást, melyeknek megfelelő anyag is kimutatható lenne. Főhibája u.n. tudományos nevelésünknek, hogy pusztán reális alapja a szemléletesen nyergoldásnak szavakban, frázisokon.

Mi természetesebb tehát, hogy diákjaink hallgatók, olvasók az iskola ellen szerte panaszok a társadalomban, szakkörökben, ujságokban, szaklapokban, illetékes és illetéktelen helyeken e szemrehányások legnagyobbika, hogy mostani iskoláink csak tanítanak, de nem nevelnek. Ebből kitetszik elsősorban az, hogy magyilatkozik a népélek összes a nevelés ideálja iránt, másodsorban pedig annak a nem kívánatos eredményeknek helytelenítése, ne a tökéletesebb célt, a nevelést, elfojtja, elnyomja annak nitvánnyabb testvére: a tanítás, vagy inkább, hogy az asszisztáló tanítás háttérbe szorítja a nemesebb, szebb, jobb, gyönyörűbb testvérét: a nevelést.

Az alábbiakban röviden csak egy két igazoló körülményre mutatunk rá. Nevezetes főtörekvése már legalsófoku nevelésünknek, hogy tanítóink minden erőmegfeszitésével az apró gyermekekbe belepárkánynak préselni az irás-olvasás mesterségét, politikusainak pedig nagy félnek az analfabetizmustól, mint amegy az ördögtől kellene félniök. Pedig voltak napjaink, nemzetünk hősei, kik irni sem tudtak s kardmarkolatukkal pecsételték meg a parancsokat, miket irodáikjaik leirtak. Ez igen éles ellentmondások müveltségbeli felfogásban az irás- olvasás mesterének egyéniségében nem volt elsőrangu müveltségbeli tényező, azt végrehajtani, a gondolt szót formába önteni alárendelt családi foglalkozás volt és a nemzet sokkal magasabb polcon ült nemzetünnepi ünnepet jótevett, mint mesét, midőn kalligrafikus, orthographikus a minden féle irásjelekkel vagy játszik, mint macska az egérrel. S mennyivel tökéletesebb, feredőgesebb volt elődeink felfogása ebben a tekintetben is a mainál. Nagyon helyesen tudták, érezték, hogy a gondolat az eszme, az érzület a cselekvéssel a igy a müveltség alapja, melyben az irás, csak forma, melyet a diák s barát is el tud vé-

./.

gezni és eszerint éltek is elébbre tévén a lélek termékenységének kimüvelését, mint az izommunkáét. A mi müveltségünk tehát hanyatlás a középkor és honfoglalás müveltségéhez képest. Ugy látszik tehát, hogy van valami fontosabb feladata az embernek, mint az irás iskolai müveltség megszerzése, illetve, hogy hibásan tüzi ki a tudomány az iskolai müveltséget, mint ultima ratióját a nevelésnek tanitásnak, mert másban kell keresnünk a müveltség lényét nem pedig az irás, fogalmazás s beszéd tudásban. Szomoru tragikuma a mai kor irástudó müveltségének, hogy az ő kezében ez a tudomány csak arra való volt, miszerint halálos itéleteit irja alá vele.

Hogy pedig sem a tudomány, sem a közvélemény, de még magak a hatóságok nincsnek meggyőződve igazán ennek a kulturmunkának valódi értékeléséről igazolja az a ténykörülmény, hogy épe a kulturmunkásokat t.i. a tanárokat és tanitókat fizetik a leghitványabbul, jeléül annak, miszerint az ő munkájukat értékelik legkevesebbre s még annyival fizethetik meg, mi egy szerény családnak tisztességes megélhetést biztositanak általa. Mert nagyon természetes minél értékesebb kulturmunka valami annál becsesebb, értékesebb s igy annál jobban is megfizethető, ha pedig nem fizethető, jele annak, hogy nem is értékes. Hol van ez a kulturmunka attól a szellemileg alacsonyabb rendü ipari munkától, melynek munkára munkája által még szerezhessen is magának valamit vénségére.

Az alábbiakban a létkörfejtő segitségével megkiséreljük kimutatni a nevelés határozott, valódi célját, hivatkozván azon körülményre, hogy bölcseletileg igazolható megállapitások csak is a létkörfejtő figyelembe vételével eszközölhetők egyedül és kizárólag, elannyira, hogy annak figyelmen kivül hagyott öntudatlanül helyes megállapitások is a létkörfejtő követelményeinek fognak megfelelni.

Mivel pedig a létkörfejtő a lét örökérvényü alapjait szolgáltatja minden mozgásnak, cselekvésnek, tudománynak eszerint a nevelésnek elméletének is már eleve biztosit minket a találgatásoktól és tapogatózásoktól és való értékekkel szavatol elméletének helyességéről. S igy a létkörfejtő jegyében megfogalmazott s az ő ekkliptikáján haladó nevelés tényleges nevelés lesz vagyis olyan, melynek ideáljai mindjárt meg is testesülnek

egyuttal s igy ez a fogalom ujra visszaadatik az életnek, mely-
től megfosztva az álmüveltségnek, tudakozódásnak hiu hajszolásá-
vá lett.

Ezek szerint a legelső követelmény, hogy a nevelésnek a ter-
mészet törvényeit kell szem előtt tartania, vagyis a lét érdekeit
kell támogatnia az egyén és minden magasabb rendü egységei szerint
azon törvénynél fogva, hogy a lét mindenek felett való s minden
más csak eszköz, mi a legfőbb követelmény szolgálatában áll s min
den eszköznek arra kell törekednie, hogy a lét minél tökéletesebb
legyen. Nehogy pedig e közkeletü fogalmakat bárki tetszése szerint
kiforgathassa, biztosit a létkörfejtő ötös fogalma, mert ezektől
való egy hajszálnyi elhaljás atermészetesség s a létérdek ellen
fog szólani.

A másik alapvető követelmény, melyet a létkörfejtő a nevelő
léssel szemben támaszt az, hogy a nevelés maga is mozgás legyen,
mivel a lét maga is mozgás. Vagyis csak az a nevelés fog megfelel
ni a lét érdekeinek, melynek céljai és eszközei is mozgások, azaz
cselekvések, Minthogy pedig a legtökéletesebb mozgás, mely külsől
leg láthatatlan, a teljes nyugalom látszatát kelti, hatásaiban pe
dig egyéb mozgások oka, azért a nevelés legfőbb követelménye ugy
is fogalmazható, hogy a nevelés tartozik az absolut nyugalomhoz,
vagyis az öntudatos a létkörfejtő mozgatáshoz elvezetni minden
tanulót, más szóval a mozgóból, cselekvőből, cselekvést előidé-
zőt, munkásból munkaadót nevelni, előállitani.

Ime már első tekintetre leleplezödik egy alapvető különbség
a létkörfejtős s a mostani u.n. tudományos nevelés között, a-
mennyiben a létkörfejtő az embertől s már a gyermektől is moz-
gásokat értelmes cselekvéseket követel a folytonos elméleti tanu-
lás, magolás és magoltatás helyett. Mert ha az élet lényege a moz-
gás, ugy a nevelésnek is lényegévé azt kell feltennünk ha a neve-
lés a léthez, az élethez akar simulni.

A létkörfejtős nevelés nem zárja be a növendéket 12 év
re a padok soraiba, mintegy elitélt rabot, hanem viszi ki a sza
badba, illetve oda mindenüvé, hová értelmes mozgásai, vagyis jó-
vedelmező cselekvései vezérlik. Ime itt vagyunk azokon az ismere
len tereken, melyeket eddigi " tudományos" nevelésünk a gyerme-
kek elöl kegyetlenül elzárt és még most is elzárva tart, a munk

kák végtelen sokféleségének tarka mezőin, melyeket a jövedelmező ség tart kiapadhatatlan termékenységében.

Tekintsük bár a tudományos t.i. a " általános"műveltséget" vagy pedig a szakmákra előkészitő műveltséget, mind nevelési formulákban az embernek a növendékeknek nem az általános műveltség a tudomány, sem az a bizonyos szakma kell, hanem az élet maga, mel nek csak szolgálatában eszközül szerepel ugy az egyik, mint a másik,. Az élet pedig mozgás, a mozgáshoz pedig erő kell s a mozgások sokféleségek szerint az erőknek is hasonlósokféleségére van szükség. Sem a tudomány, az általános műveltség, sem szakma nem hordozza önmagában véve, lényegileg az erőt, az élet erejét, mert minden tudomány a szakma kivész ha feleslegessé vált az élet szükségletei pedig uj tudományokat és szakmákat fakasztanak az emberből.

Mit ér az a tudós, kit rabszijra fuzve elhurcol a győztes ellen, hogy az ő rakoncátlan kölykeinek paldagogusa legyen! Mit ér a szakma, ha megrendelésre idegennek dolgozik s aranyait külföldi piacoknak termeli?! A nevelésnek tehát erőt kell fejlesztenie s tanitványait, növendékeit folyton és soha ki nem apadó erőforrásokból táplálnia, ugy hogy ők is folyvást nagyobb erők befogadására legyenek képesek. vagyis hogy állandó és folyton fokozódó mozgásokban maradjanak. És micsoda erőket gondoljunk az erő alatt? Ő yanokat, milyeneket a létkörfejtő t.i. teremtő, szerző és védő erőt. Minthogy pedig a létkörfejtő középpontjában áll a " Védelem" csillaga: azért ezen a sarkponton kell minden egész életrendjének nyugodnia, azért a nevelés is legfőbb sorban védekezni tanitja növendékeit mindazon támadások ellen, melyek az embert egész élete alatt érhetik, ebből következik, hogy a nevelésnek bizonyos értelemben az egész életen át kell tartania. Tehát a gyermek nem " tanul" hanem már is azonnal védekezik a létkörfejtős nevelésben az ő gyermeki, az ifju az ő serdülő, az férfi az ő fejlett korának veszedelmei ellen, melyek ugy az egyénben, mint más egyénekben és a környezetben vagyis a viszonyokban rejlenek. Ez a létirányos nevelés azonban jól megjegyzendő- nemcsak tanit védeni, hanem az által tanit, illetve a tanitás abban áll, hogy minden növendék védelmezi magát a maga erejéből és iskolája segitségével minden előálló veszedelemmel, bajjal és es-

hetősséggel szemben, midőn az ő erőiknek folytonos mozgásokban, c
cselekvésekben, munkákban s igy természetesen kifejlődő érdek-
ellentétekben vannak.

A környezetben levő létromboló hatások első sorban a növendők ártatlanságát, tehát terentési erejét, másodsorban szerzési képességeit, vagy már egybegyüjtött értékeit támadják meg s attól akarják az embert megfosztani. Ezen természetes képességeket és értékeket megtartani, megvédelmezni nem könnyü feladat és igénybe veszi az ember összes szellemi és anyagi erőit. E szerint a nevelés a növendők közös közreműködésével megvédi az ő termelő erejét, vagyis testi és lelki tisztaságát, ártatlanságát, melyek az egészséges terentés, ava termelés előfeltételei.

A védelem második nagy feladata megőrizni épségben tartani, biztositani tulajdonjogilag mindazon értékeket, melyeket a növendők már zsenge munkájával meg tudott szerezni, keresni s ezeket folyton nagyobbodó szerzések alapjává tenni, szem előtt tartva az ember illetve a létkörfejtő abbeli természetét, hogy a szerzenének az anyagi és szellemi szükségletekre egyaránt ki kell terjeszkedniök, más szóval a szellemi és anyagi javak szerzésének párhuzamosan kell haladniok és oly egynsulyban maradniok, mint azt a l létkörfejtő ábrája mutatta. E pontnál beható tanulmányt igényel annek a kérdésnek helyes megoldása, hogy mily arányban foglalják le az ember munkáját, cselekvését az anyagi és milyenben a szell mi javak szerzése, mennyi időt forditson a nevelés az egyikre, s mennyit a másikra, melyiket s mikor s mennyiben illesse az elsőb ség, hogy egy harmónikus, ideális, tökéletes, mindenki, minden időben kielégitő létkörfejtővé váljék az ember pályafutása.

A létirányos nevelés másik pillére az emberben levő terentő erő kifejlesztése, állandó fejlesztése alkalmas hatások segitségével. A terentés uj lények, uj gondolatok, eszmék anyagok létrehozásában áll, ez a lét kezdése és feltétele, melynek minden pillanatban hatnia kell mivel a földi lét folytonos [illegible] mulásban van s igy ezt csak egy állandó ujulás terentés ellensulyozhatja,. Hogy ez mennyire fontos éltető kivánalom, mutatja az a mindennapos jelenség, hogy nélküle emberek és társadalmak elsorvadnak, midőn az egyén a nyomorból nem bir kiemelkedni, mer nincs egy gondolata mi tevő legyen sorsa javitása érdekében és

midőn az államban 100 ezrek munka nélkül lézengenek, a vezetők s szellemi szegénységét mutatja, mert nem tudnak munka alkalmakat terenteni. Méltóbb tárgyat választhat magának a nevelés a termelés, produkálás problémának megfejtésénél sem nemesebb foglalkozást nem választhat annál, hogy növendékeivel egyetemben uj lényeszmék, existenciák munkaalkalmak, szerzemények, terentésén törje fejét s fejlessze képességeit. Mostani nevelésünk egész rendszerével ismereteket közöl, a tanuló fejét adatokkal tömi s kizárólag reprodukáló munkával tölti idejét, alkotó, termtő, létrehozó, produkáló ambició egyáltalában nincsenek.

Minthogy pedig terenteni annyit tesz, mint semmiből valamit létrehozni: az ért a mi nevelésünk ugy halad lépésről lépésre előre, hogy a növendékek, kinek munka erején kivül semmije nincs fokozatosan valamivé azaz előbb munkássá, majd munkaadóvá tegye, vagyis a koldusból nagyiparost, nagykereskedőt és nagybirtokost hozzon létre. Ez mindenesetre komolyabb erőteljesebb célja s fundamentuma a nevelésnek, mint a tudomány avagy a szakma, mert a munkaadás képessége a leggmagasabb foku intelligenciát involválja önmagában, mig a tudomány még nem jelenti a megélhetés biztositását sem, mint az korunk szántalan szomoru tragédiája s az egész szellemi proletárság igazolja, nemkülönben az a jelenség, hogy a a munkanélküliség rémével szemben tehetetlenül áll tudósaink egész hadserege.

Addig pedig mig nevelésünk a fejletnel fajankókból tehetős, bölcs munkaadókat tud faragni az átmeneti részleteknek hosszu sorát kell a semmiből elővarázsolnia, miben a természettől reáruházott inventióval, találékonysággal korlátlanul rendelkezhetik.

Nevelésünk harmadik szegletköve a szerzési erők kifejlesztése és létirányos koncentrálása, tömöritése szintén nem tudományos érdemekből s módszerekkel, hanem a szerzés egyszerü mozgásai által, melyeknek legmagasabb funktiója a vétel és eladás, másszóval legtökéletesebb stádiuma a kereskedelem. Ennek a nevelésnek legfőként azt kell ambicionálnia, az lett az ő életrevalóságának fokmérője, hogy minél több nagykereskedőt tudjon az ő vérbeli tanitványait, hogy ne csak az állam területe legyen kizárólag a vérbeliek tulajdonában, hanem a kivándorlottak milliói az ő szelleni nagyságukat igazoló s mérő nagy gyarmatokat

tudjanak az anyaállam fenhatósága, protektorátusa, jogara alá hajlani. Nagyiparost annyit, hogyagy az anyaország, mint a gyarmat világának nyers terményeinek feldolgozási, munkairányitó s használ elrektározó szervei s tőkései a vérbeliek tehessenek.

A létkörfajtőtől következik, hogy a nevelésnek számolnia kell azzal, az eshetőséggel is, hog érdekeit alkalomszerüen erővel, hatalommal s fegyverrel is megtudja védeni, másrészről pedig az élet aprólékosabb körülményei között az igazságot is létirányosan ki tudja szolgáltatni. Ezek szerint a nevelés szolgálatában kell állania a fegyveres erőnek és az igazságszolgáltatásnak is.

Az ilyen módon berendezett nevelés uralkodni fog tudni nem csak növendékeinek milliói felett, hanem el fogja érni, hogy növendékei is uralkodnak majd léttudatosan, szellemi felénnyel a maguk szerzemény i felett, legyenek bár e szerzemények anyagi érkek, avagy pedig fizikai és szellemi munkaerők.

A szerzés és teremtés időbeli viszonya alkalmasan kitünik a következő á brából:

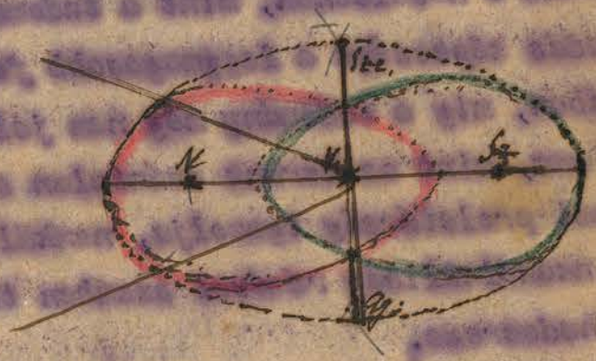

A szerzés az egyén fiatal korától 5-6 ik évtől kezdődőleg egy nagyobbodó tartalommal indul körfajtői pályájára / mint azt a pitos vonal ábrázolja/ a 25 ik évnél merészen kezdődik az ekkliptika ivéhez, mig a 30-60 évek között teljesen összesik vele, midőn is a férfi gondolat világának a mozgásainak központjában a Sz focusa hevit, miglen a 75 ik életév körül elveszti nagy vonzó erejét és elhanyatlik a t fokus atmoszférájában.

A növendékek a szerzés művészetét, életfunktiójét az anyagi értékeken kezdik, mert ez felel meg az ő érzékiségükben legjobban s ezek kapcsolatican, párhuzamosan, egyidejűleg szerzett értékeikre vonatkozó összes szellemi vonatkozásokkal megismerkednek, mert csak az által fognak uralkodni, tudni értékeiken. Nem uj dolog ez! ezt tette a teremtés első pillanatában a Teremtő az ember élethivatásáváú, midőn megparancsolta neki, hogy ura l

ralkodjanak a földön és minden csuszó - mászó állatain, óh a Teremtő jó, Ő fenséges, ő felemeli akarata az embert s fel is emete őt, a tudományos nevelés volt az, mely lerántotta a nagyszerü embert a sárba és bünbe és urakodók helyett szolgákat nevelt belőle.

Meglátszik ez pompásan Madách Luciferjén, kit joggal nevezhetünk a tudományos nevelés ősapjának, mint csábitgatja szegény Ádámot tudományos rofizmáival s hazug ábrándjaival az ujvilágok kancsalul festett egébe, hol mindenütt mégis csalódás, lehangolás, átok várja a szerencsétlen tudományos kutatót. Hasonlókép mostani iskoláztatásunk is, mely tele van tudományos jelszavakkal ép ezért megbizhatatlan alapon nyugszik- tanulóit nemcsak, hogy nem teszi szerző lényekké, sőt tendenciózusan eltereli az élethivatásáról az ifjuság figyelmét s szántszándékkal kiradirozza a létkörfejtő e focusát. Mi természetesemm tehát illyen nevelé után, mivel az , hogy embereink, polgáraink szerző tevékenységében mindenütt a tisztességtelen verseny, ötletszerü érdemlések s a panama minden szennyével lépten- nyomon találkozunkozunk, a szerzés emberi, magasztos indulata harávsolássá fajul s azt szemérmetlenül üzik uton, utfélen s az emberek s hatóságok egykedvüen nézik még a szenzációs leplezéseiket is. Ellenben a szerény kezdetek lenézésben steljes közönyben részesülnek. Ez a beteg közfelfogás a szerzés focusáról s ezt iskoláink tudatosan terjesztik, emiatt nem jö het népünk a vagyonosodás lendületébe, hanem ahelyett ott nyomorog a hétköznapi megélhetés sovány kérdései közötte itt Kánaán ölén ? miközben játszva huznak ki lába alól minden földet, közéből minden értéket a szerzésben müveltebb játékosok. És igy halad tovább a tudományos nevelés a kommunizmushoz és ezen át az éhhalálhoz és ateljes anyagi és szellemi feloszláshiz, rothadáshoz, mint azt Oroszország példája rémitően igazolta, egyuttal azt is, hogy anevelés nemcsak az egyént, hanem vele egyeütt összes magasabb rendü egységeit s vele együtt az egyész államot megsemmisiti.

A létkörfejtő figyelembe vétele biztos vezérfonalat ad kezünkbe a nőnevelést illetőleg is, mert hisz a létkörfejtő elvei ép oly engesztelhetetlen kényszerrel hatnak a nők a mint a férfiára.

fiakra.

A nőnevelés terén pedig még hátrább állunk, mint a fiúnevelés terén s mindaz pedagógiai iró sajnálkozva ismeri el azt a sok hiányosságot, mi a nőnevelés egész berendezését hasonlatossá teszi.

Csak az a nőnevelés lesz kielégitő s hasznos úgy az egyesnek, mint a nemzetnek, melynek szülői a létkorfejtő gyujtópontjai körül egybe fonódni s igy magával

szükségük van; Egyetemes a létirányos nevelés, azaz minden fajtabeli embert magában foglal, mert minden embernek mozognia kell s e mozgások létirányos ratióját csak ezen a nevelés adhatja meg.

Végtelen ezért is, mert szerzéssikerül kijelöli az egész f kerekséget, mint ahogy a teremtő a termelés könyvének első lapján kijelöte az az embernek. S azok, kiket az a nevelés szerző lényekké felnevelt, a mostani sivár valót meggazdagitván, visszafoglalják nemcsak a hazának elprédált területeit, melyek a mostani tanitó iskola mellett Csaky szalmájává lettek, sőt az itthon megszükül a pálya és a honfi külföldre kényszerül, vagy akar tévozni akkor e nevelde szülötte mint hódító fog tudni fellépni az ország határain tul is a bármely föld vándorjainak rengetegeiben és honi kulturát fog " teremteni" nemzeni a vér szerint és nem fog idegen népek izommunkásává sülyedni, mint a mai kor magyarjának, melynek kulturáját, annyit hazudoznak össze szerteszét avatott és avatatlan emberei.

Ezek szerint a létkörfejtő, mely az emberi élet igazságának sarkalatos tételeit megdönthetetlen formában tárja fel, a nevelés dogmatikájává lenni van hivatva s ebből a nevelésnek, természetes, éltető rendszabályai és tételei fognak fakadni; nincs ennél biztosabb bázis a nevelés részére semmiben.

Az igy nevelt ifjak és férfiak leányok és asszonyok folyton uj anyagnak és fogalmaknak fognak adni folyton megujuló létet s az uj lényeknek meg tudják szerezni a létezés bőséges feltételeit és ugy az uj lényeket, mint szerzeményeket az élet minden viszonytagságai közt sikeresen meg tudják védelmezni.

S annak a népnek, nemzetnek, mely ilyen módon nevelt elemekből áll: nem fog tudni ellenállni senki és semmi.

Deo gratias!

Tartalom.

I. Fejezet
Elmélkedés a lét fogalma felett.....
2 f. A lét lényegének kutatása.....
3f. A mozgások tulajdonságai a lét viszonylataiban...
4 f. A mozgások gyujtőpontjai.....
1 tétel: Az első duo.....
2 " A második duo.....
3 " A következő csillaghép.....
5 fej. A mozgató ducok egymáshoz való viszony.....
6 fej. Hasonnemü ducok.....
1 tétel A hármas ducok. .....
2 tétel Kettes ducok.....
7 fej. A létkörfejtő tengelyrendszere.....
8 fej. A létkörfejtő és a z ember.....
9 fej. A létkörfejtő igazolása.....
1 tétel A létkörfejtő s a biblia.....
2 tétel.A.vallás erkölcsi megvilágitásban.....
3 tétel. A tudomány és művészet.....
10 fejezet. A mozgás mint emberi cselekvés, mint munka...
11 fejezet. Az emberi mozgások fajai.....
12 fejezet A létkörfejtő alkalmazása.....
1 tétel A létkörfejtő és a hangulat.....
2 tétel.A.vagyoni helyzet.....
3 tétel Az anyagátszellemülés.....
4 tétel A létkörfejtő s az állam.....
13 fejezet Viszonyjelenségek.....
14 fejezet A nevelés dogmetikája